

# ΚΟΝΙΤΣΑ

*[Handwritten signature]*



66. Γενάρης - φλεβάρης 1996

# ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

\*\*\*

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ, ΤΕΥΧΟΣ 66 · ΔΡΧ. 200  
Κ Ο Ν Ι Τ Σ Α

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Τα χωριά μας σβήνουν	1
Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στην Κόνιτσα Σ.Τ	2
Λίγες σκέψεις με αφορμή την επίσκεψη του Προέδρου της Δημοκρατίας, Ν. Ρεμπέλη	3
Δελτίο τύπου του Δήμου	4
Ο Μητροπολίτης κ. Ανδρέας προς το Δήμο.	5
Ανοιχτή επιστολή προς τον Μητροπολίτη, Ν. Ρέμπελη	7
Η ίδρυση της Ε.Π.Ο.Ν., Γ. Ψύλλα	9
Αναφορά στο έργο Αν. Ευθυμίου, Κατερίνας Τσούβαλη	11
Ο πιστός και αδιάφθορος σύζυγος, Ανστ. Ευθυμίου	18
Το "τρανό" Πηγάδι της Ζέρμας", Ι. Τσάγκα	20
Νίκος Φιλιππίδης, Λ. Τζόκα	23
Η σημασία της εθνικής μας ιστορίας, Χρ. Δούσμπη	25
Τοπωνυμίες Παλαιοσελλίου, Η. Παπαζήση	28
Η νομαδική κτηνοτροφία μας κινδυνεύει, Ν. Φασούλη	30
Το χωριό Πληκάτι, Π. Τάττη	31
Το χρέος, Α. Αποστόλου	35
Από τη Λάρισα, Μ.Κ.	37
Από την εκδήλωση Δροσοπηγιωτών	38
Νέα από το Σύλλογο Οξυάς, Θ. Πορφύρη	39
Μικρά ιστορικά αφηγήματα, Αχ. Κολλιού	40
Το ζωντάνεμα της υπαίθρου, Λ. Εζνεπίδη	42
Για το Ν. Κιάμο, Γ. Δερμιτζάκη	43
Σχόλια - Ειδήσεις - Κοινωνικά	44



(Φωτ. εξωφ. Σ.Τ. - Νεμέρτσικα)

**Εκδίδεται από Συντακτική  
Επιτροπή**

**Ανδρέου Ηλίας  
Ζώτος Θεόφιλος  
Τουφίδης Σωτήρης  
Τσιάγκης Ικαρος**

**Υπεύθυνος σύμφωνα  
με το νόμο:**

*Σωτ. Τουφίδης*

*Κόνιτσα 44.100*

**Τηλ. (0655) 22.464 - 22.212**

**Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού Δρχ. 1500  
Εξωτερικού, Δολ. USA 20 Αυστραλ. 30  
Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα  
στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη  
ή στο Βιβλιοπωλείο «ΕΛΕΓΕΙΟ» Θ. Ζώτου, Κόνιτσα**

**Γραφικές Τέχνες**

**ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ**

Βαλαωρίτου 25 - Ιωάννινα

## Τα χωριά μας σβήνουν...

Μόνιμοι κάτοικοι στα χωριά της Κόνιτσας (Μετά το Φθινόπωρο).

ΧΩΡΙΑ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝ/ΚΕΣ	ΣΥΝ/ΛΟ
Αγ. Βαρβάρα	4	6	10
Αγ. Παρασκευή	72	104	176
Αετομηλίτσα	--	--	--
Αετόπετρα	74	77	151
Αηδονοχώρι	15	25	40
Αμάραντος	22	25	47
Άρματα	25	25	50
Ασημοχώρι	7	13	20
Βούρμπιανη	20	22	42
Γανναδιό	3	6	9
Γοργοπόταμος	22	28	50
Δίστρατο	172	193	365
Δροσοπηγή	43	49	92
Ελεύθερο	43	32	75
Εξοχή	10	13	23
Ηλιόραχη	57	65	122
Θεοτόκος	16	16	32
Καβάσιλα	28	24	52
Καλλιθέα	71	79	150
Καλόβρουση	12	11	23
Καστανέα	25	32	57
Κεφαλοχώρι	72	83	155
Κλειδωνιά	87	102	189
Λαγκάδα	53	47	100
Μάζι	160	170	330
Μελισσόπετρα	21	30	51
Μόλιστα	4	4	8
Μολυβδοσκέπαστο	20	30	50
Μοναστήρι	5	8	13
Νικάνορας	15	15	30
Οξυά	4	4	8
Πάδες	9	15	24
Παλαιοσέλλι	34	36	70
Πηγή	45	58	103
Πλαγιά	22	26	48
Πληκάτι	24	37	61
Πουρνιά	23	23	46
Πυξαριά	4	5	9
Πύργος	23	37	60
Πυρσόγιαννη	30	50	80
Τράπεζα	12	10	22
Φούρκα	25	22	47

Χιονιάδες	1	2	3
<b>ΣΥΝΟΛΟ</b>	<b>1.411</b>	<b>1.622</b>	<b>3.033</b>

Δημοσιεύουμε πρωτοσέλιδα τούτου τον πίνακα με τον αριθμό κατοίκων που διαμένουν στα χωριά μας μόνιμα κατά τους χειμερινούς μήνες, για να δούμε όλοι μας ανάγλυφα το κατάντημα των χωρών μας.

Τα αίτια αυτής της φοβερής μείωσης του πληθυσμού στην ύπαιθρο είναι γνωστά και δε θα τα αναλύσουμε στο σημερινό σημείωμά μας. Εκείνο που θέλουμε να τονίσουμε εμείς είναι ότι, μέρα με την ημέρα ο πληθυσμός μειώνεται και τα μόνα ληξιαρχικά βιβλία που ενημερώνουν κάθε χρονιά οι Πρόεδροι, είναι των θανάτων (γεννήσεις, βαπτίσεις, γάμοι είναι σπάνιες περιπτώσεις).

Τα Σχολεία που λειτουργούν στην επαρχία μας είναι ελάχιστα κι αυτά με λίγους μαθητές. (έχουμε δημοσιεύσει σχετικά στοιχεία σε προηγούμενο τεύχος).

Κι απ' αυτούς τους κατοίκους που μένουν μόνιμα στα χωριά, οι περισσότεροι είναι συνταξιούχοι, μεγάλοι σε ηλικία.

Άρα το άμεσο μέλλον των χωριών μας, παρ' όλες τις φαινομενικές αναλαμπές (νεόχτιστα σπίτια κ.λ.π.), διαγράφεται πολύ ζοφερό.

Με πόνο ψυχής ο κάθε σκεπτόμενος πατριώτης απευθύνει το αγωνιώδες ερώτημα.

Τι θα γίνει, θα σβήσουν τελικά τα χωριά μας ή υπάρχουν κάποιοι τρόποι για το ξαναζωντάνεμά τους;

Νομίζουμε ότι για ν' απαντηθεί αυτό το ερώτημα πρέπει να γίνει μια συνάντηση στο Δήμο Κόνιτσας, Προέδρων Κοινοτήτων, Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων κ.α. και να ασχοληθούν σοβαρά και ρεαλιστικά μ' αυτό το ζήτημα, ώστε να βγάλουν τα συμπεράσματά τους και να βρεθούν πρακτικές λύσεις στο πρόβλημα (αν υπάρχουν), χωρίς απεραντολογίες και αοριστολογίες που ακούγονται στις διάφορες "Η-μερίδες" όπου λέγονται πολλά και γεμίζουν τα συρτάρια με ένα σωρό εισηγήσεις χωρίς πρακτικά αποτελέσματα.

Να γίνει κάτι ουσιαστικό, διότι η κατάσταση "δεν πάει άλλο". Δεν πρέπει να χάνουμε πολύτιμο χρόνο, τα χωριά μας ΣΒΗΝΟΥΝ!...

## Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στην Κόνιτσα

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Στεφανόπουλος ερχόμενος στα Γιάννινα για την επέτειο της απελευθέρωσης από τον τουρκικό ζυγό, επισκέφτηκε στις 20/2 και την Κόνιτσα, όπου ο Δήμαρχος, οι Αρχές και ο λαός της πόλης τον υποδέχτηκαν στο Δημαρχείο. Ο Δήμαρχος προσφώνησε τον κ. Πρόεδρο και τον εξέθεσε συνοπτικά τα προβλήματα του τόπου, ζητώντας τη συμπαράστασή του.

Ο κ. Στεφανόπουλος ευχαρίστησε το Δήμαρχο και τους Δημότες για την υποδοχή και τα δώρα και υποσχέθηκε τη βοήθεια της Πολιτείας προς την Ακριτική επαρχία μας.

Είπε, ακόμα, πως θάρθουν καλύτερες μέρες με την επικοινωνία και τη βελτίωση των σχέσεων με τη γειτονική Αλβανία καθώς και για την επίσκεψη του στη γειτονική χώρα μετά από ένα μήνα. Ο λόγος του κ. Στεφανόπουλου ικανοποίησε το συγκεντρωμένο πλήθος και καταχειροκροτήθηκε. Κατόπιν πήρε το λόγο ο Μητροπολίτης κ. Ανδρέας ο οποίος αμφισβήτησε τα λε-

χθέντα από τον Πρόεδρο για ελεύθερη λειτουργία ελληνικών Σχολείων στην Αλβανία και για το ζήτημα των τριών επισκόπων που δεν πήγαν ακόμα εκεί.

Ο κ. Στεφανόπουλος δευτερολόγησε, αντικρούοντας τα όσα είπε ο Μητροπολίτης αφού και τα Σχολεία λειτουργούν ελεύθερα όταν έχουν τον απ' το νόμο καθορισμένο αριθμό μαθητών (32) και το ζήτημα των Επισκόπων καθυστερεί όχι από υπαιτιότητα των Αλβανών. Είπε ακόμα, ότι το ελλ. Κράτος θα διαθέσει λεωφορεία για τη μεταφορά Βορειοηπειρωτών μαθητών στα χωριά και ότι μπορούν και ιδιωτικά Σχολεία να λειτουργήσουν στην Αλβανία.

Μετά τις ομιλίες ο κ. Πρόεδρος και οι άλλοι επίσημοι επισκέπτες παρακολούθησαν για λίγο δημοτικούς χορούς από μαθητές του Λυκείου στο προαύλιο του Δημαρχείου και αναχώρησαν όλοι μαζί για επίσκεψη στο φυλάκιο όλοι μαζί για επίσκεψη στο φυλάκιο του Λυκόμορου κι απ' εκεί στο Πάπιγκο όπου η Νομαρχία του παράθεσε γεύμα. Σ.Τ.



Απ' την επίσκεψη του Προέδρου Δημοκρατίας στην Κόνιτσα.

## Λίγες σκέψεις με αφορμή την επίσκεψη του Προέδρου της Δημοκρατίας στην Κόνιτσα

από τον Νικόλ. Χ. Τρεμπέλη

Στις 29 Φεβρ. ο κ. Κ. Στεφανόπουλος επισκέφτηκε την πόλη μας. Στη μεγάλη αίθουσα του Δημαρχείου ο κ. Δήμαρχος καταλλήλως τον προσεφώνησε, αναφερθείς σε τρία ζωτικά για την περιοχή θέματα, τη λειτουργία του Νοσοκομείου, το τελωνείο Μέρτζιανης και τις ανασκαφές στο Λιτοβούνι.

Ακολουθώντας ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, αφού αναφέρθηκε στις προκλήσεις των Τούρκων και τις ένοπλες δυνάμεις μας, έπλεξε το εγκώμιο γενικά των κατοίκων των ακριτικών περιοχών και ιδιαίτερα της Κόνιτσας, για την οποία, όπως τόνισε, αισθάνεται ιδιαίτερη χαρά όταν την επισκέπτεται.

Ύστερα έλαβε το λόγο ο Σεβασμιώτατος κ. Ανδρ. Τρεμπέλας. Μακριά από μένα η σκέψη να σχολιάσω την ομιλία του Μητροπολίτη. Καθένας, όταν μιλάει, είναι υπεύθυνος για όσα λέγει και για το πως τα λέει.

Κατά την έξοδο μια μαθήτρια του εδώ Λυκείου από τη Β. Ήπειρο τον σταμάτησε και του υπέβαλε διάφορες ερωτήσεις. Ο Πρόεδρος με ευχέρεια βέβαια της απαντούσε, αλλά η μαθήτρια έχοντας μάθει καλά το μάθημά της, επέμενε με κάποιο πείσμα στις ερωτήσεις της.

Παρενέβη τότε, τελείως άκαιρα, η κ. Μιχαηλίδου, Λυκειάρχης, υπενθυμίζοντας στον Πρόεδρο (άκουσον άκουσον!). Τί γράφει ο ιστορικός Παπαρρηγόπουλος. Και μη χειρότερα!... Όλοι, φυσικά στέκονταν όρθιοι, οι στρατηγοί και οι υπουργοί δυσανασχετούσαν, ο Δήμαρχος, αμήχανος, δεν ήξερε τι να κάνει, η αγωνία κορυφώθηκε και τότε ο υπουργός κ. Μωραΐτης, θυμωμένος αρκετά είπε στο Δήμαρχο να σταματήσει τέλος πάντων αυτός ο διάλογος, όπως κι έγινε.

Έτσι η ωραία εικόνα, που είχε δημιουρ-

γηθεί προ ολίγου, αμαυρώθηκε στο τέλος εξ αιτίας αυτών των αστόχων παρεμβάσεων.

Από τις εύστοχες απαντήσεις του Προέδρου προς τον Σεβασμιώτατο, σταχυολογώ μια, ότι δηλ. τα σχολεία κλείνουν στη Β. Ήπειρο από έλλειψη μαθητών, όπως συμβαίνει και στην Ελλάδα.

Κι εγώ θα έλεγα επ' αυτού. Τα ακριτικά Γυμνάσια και Λύκεια, Δολιανών, Κόνιτσας, Πεντάλοφου κ.λ. φιλοξενούν δεκάδες μαθητών από τη Β. Ήπειρο.

Ερωτώ: Δεν θα ήταν σκόπιμο τα Βορειοηπειρωτόπουλα να μένουν στα χωριά τους, για να μη χαθεί το ελληνικό στοιχείο;

Η κατάσταση, βέβαια μέσα δεν είναι ιδανική, ούτε όμως είναι και απελπιστική. Όταν προ ημερών παραβρέθηκα στα εγκαίνια της παιδαγωγικής Ακαδημίας Αργυροκάστρου, διεπίστωσα πως και καταστήματα υπάρχουν και εστιατόρια, μαγαζιά κ.λ. Φάγαμε σ' ένα αρκετά καλό εστιατόριο βορειοηπειρώτη, κάτω από το οποίο είχε ο ίδιος μεγάλο σούπερ μάρκετ.

Φυσικά λείπουν ακόμα πολλά, αλλά σιγά σιγά η ζωή τους βελτιώνεται, επιχειρήσεις οικονομικού χαρακτήρα δημιουργούνται, η ελληνική γλώσσα διδάσκεται και εν πάση περιπτώσει, δεν νομίζω πως οι Έλληνες της Β. Ηπείρου είναι "δεινώς χειμαζόμενοι", όπως ήταν άλλοτε.

Γενικότερα θα έλεγα πως το πρόβλημα της Β. Ηπείρου δεν λύνεται με λόγους, λογύδρια, αντεγκλήσεις και διαμάχες.

Το θέμα είναι πολιτικό κι ο χειρισμός του εκ μέρους όλων, πολιτικών και μη, απαιτεί νηφαλιότητα, αυτοσυγκράτηση, περίσκεψη και ψυχραιμία. Εν προκειμένω "άλλην παραβολήν ακούσατε": Ένα υψηλό και επίσημο πρόσωπο, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, μας έκανε την τιμή να μας ε-

πισκεφθεί, να επισκεφθεί την Κόνιτσα και το φυλάκιο του Λυκόμορου, με τα οποία τον συνδέουν παλιές αναμνήσεις. Μας ήρθε ο Ανώτατος Αρχών με τις καλύτερες προθέσεις να μας χαιρετίσει, να μας γνωρίσει, ν' ακούσει τα προβλήματά μας, τα οποία τόσο εύστοχα και ωραία ανέπτυξε ο Δήμαρχος, να μας βοηθήσει, όσο μπορεί από τη θέση του, κι εμείς εδώ "περί άλλα τυρβάζοντες" φροντίσαμε να τον κατευδώσομε πικραμένο και στενοχωρημένο, λες κι είναι στο χέρι του Προέδρου ως δια μαγείας να τακτοποιήσει τα πάντα.

Στώμεν καλώς.

Και διερωτώμαι: Θα αποφασίσει να ξανάρθει ο ίδιος μελλοντικά; Πολύ αμφιβάλλω. Κι όμως η Κόνιτσα έχει τόση ανάγκη από τέτοιες παρουσίες, τέτοιες επισκέψεις, για να βοηθηθεί και να ξεφύγει από την απομόνωση και τη μοναξιά. Και προς την

κατεύθυνση αυτή ο Δήμαρχος κάνει τεράστιες προσπάθειες για να γίνουν έργα, ν' αναπτυχθεί ο τόπος, να προβληθεί η Κόνιτσα και να γίνει ευρύτερα γνωστή στα τετραπέρατα της Ελλάδας κι ακόμη πιο πέρα, και να προσελκύσει έτσι κόσμο, ανθρώπους, επιστήμονες, τουρίστες. Και σε όλους εμάς εναπόκειται πως θα βοηθήσομε στην προσπάθεια αυτή του Δήμου για το καλό της Κόνιτσας και της επαρχίας.

Τελειώνοντας επισημαίνω τούτο: Οξείες αντιλογίες και στείρες συζητήσεις φανατισμοί, αμετροεπίειες διαξιφισμοί και συνεχείς προστριβές Εκκλησίας και Πολιτείας μάλλον βλάπτουν παρά ωφελούν, δυσχεραίνουν την κατάσταση, δημιουργούν νέα προβλήματα στα ήδη υπάρχοντα και σίγουρα δεν συντελούν στη βελτίωση των όρων ζωής των εκεί διαβιούντων ομοδόξων αδελφών μας.

## ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Το Δημοτικό Συμβούλιο σήμερα ημέρα Τρίτη 20-2-1996 και ώρα 7.00 μ.μ. στο Δημοτικό κατάστημα σε έκτακτη συνεδρίαση, κάνοντας αποτίμηση των γεγονότων με αφορμή την πραγματοποιηθείσα επίσκεψη του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Κωστή Στεφανόπουλου στην Κόνιτσα κατέληξε ομόφωνα στα εξής:

Η επίσκεψη του Προέδρου της Δημοκρατίας στην πόλη μας ήταν τιμή για την Κόνιτσα και το λαό της, τιμή γιατί ο πρώτος πολίτης αυτής της χώρας ως σύμβολο και ως θεσμός ενότητας και εθνικής ομοψυχίας είχε την ευκαιρία να νιώσει και να αισθανθεί τις ανάγκες και τις δυνατότητες αυτής της πόλης, αλλά και μεις να αισθανθούμε ότι δεν είμαστε μόνοι στον αγώνα για την επιβίωση και ανάπτυξη σε όλους τους τομείς αυτού του τόπου

Είμαστε όμως αναγκασμένοι να καταδικάσουμε την απαράδεκτη και αυθαίρετη συμπεριφορά του, αγαπητού μας κατά τα άλλα, Μητροπολίτη κ. Ανδρέα ο οποίος μη σεβόμενος το πρωτόκολλο και τη διαδικασία ανέβηκε στο βήμα μετά την αντιφώνηση του κ.

Προέδρου της Δημοκρατίας προς τον κ. Δήμαρχο προκαλώντας με τις ανφορές του ζητήματα σχέσεων με την Αλβανία και απειλώντας τον κ. Πρόεδρο ότι δεν θα τον ακολουθήσει στην προγραμματισμένη επίσκεψή του στο Λυκόμορο αν δεν καταθέσει στεφάνι στο Μουσουλείο της Κόνιτσας.

Επίσης είμαστε αναγκασμένοι να καταγγείλουμε την θρασύτατη στάση μαθητρίας και της Κας Λυκειαρχή οι οποίες μη σεβόμενες το χώρο αλλά και τον κ. Πρόεδρο με τρόπο προκλητικό προσπαθούσαν να του δώσουν μαθήματα ιστορίας παραποιώντας την.

Εμείς σαν Δημοτικό Συμβούλιο διαχωρίζουμε την θέση μας από τέτοιου είδους λογικές, διερμηνεύοντας δε τα αισθήματα του Κονιτσιώτικου λαού δηλώνουμε ότι είμαστε υπέρ μια ειρηνικής και φιλικής συνύπαρξης με την Αλβανικό λαό με στόχο την οικονομική και πολιτιστική αναβάθμιση της περιοχής, αφήνοντας στην επίσημη πολιτεία την χάραξη της εξωτερικής πολιτικής της Ελλάδας.

## ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

## ΔΡΥΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΠΩΓΩΝΙΑΝΗΣ ΚΑΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

Προς τον κ. Δήμαρχο και Δημοτικό Συμβούλιο Κονίτσης

Αγαπητοί,

Σε εφημερίδες των Ιωαννίνων edιάβασα με έκπληξη το «Δελτίο Τύπου» του Δήμου, το οποίο ούτε καν μου το εγνωστοποιήσατε, παρά το ότι με αυτό προβαίνετε σε βαρύτατες καταγγελίες εις βάρος μου. Υποθέτω, ότι η αήθης αυτή ενέργειά σας εκπορεύεται από κάποιο... «πρωτόκολλο» δικής σας εμπνεύσεως.

Απαντώ με πολλή συντομία στο μέρος που με αφορά. Δηλώνω, όμως, κατηγορηματικά, πως με την απάντησή μου αυτή δεν απολογούμαι. Και δεν απολογούμαι διότι α) Κατ' αρχήν έχω την συνείδησή μου, που με πληροφορεί για την ορθότητα της ενεργείας μου. Και διότι β) Έχω και την γνώμη πλήθους ανθρώπων, και μάλιστα νέων, που συνεχίζουν να με συγχαίρουν, είτε τηλεφωνικά είτε προφορικά, για την θαρραλέα στάση μου. Επομένως, η απάντησή μου αυτή γίνεται μόνο και μόνο για να ειρηνεύσουν κάποιες συνειδήσεις, που σεις αποκλειστικά τις ταράξατε με την «φούρια» σας να με καταδικάσετε.

Καλωσύνη σας, πάντως, που ακόμη με θεωρείτε «αγαπητό σας» και δεν με ρίξατε στην φωτιά της κομματικής σας «ιεράς εξετάσεως»: Ομολογουμένως η υποκρισία σας δεν έχει προηγούμενο... Εν πάση όμως, περιπτώσει, ακούστε τώρα την απάντησή μου:

Την εδώ επίσκεψη του Προέδρου της Δημοκρατίας πρώτος εγώ την εχαιρέτησα, όπως ασφαλώς θα θυμάται ο κ. Δήμαρχος, στην συζήτηση που έγινε κατά την δεξίωση, επί τη εορτή των Τριών Ιεραρχών. Όμως, η παρέμβασή μου (κατά την ημέρα της υποδοχής του Προέδρου) ήταν εκ των πραγμάτων επιβεβλημένη, γιατί έπρεπε να λεχθούν κάποιες αλήθειες. Κι όταν ο λόγος είναι για την αλήθεια και την δικαιοσύνη, τότε, φυσικά, παραμερίζεται το «πρωτόκολλο». Άλλωστε ο κ. Στεφανόπουλος μέχρι χθές α-

ποδοκιμαζόταν συνεχώς από το εκλογικό σώμα, ώσπου στο τέλος, απογοητευμένος, διέλυσε την ΔΗ. ΑΝΑ. δηλώνοντας, μάλιστα, ότι δεν μετέχει πλέον της πολιτικής. Τώρα, που χωρίς ίσως και ο ίδιος να το περιμένει, ανέβηκε στην κορυφή της κρατικής πυραμίδος, δεν φαντάζομαι να νομίζει (ή να το νομίζετε και σεις), ότι είναι διάδοχος των Φαραώ της αρχαίας Αιγύπτου ή του κραταιού Ναβουχοδονόσορος, που είχε την απαίτηση να προσκυνούν οι υπήκοοί του την εικόνα του την χρυσή. Όχι. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι απλούστατα, ένας αιρετός άρχοντας, που πιθανώς αύριο δε θα είναι. Συνεπώς είναι υποχρεωμένος να ακούει και πράγματα που κάποιοι δεν μπορούν ή δεν θέλουν ή και δεν τολμούν να του τα πούν.

Αυτό λοιπόν, που σεις δεν μπορούσατε και δεν τολμούσατε να πράξετε, το έπραξα εγώ. Και βέβαια, δεν χρειαζόμουν κανενός την άδεια για να μιλήσω. Είμαι ο Μητροπολίτης δηλαδή η ανωτάτη αρχή της περιοχής μας. Προ παντός δε είμαι ισόβιος πνευματικός άρχων και θ' αντικατασταθώ δια του θανάτου μου, ενώ σεις (και φυσικά, και ο κ. Πρόεδρος) είστε πρόσκαιροι άρχοντες, αξαρτώμενοι από τα «κέφια» των εκάστοτε πολιτικώς κρατούντων.

Προσωπικώς, σέβομαι τις κοσμικές αρχές και εξουσίες, αφού αυτό είναι και ευαγγελική επιταγή. Παράλληλα, όμως σέβομαι και την αλήθεια. Την οποία σας το δηλώνω άλλη μια φορά θα την λέω ευθαρσώς προς κάθε κατεύθυνση, είτε αρέσει αυτό είτε όχι. Έτσι και μόνο εννοώ την Αρχιερωσύνη, ενώ όπως όλοι γνωρίζουν, η λάμψη της μίτρας και της πατερίτσας καθόλου δεν με συγκινεί. Προτιμώ δε θα θυσιάσω χίλιους θρόνους για τις αρχές μου και όχι τις αρχές μου για τον θρόνο. Αυτά, για να συνεννοούμεθα.

Και τώρα, επί της ουσίας της «καταγγελίας» σας:

1. Είπα στον κ. Πρόεδρο να προσέξει η

Πολιτεία την ακριτική Επαρχία, που σβύνει και χάνεται. Και το πυκνό ακροατήριο χειροκρότησε με θέρμη τα λεγόμενά μου.

2. Του έθεσα το ερώτημα, αν τα ανθρώπινα δικαιώματα των Βορειοηπειρωτών είναι τώρα σεβαστά. Γιατί όλοι θυμούνται, ότι μόλις προ τινος καιρού, ο κ. Στεφανόπουλος είχε δημασία δηλώσει, ότι τότε και μόνο θα μεταβεί στην Αλβανία, όταν θα υπάρξει εκ μέρους των Αλβανών αυτός ο σεβασμός. Και επειδή είχα υπ' όψη κάποιες έγκυρες πληροφορίες, ετόνισα ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα των Βορειοηπειρωτών καταπατούνται, αναφέροντας και συγκεκριμένα περιστατικά. Και πάλι το ακροατήριο αυθόρμητα χειροκρότησε.

Αυτό το έπραξα κατά χρέος επισκοπικό. Γιατί, όπως και πρωτύτερα εδήλωσα, δεν έχω καμιά διάθεση να «λαμπρύνω» δια της παρουσίας μου τις διάφορες εκδηλώσεις. Όχι.

Εγώ θεωρώ χρέος μου να μάχωμαι υπέρ της αληθείας και της δικαιοσύνης και να έχω λόγο έναντι των κοσμικών αρχόντων, που συχνά αποδεικνύονται άσχετοι και αδρανείς στα εθνικά μας ζητήματα. Και φυσικά, το απαναλαμβάνω αυτό, δεν θα ζητώ την άδεια ουδενός για να το πράττω. Μειώσεις και αμφισβητήσεις του προσώπου μου δέχομαι.

Μειώσεις, όμως και αμφισβητήσεις του αρχιερατικού αξιώματος μου δεν δέχομαι και δεν πρόκειται να δεχθώ, οποθενδήποτε κι αν προέρχονται.

3. Εζήτησα από τον κ. Πρόεδρο να περάσει σαν απλός προσκυνητής και ν' αφήσει ένα λουλούδι στα παλληκάρια, πούναι τα οστά τους στο Μαυσωλείο της Κονίτισης, όπως πήγε και κατέθεσε στεφάνι στο κομμουνιστικό μνημείο του Αγίου Ευστρατίου (Άη Στρατη). Τούτο επέβαλλε η δικαιοσύνη. Γιατί, τα παλληκάρια αυτά έπεσαν «πειθόμενα τοις ρήμασι» της τότε νομίμου και δημοκρατικής Κυβερνήσεως, για να σώσουν την Πατρίδα μας από την τυραννία και την εξαθλίωση. Και βέβαια, δεν είχα καμιά απολύτως υποχρέωση να συνοδεύσω τον κ. Στεφανόπουλο στο Λυκόμορο αφού προκλητικά περιφρόνησε την πρότασή μου, ξεχνώντας τι υποστήριζε πριν από λίγα μόλις χρόνια. Απλά πράγματα και ξεκάθαρα, που πάλι ο παρι-

στάμενος λαός τα καταχειροκρότησε με θέρμη, ενώ τον αντίλογο του κ. Προέδρου τον αντιμετώπισε με παγερή αδιαφορία.

Πάντως, δηλώνω σε σας και σε όλους, ως κατενώπιον θεού, ότι δεν προσκυνώ την κοσμική εξουσία. Όταν θα εργάζεται καλά, θα την επαινώ. Όταν θα παρεκκλίνη θα την ελέγχω. Γιατί, τούτος ο τόπος πολλές φορές μέχρι σήμερα έχει ακριβοπληρώσει την αλαζονεία της εξουσίας. Προσωπικώς, είμαι και θα είμαι πάνω και πέρα από τα κόμματα, που έρχονται και παρέρχονται. Αν, τώρα σεις θέλετε να λυγίζετε την μέση σας στους εκάστοτε πολιτικά ισχυρούς, για να εισπράττετε εν προκειμένω τους αλβανικούς χλευασμούς, δικαίωμά σας. Συνένοχός σας, όμως στην συρρίκνωση και στην εθνική ταπείνωση του Βορειοηπειρωτικού Ελληνισμού εγώ δεν πρόκειται να γίνω. Με την βοήθεια του θεού, θα εργάζομαι για τον χιλιοπροδομένο λαό μας, για τους Βορειοηπειρώτες αδελφούς, για την νεολαία μας. Τα προβλήματα του εργάτη, του αγρότη, του εκπαιδευτικού, του υπαλλήλου, του βιοτέχνη (Ελλαδίτη και Βορειοηπειρώτη), τα προβλήματα των νέων μας (στο πλευρό των οποίων και τώρα στέκομαι σαν Κατηχητής), είναι και δικά μου προβλήματα.

Δείγματα γραφής, συν θεώ, έχω δώσει. Πάντως δε και μένα και σας θα μας κρίνει ο θεός και ο Λαός. Γι' αυτό είναι καιρός πια ν' αφήσετε κατά μέρος τις ξεπερασμένες μεθόδους των καταγγελιών που τις έχει πληρώσει πολύ ακριβά αυτός ο τόπος.

Τελειώνοντας, δυο λόγια και για την μαθήτριά. Είπε τον πόνο της με παρηρησία και θάρρος. Την θρασύτητα που της καταλογίζετε με τόση εμπάθεια, αναζητήστε την αλλού. Ξέρετε, σεις που... Και την παραποίηση της Ιστορίας ζητήστε την στα λεχθέντα του κ. Προέδρου ο οποίος κυριολεκτικά «συνελήφθη αδιάβαστος». Γι' αυτό, των φρονίμων ολίγα.

Όμως, οι καιροί ου μενετοί. Αν θέλετε, ελάτε να συνεχίσουμε πάλι μαζί, χέρι-χέρι την πορεία μας, για το καλό του τόπου. Αν δεν θέλετε, σεις θα έχετε την ευθύνη.

Καλή Σαρακοστή με ταπείνωση, με μετάνοια και με την ευλογία του Θεού.



## ΑΝΟΙΚΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

## ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

από τον Νικόλ. Χ. Ρεμπέλη  
φιλόλογο, τ. Λυκειάρχη

## Σεβασμιότητα

Μολονότι γνωρίζω ότι, όταν κάποιος επισημαίνει σφάλματα και ατοπήματα, γίνεται δυσάρεστος κι ενοχλητικός, ενώ αντίθετα, όποιος επαινεί κι επιδοκιμάζει καθίσταται ευχάριστος και αρεστός, εν τούτοις παίρνω το θάρρος ν' απευθύνω στην υμετέρα Σεβασμιότητα την παρούσα επιστολή μου, με την ελπίδα ότι θα συμβάλω στην απομάκρυνση του νεφυδρίου, που επικάθηται στον ορίζοντα της πόλης μας και στη διάλυση μιας ψυχρότητας, που υπάρχει και πλανάται ακόμη στο νου και την ψυχή της πλειονότητας του χριστεπωνύμου Ποιμνίου σας.

Όταν, Σεβασμιότητα, αναφύονταν στις συνεδρίες του συλλόγου καθηγητών διάφορα προβλήματα, ως Γυμνασιάρχης και Λυκειάρχης πρόσεχα τις γνώμες, όλων των συναδέλφων, περισσότερο όμως με απασχολούσαν και με ενδιέφεραν οι γνώμες και οι προτάσεις εκείνων των καθηγητών, που διαφωνούσαν μαζί μου και φανερά εναντιώνονταν στην άποψή μου, παρά εκείνων στους οποίους διέβλεπα κάποια πονηρή και υστερόβουλη πρόθεση να συμφωνήσουν μαζί μου, απλώς και μόνο για να με ευχαριστήσουν.

Με τέτοιες λοιπόν σκέψεις και χωρίς καμιά διάθεση να αντιδικήσω μαζί σας, θα ήθελα δι' ολίγων ν'αναφερθώ στην επίσκεψη του Προέδρου της Δημοκρατίας στην πόλη μας τοσούτο μάλλον καθ' όσον βλέπω ότι εμμένετε στις απόψεις σας και τα πράγματα ως εκ τούτου οξύνονται.

Πέρασαν από τότε αρκετές μέρες κι ακόμη πολλοί δεν μπορούν να εξηγήσουν για ποιό λόγο είπατε όσα και όπως τα διατυπώσατε, ωσάν η Κόνιτσα να μην είχε άλλα φλέγοντα προβλήματα, τα οποία με το

κύρος υμών, ως Επισκόπου, θα μπορούσατε εύστοχα να τονίσετε και ν' αναπτύξετε. Και σαν επιστέγασμα όλων, υποδείξατε, τελείως άκαιρα, στον Πρόεδρο, ότι θα τον συνοδεύατε στο φυλάκιο του Λυκόμορου, αν ο ίδιος επισκεπτόταν το στρατιωτικό νεκροταφείο.

Όλα αυτά, Σεβασμιότητα, και άλλα ακόμη, μπορούσατε να τα πείτε στη μικρή αίθουσα, όταν πίνατε καφέ, κατ' ιδίαν, οι δύο σας, και όχι ενώπιον όλων, προφανώς για να δημιουργήσετε εντυπώσεις και ν' αποσπάσετε, φευ!, χειροκροτήματα.

Και όλοι, επίσημοι και μη, αισθάνθηκαν κάποια έκπληξη, όταν είδαν τη «βαλτή» μαθήτρια να μιλάει στον Πρόεδρο χειρονομώντας, και το ανεπάντεχο και το εκπληκτικότερο, όταν η κ. Μιχαηλίδου, Λυκειάρχης, «υπερβαίνουσα τα εσκαμμένα» και ωσάν να απευθυνόταν σε μαθητή Λυκείου, ρώτησε τον Πρόεδρο: «Διαβάσατε ιστορία Παπαρηγοπούλου;». Ουδέν ατυχέστερον τούτου.

Στην ομιλία σας, Σεβασμιότητα, στις 25 Φεβρ. (Κυριακή Απόκρεων) είπατε ότι δεχτήκατε λυσσαλέα δια του τύπου επίθεσης από το Δημοτικό Συμβούλιο.

Χωρίς να περάσει από το μυαλό κανενός ότι θέλω να παραστήσω το συνήγορο του Δήμου, ας μου επιτραπεί να ερωτήσω «αποδίδοντας τα του Καίσαρος των Καίσαρι».

Μήπως θα θέλατε το Δημ. Συμβούλιο, που τόσο κοπίασε για την υποδοχή του Προέδρου και της συνοδείας του, να έμενε απαθές ή μάλλον να επαινούσε την ατυχή εκείνη παρέμβαση σας;

Ήταν δυνατό ο Δήμαρχος, το ενδιαφέρον του οποίου - ειρήσθω εν παρόδω - για σας είναι σε όλους γνωστό, και το Δημ. Συμ. να μην ενοχλούνταν, όταν έβλεπαν να χαλάει η φιλική ατμόσφαιρα, που είχε δημιουργηθεί; Ποιός ευθύνεται για όλη αυτή την προσχεδιασμένη κατάσταση; Ποιός

πρώτος «ήρξατο χειρών αδίκων;»

Αν στη θέση του νυν Προέδρου ήταν ο αυστηρός εκείνος Μακεδόνας δεν ξέρω πώς θα αντιμετώπιζε εσάς, είμαι όμως βέβαιος ότι την κ. Μιχαηλίδου θα την έβριζε σκαιότατα.

Κανένας, Σεβασμιότατε, δεν μπορεί να σας εμποδίσει να λέτε ό,τι θέλετε από τον άμβωνα κι από όπου αλλού· όχι όμως από το βήμα της αίθουσας του Δημαρχείου, στην υποδοχή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Ούτε, νομίζω, η ποιμαντορική σας ράβδος, την οποία από ενός και μόνον έτους κρατάτε στα χέρια σας, σας παρέχει αυτή τη δυνατότητα. Ο χώρος και ο χρόνος δεν προσφέρονταν για τέτοιου είδους διαξιφισμούς. Το δεοντολογικό τάκτ δεν το επέτρεπε. Αυτό, δυστυχώς, δεν θέλετε να το καταλάβετε, κι αυτού διαφωνούμε.

Και υποκλινόμενος τώρα ευλαβώς στη μνήμη του προκατόχου σας, θα έλεγα και κάτι άλλο:

Ένας Σεβαστιανός, που το πολυσχεδές έργο του (εθνικό, κοινωνικό κλ) κανένας δεν μπορεί να αμφισβητήσει, ένας Σεβαστιανός, του οποίου η πλάτη είχε λυγίσει από το βάρος εικοσιεπτά, επαναλαμβάνω 27 ετών Αρχιερωσύνης, θα ήταν προσεκτικότερος, πιο ήρεμος, πιο φιλόφρων στους ξένους επισκέπτες και δη τον Ανώτατο Άρχοντα.

Σεβασμιότατε,

Τους Ναβουχοδονόσορες και τους Φαραώ, που αναφέρετε, (και τους Σαρδανάπαλους, θα πρόσθετα εγώ) όλους αυτούς αναζητήστε τους όχι στο πρόσωπο του συνετού και σεμνού Προέδρου, το ήθος του οποίου είναι παγκοίμως γνωστό, αλλά στους κόλπους της Εκκλησίας, σε πολλούς Ιεράρχες, οι οποίοι - ως μη ώφελε- αφού απέβαλαν κάθε ίχνος ευπρέπειας και αξιοπρέπειας, φιλονικούν

και ερίζουν, δίκην αλεκτρούνων, και τρώγονται μεταξύ τους για μικροσυμφέροντα, εξευτελίζοντας και καταρρακώνοντας έτσι... (αλλά «θού, Κύριε, φυλακήν των στόματί μου». Δεν θέλω ν'αναφερθώ σε άλλους ιερωμένους, αναξίους λειτουργούς του Υψίστου. Ο νοών νοείτω. Τελεία και Παύλα. Σεβασμιότατε, «ο γέγονε γέγονε». Πλησιάζει το Πάσχα και ο νους όλων μας στρέφεται προς τον Ιησού Χριστό, ο οποίος, αφού με ταπεινοφροσύνη έπλυνε τους πόδας των μαθητών του, ανέβηκε στο Γολγοθά, όπου σταυρώθηκε και δέχτηκε εμπτυσμούς, και ραπίσματα και βλασφημίες και όξος και λόγχη. Κι όλα αυτά με υπομονή, καρτερία, γαλήνη και απαράμιλλη πραότητα ψυχής.

Και πάλι εφέτος υπό τους θόλους των εκκλησιών θα στηθεί ο Σταυρός του μαρτυρίου, η θέα του οποίου συγκινεί, συγκλονίζει και προτρέπει σε σκέψεις και συλλογισμούς για αναθεώρηση τυχόν εσφαλμένων απόψεων συμπεριφορών. Ας πρυτανεύσει η ψυχραιμία, η ηρεμία η αυτοσυγκράτηση.

Το απαιτούν οι άγιες μέρες του Πάσχα, το απαιτεί και το επιτάσσει ο ακάνθινος του Εσταυρωμένου στέφανος, η ενατένιση του οποίου κας καθιστά πάντοτε σκεφτικούς και στοχαστικούς. Ας χαμηλώσουν οι τόνοι.

Και τότε σύμπας ο λαός της Κόνιτσας περιχαρής «φωναίς αισίαις» θα αναφωνήσει:

Ζήθι, Σεβασμιότατε, και «ενδυναμού εν τη χάριτι τη εν Χριστώ Ιησού» και δίδασκε και κήρυττε και κατήχει και Νίκα και εν ευτυχίαις και εν ατυχίαις, δοξάζων και γεραίρων την ποιμαντορίαν σου, την Μητρόπολιν και την πατρίδα.

Γένοιτο. Ασπαζόμενος την δεξιάν της υμετέρας Σεβασμιότητος διατελώ μετά του προσήκοντος σεβασμού

## Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ Ε.Π.Ο.Ν.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΨΥΛΛΑ, Ανταρτοεπονίτη του ΕΛΑΣ



23 Φλεβάρη 1943. Η μνήμη μας γυρίζει 53 χρόνια πίσω. Είναι η εποχή που με πρωτοβουλία της ΟΚΝΕ και όλες τις προοδευτικές νεολαιίστικες οργανώσεις που ήταν η Αγροτική νεολαία Ελλάδας, η Ενιαία Εθνικοαπελευθερωτική νεολαία, η Εργατουπαλληλική νεολαία, η Ενιαία μαθητική νεολαία, η ένωση νέων αγωνιστών Ρούμελης, ο Θεσσαλικός ιερός λόχος, η Λαϊκή Επαναστατική νεολαία, η Σοσιαλιστική Επαναστατική Πρωτοπορία Ελλάδας, η Φιλική Εταιρία νέων, αντιπροσωπεία του ΕΑΜ νέων Μακεδονίας - Πελοποννήσου, και τα μέλη της κεντρικής επιτροπής του ΕΑΜ νέων, καθώς αντιπροσωπεία του Εθνικού Συμβουλίου φίλων της νέας γενιάς. Μεζεμένοι στο χαμηλό σπίτι των Αμπελοκήπων Αθηνών, και αφού αυτοδιαλύονται, ιδρύουν την Ενιαία Πανελλαδική Οργάνωση Νέων τη θρυλική ΕΠΟΝ. Η ίδρυση της ΕΠΟΝ δεν ήταν ένα τυχαίο γεγονός. Η ύπαρξη και λειτουργία τόσων νεολαιίστικων αντιφασιστικών, και αντιστασιακών οργανώσεων σε Πανελλαδικό επίπεδο, ήταν η έμπραχτη απόδειξη ότι η Ελληνική νεολαία ήταν ήδη μεθυσμένη απ' τ' αθάνατο κρασί του 21. Ξεκίνησε

με 16 χιλιάδες μέλη κι έγιναν εξακόσιες χιλιάδες.

Η ΕΠΟΝ ξεπήδησε μέσα από την Πανεθνική ανάγκη της πάλης κατά των κατακτητών, αλλά και μέσα απ' τις ώριμες πια νεοελληνικές συνθήκες που διψούσαν για πολιτισμό, εκσυγχρονισμό και πρόοδο. Περίπου (32.000) ΕΠΟΝίτες και ΕΠΟΝίτισσες πήραν μέρος στον ένοπλο αγώνα του λαού μας, πολεμώντας στο πλευρό του ΕΛΑΣ.

Απ' αυτούς 1.300 έπεσαν ηρωικά μαχόμενοι στο πεδίο της τιμής. Κάθε σύνταγμα του ΕΛΑΣ είχε και την υποδειγματική ομάδα του, που την απαρτίζαν μόνον ΕΠΟΝίτες.

Το σύνθημα ήταν: (ΠΟΛΕΜΑΜΕ ΚΑΙ ΤΡΑΓΟΥΔΟΥΜΕ). Όταν δεν υπήρχαν στρατιωτικές επιχειρήσεις η παρουσία των ομάδων αυτών γίνονταν γνωστή και στο πιο μικρό χωριό της Ελλάδας και με τη συνεργασία της ΕΠΟΝ του χωριού ψυχαγωγούσαν το λαό παίζοντας θέατρο, που τα περισσότερα χωριά για πρώτη φορά βλέπανε.

Στα περισσότερα χωριά ΕΠΟΝίτες που είχαν κάποια γυμνασιακή μόρφωση άνοιξαν τα σχολεία και κάνανε το δάσκαλο. Οι νέοι της ΕΠΟΝ πάλεψαν με ηρωισμό.

Κορυφαίο παράδειγμα πίστης και αυτοθυσίας είναι το ολοκαύτωμα του "κάστρου" του Υμηττού, που το υπεράσπιζαν και έπεσαν αφού πρώτα τους τελείωσαν τα πυρομαχικά, οι ΕΠΟΝίτες:

Μήτσιος Αυγέρης, Κιοκμενίδης Κώστας, και Φολτόπουλος Θάνος. Τότε

που όλα τα 'σκιαζε η φοβέρα και τα πλάκωνε η σκλαβιά, η ΕΠΟΝ γέννημα και θρέμα των νέων της Ελλάδας, που διψούσαν για λευτεριά, έδωσε πάρα πολλά στον αγώνα κατά των κατακτητών.

Παρ' όλα που πέρασαν 53 χρόνια η λάμψη των ιδανικών του αγώνα της εξακολουθεί να φωτίζει και σήμερα για Εθνική Ανεξαρτησία και Ειρήνη. Οι νέοι και οι νέες δεν έζησαν αυτή την ανεπανάληπτη περίοδο της ζωής τους ξένιαστοι όπως οι σημερινοί νέοι. Δεν χάρηκαν τα πρώτα όνειρα της εφηβείας τους όπως άλλες γενιές.

Θυσίασαν τα νιάτα τους. Έζησαν όμως έστω και για λίγο διάστημα μια μοναδική ζωή, που καμιά άλλη γενιά δεν γνώρισε. Οι νέες κοπέλες ιδιαίτερα βγήκαν από το σπίτι τους, ξεπέρασαν προκαταλήψεις και φεύγοντας από την καταπίεση πήραν μαζικά μέρος στον αγώνα. Ονειρεύτηκαν μια ζωή διαφορετική από κάθε προηγούμενης γενιάς γυναικών, έδωσαν τα πάντα για να την κερδίσουν και προδόθηκαν δυστυχώς οικτρά από το μεταπαλευθερωτικό κράτος που έγινε. Στις πόλεις ό,τι κάνει ένα αγόρι κάνει κι ένα κορίτσι. Μαζί γράφουν τις νύχτες συνθήματα στους τοίχους κάτω από τα μάτια των Γερμανών. Κορίτσια δίπλα στ' αγόρια κάνουν τον τελάλη με το χωνί ξεσηκώνοντας τις συνοικίες των πόλεων. Στην πρώτη γραμμή στις διαδηλώσεις, να παίζουν με το θάνατο. Όπως τον Ιούλη του 43 μιά ξανθιά κοπέλα, η Παναγιώτα Σταθοπούλου στέκεται μπροστά στο τάνκς που περνάει από πάνω της. Η συναγωνιστριά της Κούλα Λίλη σκαρφαλώνει και χτυπάει με το τακούνι της το Γερμανό οδηγό του άρματος για ν' ακολουθήσει τη συντρό-

φισσά της στο θάνατο. Στην ελεύθερη Ελλάδα οι ΕΠΟΝίτισσες φροντίζουν τα καταλύματα των ανταρτών, πλένουν τα ρούχα, τους ξεψειριάζουν, περιποιούνται τους αρρώστους. Οι γυναίκες συμμετέχουν παντού. Ξεσηκώνουν βγάζοντας λόγους στα χωριά.

Το 1943 στην ελεύθερη Ελλάδα για πρώτη φορά δίνεται δικαίωμα ψήφου στην Ελληνίδα. Γαβριάδες της Εθνικής Αντίστασης, τ' αετόπουλα προσέφεραν χιλιάδες υπηρεσίες στη μάχη ενάντια στον κατακτητή. Αγοράκια και κοριτσάκια χρησίμευαν σαν σύνδεσμοι ή σαν τσιλιαδόροι παρακολουθούσαν, παίζοντας τάχα, τις κινήσεις του εχθρού περνώντας μέσα από τους Γερμανούς. Συνεχιστές των ιδανικών της ΕΠΟΝ ήταν αυτοί της γενιάς του 1-1-4 και του Πολυτεχνείου. Συνεχιστές των ιδανικών της ΕΠΟΝ είναι οι νέοι που αγωνίζονται ενάντια στα ναρκωτικά και σε κάθε είδους Αμερικανικής προέλευσης κακών συνηθειών. Συνεχιστές των ιδανικών της ΕΠΟΝ είναι αυτοί που αγωνίζονται για την απομάκρυνση του πολέμου από τα Βαλκάνια, που δυστυχώς τον επέβαλαν οι σύμμαχοι και φίλοι μας - σε εισαγωγικά - Αμερικανοί ΝΑΤΟ και Ε.Ε. Κρίμα που η νέα γενιά και ο Ελληνικός λαός μαθαίνουν την ιστορία της Εθνικής Αντίστασης μόνον από τις επετειακές γιορτές που κάνουν οι αντιστασιακές οργανώσεις, αφού η Πολιτεία με πείσμα αρνείται να μπάσει την ιστορία της ΕΑΜικής Εθνικής Αντίστασης στα σχολεία, στο στρατό στα θέατρα. Κρίμα που ακόμα δεν έχουν ικανοποιηθεί τα αιτήματα των αντιστασιακών. Δεν γνωρίζουν φαίνεται πως οι νηστικοί δεν χορταίνουν διαβάζοντας ΤΣΕΛΕΜΕΝΤΕ-ΔΕΣ.

**Γιώργος Ψύλλας**

## Αναφορά στο έργο του Αναστάσιου Ευθυμίου

(Από την εκδήλωση τιμής του Πνευματικού Κέντρου Δήμου Κόνιτσας, 3--12-95)

Κατερίνα Τσούβαλη-Τσαρούχη, Φιλολόγος



Κύριε Ευθυμίου,

Νιώθω αμήχανα και σχεδόν στενάχωρα, που αυτήν τη στιγμή κλέβω τα μάτια του κόσμου από πάνω σας, που κλέβω από το δικό σας φως και από τη λάμψη της δικής σας δημιουργικότητας.

Ανέλαβα να μιλήσω για το έργο σας και μελετώντας το, μπλέχτηκα στο πλάτος, στο βάθος και στο ύψος του.

Ένα έργο ανεξάντλητο, διασκορπισμένο σε εφημερίδες και περιοδικά, που όλο έψαχνα και όλο ανακάλυπτα και μια νέα πτυχή του πολυπρόσωπου συγγραφικού τελέντου σας.

Συγκέντρωσα με πολλή αγάπη και δέος ό,τι μπόρεσα να βρω και πάντα έχω το φόβο, μήπως έχω παραλείψει κάτι πολύ σημαντικό από το έργο σας και δεν το συμπεριλάβω στη σημερινή παρουσίαση και σίγουρα έχω παραλείψει.

Κύριες και Κύριοι

Ο κ. Τάσος Ευθυμίου είναι μια προσωπικότητα μοναδική για τον τόπο μας και την ιστορία

του.

Είναι λογοτέχνης, είναι ερευνητής, μελετητής, λαογράφος, δημοσιογράφος, είναι ιστοριοδίφης.

Δουλεύει επιστημονικά. Ξεκινώντας από τις προφορικές πηγές φτάνει τις επίσημες και γραπτές. Ψάχνει αρχεία. Διασταυρώνει τις πληροφορίες του και με έγγραφα. Έρχεται σε επαφή με τους ίδιους τους πρωταγωνιστές ιστορικών γεγονότων, αν είναι δυνατόν, ή με τους απογόνους τους. Αλληλογραφεί με τους υπεύθυνους των αρχείων της Κωνσταντινούπολης και τη Βιβλιοθήκη της Άγκυρας.

Συμβουλευεται παλιά έντυπα και παλιές εφημερίδες, όπως τη "Γιάνγια", εφημερίδα, η οποία κυκλοφορούσε ως το 1912, στα Γιάννενα στα τουρκικά και ελληνικά. Συγκεντρώνει παλιά έγγραφα, σημειώσεις, ενθυμώσεις, κώδικες σε πρωτότυπα και φωτοτυπίες ή και αντέγραφε ακόμη έγγραφα, σε παλιότερες εποχές που η τεχνολογία δεν έδινε τη δυνατότητα της φωτοτυπίας. Δεν ξεχνά να αναφέρει τις πηγές του.

Συγκεντρώνει κάθε είδους κείμενο που σε πολλούς θα έμοιαζε ασήμαντο, με προσωπικό μεράκι και κόπο, δαπανώντας τις φτωχές του οικονομίες. Σημειώνει ο ίδιος στον πρόλογο των "Ηπειρωτικών Διηγημάτων" του: "Μέχρι τους οδοκαθαριστές πλήρωνα για να μου φέρουν παλιά χαρτιά, εφημερίδες και βιβλία που ο κόσμος πετούσε στα σκουπίδια. Υπήρξαν και μερικοί που μου προσέφεραν αφιλοκερδώς τέτοιο υλικό, άχρηστο μεν σ' αυτούς, χρήσιμο δε σε μένα.

Πολλές φορές έτυχε να φιλοξενήσω και στο σπίτι μου μερικούς απ' αυτούς τους αφηγητές (γριές και γέροντες) από τα χωριά, για να κρατάω ακριβείς σημειώσεις, δεδομένου ότι είναι τρία τα ενδιαφέροντα μου: *Η ιστορία, η Λαογραφία - Λογοτεχνία και η Δημοσιογραφία*".

Ο κ. Τάσος Ευθυμίου καταγράφει και διασώζει την από την Τουρκοκρατία ως την προ του Β' Παγκοσμίου πολέμου ζωή της Κόνιτσας και των χωριών της.

Διηγείται με τη ζωντάνια και την αμεσότητα του ανθρώπου που είναι ένα με την ιστορία και τη ζωή του τόπου του.

Δεν είναι ο μπουχτισμένος από πρωτεύουσα άνθρωπος, που διατρέχει την ελληνική επαρχία με την προσδοκία να βρει κάτι πρωτόγονο και ατόφιο. Κάποιο απομεινάρι παλιότερων μορφών πολιτισμού. Ο κ. Τ. Ευθυμίου είναι χορτάτος από τη ζωή της επαρχίας, την έχει βιωμένη, γι' αυτό και την παρουσιάζει χειροπιαστά, χωρίς λογοτεχνικούς ακροβατισμούς.

Είναι επιστήμονας στο είδος του με πολλές διατριβές που ποτέ δεν είχαν την τιμή Πανεπιστημιακές επιτροπές να τις αξιολογήσουν.

Ο ίδιος δεν είχε την τύχη να περάσει μέσα από ανώτερα Σχολεία και Πανεπιστήμια όπου θα ήταν η φυσική του θέση, και θα του εξασφάλιζαν μια ζωή περισσότερο άνετη.

Η οικονομική κατάσταση του πατέρα, η δύσκολη ελοχή των παιδικών του χρόνων και οι δυσμενείς συγκυρίες δεν το επέτρεψαν. Ευτύχησε όμως να έχει δάσκαλό του τον Χαράλαμφο Ρεμπέλη.

Η θέλησή του και η έφεσή του στα γράμματα δεν του στέρησαν την πρόσβασή του στη μόρφωση και την καλλιέργεια.

Διάβαζε με ακόρεστο πάθος όλα τα βιβλία που του έστελνε ο πατέρας του από την Αθήνα και κάθε είδους έντυπο που έφτανε στα χέρια του. Πάντα οι πενιχρές του οικονομίες επενδύονταν σε βιβλία - σήμερα διαθέτει μια σπάνια βιβλιοθήκη - και έτσι απέκτησε μόρφωση πολλών σχολείων και πολλών Πανεπιστημίων.

Παράλληλα αυτοδιδάχτηκε τα Γαλλικά, τα Αγγλικά, τα Ιταλικά. Έμαθε να μιλά πολύ καλά τα Αλβανικά και όταν χρειάστηκε να αποκρυπτογραφήσει τις τουρκικές επιγραφές και να έρθει σε επαφή με αρχεία της Τουρκίας, έμαθε τα τούρκικα.

Τον ρωτήσαμε αν αισθάνεται πικραμένος που δεν τελείωσε το σχολείο, που δεν πήγε στο Πανεπιστήμιο. "ο γέγονε - γέγονε" ήταν η απάντησή του. "Ίσως αν ήταν διαφορετικά τα πράγματα, να ασχολούμουν πιο πολύ με τη Λογοτεχνία και δε θα περιέσωζα αυτά τα Κονιτσιώτικα και των χωριών που περιέσωσα".

Από την ηλικία των 14, 15 χρόνων τον κατείχε ένα δυνατό πάθος για τη συγκέντρωση των γραπτών και προφορικών παραδόσεων της επαρχίας και για τη διάσωση τους.

Συχνά αγόραζε ιστορικά ντοκουμέντα ο ίδιος με το υστέρημά του από ιδιώτες ή τα εύρισκε σε χώρους όπου πετούσαν οι μαγαζάτορες. Ο Τ. Ευθυμίου είναι για την ιστορία της επαρχίας Κόνιτσας ό,τι ο Γιάννης Βλαχογιάννης για τα αρχεία και την ιστορία του Αγώνα του '21.

Περιέσωσε ιστορικά αρχεία και ιστορίες, παραδόσεις και ανέκδοτα, ήθη και έθιμα, φωτογραφίες, πληροφορίες από παλιά δεφτέρια, τούρκικα έγγραφα από τότε που ήταν Δήμαρχος Κόνιτσας ο Νταλήμπεης (1880-1905) και άλλα πριν απ' αυτόν, κώδικες μοναστηριών, σπάνια παλιά έγγραφα και ιστορικές επιγραφές της επαρχίας Κόνιτσας και των Ιωαννίνων προικοσύμφωνα, πωλητήρια, συμφωνητικά, ομολογίες χρεών, επιστολές, συνταγές πρακτικής ιατρικής, έγγραφα σχετικά με την ίδρυση σχολείων, έγγραφα της Ιεράς Μητροπόλεως Βελλάς και Κονίτσης, της Μονής Μολυβδοσκελάστου, της Μονής Ζέρμας, της Μονής Στομίου, της Ιεράς Μονής Παλιουκής.

Ακόμη και αναφορά της οικογένειάς του

Αγίου Νεομάρτυρος Γεωργίου προς τον Μητροπολίτη Ιωαννίνων Σοφρώνιο, διέσωσε. Δημοσίευσε στο περ. "Ηπειρωτική Εστία" του 1968.

Όλα αυτά αποτελούν το συλλεκτικό του έργου. Πολύτιμο υλικό για τους επιστήμονες που θα ήθελαν να συγγράψουν την ιστορία της επαρχίας μας.

Ο κ. Ευθυμίου όμως διαθέτει και ένα τεράστιο συγγραφικό έργο: Ιστορικό, Λαογραφικό - Λογοτεχνικό, Δημοσιογραφικό, εξίσου πολύτιμο για τους ερευνητές και για όλους εμάς που νιώθουμε την ανάγκη να αντλήσουμε από τις ρίζες μας.

Όμως από όλο αυτό τον όγκο κατάφερε να εκδώσει ένα πολύ μικρό μέρος.

Με τις δικές του οικονομικές δυνάμεις και την ελάχιστη βοήθεια που έλαβε από ελάχιστους ανθρώπους, εξέδωσε τον Α' τόμο της Ιστορίας και Λαογραφίας της Βούρμπιανης, με τον τίτλο "Η Βούρμπιανη της Ηλείου".

Επειδή όμως ο τόμος ήταν πολυσέλιδος και η πλήρης έδοσή του πολύ δαπανηρή, αποφάσισε να τον εκδώσει κατά τεύχη.

Έτσι ο Α' τόμος αποτελείται από 4 τεύχη που εκδόθηκαν στα Γιάννενα από το 1987-1990.

Η ιστορία της Βούρμπιανης αρχίζει με τις ιστορικές παραδόσεις του Μεσαίωνα, συνεχίζεται με τη ζωή κατά τους πρώτους αιώνες της Τουρκοκρατίας, κατά τον 18ο αι, την εποχή του Αλή Πασά και του Κώστα Γραμματικού, τον 19ο αι. και τελειώνει με τον τερματισμό της Τουρκοκρατίας και τα ιστορικά γεγονότα του 1912-13. Περιέχει ακόμη Χρονικά, Λαϊκά ανέκδοτα, τοπωνύμια, Βουρμπιανίτικες οικογένειες, ονόματα και δράση διαφόρων επαγγελματιών, λαϊκούς τύπους, τη δράση της Φιλεκπαιδευτικής Αδελφότητας, τους δασκάλους, τα σχολεία, τα θρησκευτικά μνημεία, έγγραφα - ντοκουμέντα κ.λπ.

Η έκδοση του έργου αυτού δεν έχει ολοκληρωθεί, γιατί υπάρχει το υλικό για την ιστορία της Βούρμπιανης από το 1913 ως σήμερα.

Ο κ. Τ. Ευθυμίου έχει γράψει πολλά ιστορικά διηγήματα. Σ' αυτά διασώζει παλιότερες μορφές ζωής, ζωντανεύει τους ανθρώπους μιας περασμένης εποχής, το ήθος τους, τα ιδανικά τους, τα πάθη τους, τα έπη τους.

Ανώνυμοι ήρωες, καθημερινοί άνθρωποι, γραφικοί τύποι της Κόνιτσας και των χωριών, Χριστιανοί και Μουσουλμάνοι που άφησαν εποχή, όπως ο Γούσια Παπακώστας, ο Γούσια Τσάκας, ο Γκιούζμπασης, ο Νετζίπ Εφέντης, η γριά Πέπω και τόσοι άλλοι "Τα Ηπειρώτικα Διηγήματα", τα οποία εκδόθηκαν στα Γιάννενα το 1993 - και είναι το δεύτερο βιβλίο που μπόρεσε να εκδώσει ο κ. Τάσος Ευθυμίου - είναι μόνο ένα μικρό δείγμα των διηγημάτων του, τα οποία είναι εγκατεσπαρμένα σε περιοδικά και εφημερίδες ή βρίσκονται στα χέρια του αδημοσίευτα.

Τα διηγήματά του κατά το 95% είναι ιστορικά, όπως μας πληροφορεί ο ίδιος ο συγγραφέας στον πρόλογο του βιβλίου του.

Περιέχουν αλήθεια και προβληματίζουν ψυχαγωγώντας. Και δεν έχουν μόνο ιστορική αξία αλλά και ηθογραφική και λογοτεχνική.

Δεν ξεχνά πως κάνει λογοτεχνία, γι' αυτό το ύφος και η γλώσσα του είναι επιμελημένα.

Η γλώσσα του ζωγραφίζει, δεν είναι απλά αναφορική ή αφηγηματική.

Να, ένα μικρό απόσπασμα από το διήγημα "Γαμπρός στη μαύρη γη".

"Μπροστά πήγαινε ένα παιδί με την κόφα στο χέρι σαν συχαριάτης, και παραπίσω άλλο παιδί που κρατούσε το μπαργιάκι (το φλάμπουρο) στολισμένο. Κατόπι ακολουθούσαν τα εξαπτέρυγα, οι παπάδες, το νεκροκρέββατο με τους φίλους και συγγενείς γύρω του και τέλος τα βιολιά που μόλις σταματούσαν οι παπάδες την ψαλμωδία τους, έπαιρναν λυπητερά και παραπονιάρικα μοιρολόγια που έκαναν τον κόσμο όλο να κλαίει και να αναριγεί.

Πού τάβρισκε ο μάστορο-Γιώργης όλ' αυτά; Όσα είχε μαθημένα κι ακουστά από παπούδες-προσπαπούδες, όλα τουρχόταν τώρα στο μυαλό, και απ' εκεί κατέβαιναν στις χορδές και στο δοξάρι του βιολιού του...

Η σκηνή έμοιαζε με αρχαία τραγωδία, σαν να γινόταν η ταφή κάποιου ήρωα του Τρωικού Πολέμου. Επιβλητική και πολύκοσμη κατέβαινε σιγά-σιγά η νεκρική πομπή προς την Παναγία στο κουλούρι στο νεκροταφείο. Οι ψαλμωδίες, τα βιολιά που θρηνούσαν και στέναζαν, ο κόσμος που έκλαιγε με επικεφαλής την χαροκαμένη μάνα και την μονάκριβη αδερ-

φή του νεκρού, φάνταζαν σαν κάτι το μυθικό, το απόκοσμο, το βγαλμένο μέσα από τον κόσμο των ονείρων και το μη αληθινό. Και όμως, όλα έγιναν αληθινά, και εντυπώθηκαν άσβυστα στη μνήμη της μικρής τότε παιδούλας - γειτόνισσας της Πέλωσ - της Φροσύνης του Γιάννη Λιάκου, της γιαγιάς μας, που κατόπι, γριά πλέον, ύστερα από πολλά χρόνια τα αφηγήθηκε".

Έτσι γράφει ο Τ. Ευθυμίου, απλά και απείριττα και στα διηγήματά του και σε όλα τα γραπτά του. Οι ιδιωματοισμοί και οι τούρκικες ή αρβανίτικες λέξεις που παρεμβάλλονται σε πολλά, ηχούν ως εκφραστικά σχήματα. Είναι η κουβέντα των λαϊκών ανθρώπων του τόπου μας και των δημοτικών μας τραγουδιών που διαμορφώνουν ένα τέτοιο γλωσσικό όργανο.

Όμως δε θέλω να κάνω ψυχρή αποτίμηση, με φιλολογικούς, λογοτεχνικούς όρους, του έργου του Τ. Ευθυμίου, όπως δε θα ταίριαζε να κάνω κάτι τέτοιο στο Μακρυγιάννη ή στον Παπαδιαμάντη.

Αυτοί γράφουν με την καρδιά τους.

Ολόκληρο το έργο του κ. Τάσου Ευθυμίου είναι ένα σεμνό ξέσπασμα των μυστικών κραδασμών της ψυχής του.

Γράφει συνεπαρμένος.

Στρέφεται με απεριόριστη αγάπη στην παρατήρηση της ζωής των συντοπιτών του, στην καταγραφή των ηθών και της ψυχολογίας τους. Μόνιμο σκηνικό η όμορφη Κονιτσιώτικη γη που τόσο καλά γνωρίζει. Μετέχει σ' αυτή την ομορφιά και το μυστήριο που αποπνέει η ζωή των περασμένων χρόνων και ένα ρίγος τον διαπερνάει.

Όλα ξέρει να τ' αγκαλιάζει. Είναι ζυμωμένος με τον τόπο του, είναι ο άνθρωπος λαός, ο ζωντανός φορέας της λαϊκής παράδοσης. Από τα καλύτερα διηγήματά του είναι "Η παντρεία και η πρώτη νύχτα του γάμου της μάνα τρανής μου", που περιλαμβάνεται στη συλλογή "Ηπειρώτικα Διηγήματα".

Ένα ακόμη μικρό μέρος των διηγημάτων του συμπεριλαμβάνεται στο βιβλίο "Μνήμη της Πολιτείας" που εξέδωσε στην Αθήνα, το 1968, ο Σύνδεσμος Κονιτσιωτών ο "Αώος". Πρόκειται για μια συλλογή αφηγήσεων από την παλιά Κόνιτσα.

Μόνο αυτά λοιπόν κατάφερε να εκδώσει:

Τον Α' τόμο της "Βούρμπιανης της Ηλείου" και κάποια από τα Ηπειρώτικα Διηγήματα.

Το μεγάλο μέρος όμως του έργου του είναι δημοσιευμένο σε διάφορες εφημερίδες και περιοδικά, όπως είπαμε.

Γράφει από το 1953 στην "Ηπειρωτική Εστία", ως το 1992, που σταμάτησε η κυκλοφορία της.

Από το 1957 στον πρωινό Λόγο, ως σήμερα.

Στα Πρωινά Νέα, στο Ηπειρωτικό Μέλλον, στο Δελτίο Ηπειρωτικής Εταιρείας Αθηνών, στο Ηπειρωτικό Ημερολόγιο της Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών, στο Περιοδικό Κόνιτσα, του οποίου ήταν μόνιμος ανταποκριτής την 1η περίοδο (1962-73) και τη δεύτερη από το 1980 ως τα 1983-84, που έφυγε από την Κόνιτσα και εγκαταστάθηκε στα Γιάννενα.

Στο περιοδικό "Αρμολόι". Στο Ετήσιο Δελτίο της Ηπειρωτικής Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών, στο περιοδικό "Επικοινωνία".

Αφού αναζήτησα αυτό το υλικό σε εφημερίδες και περιοδικά θα προσπαθήσω να σας δώσω τους άξονες του έργου του.

#### Ιστορία

Ένα μεγάλο μέρος του καταλαμβάνουν - εκτός από τα διηγήματα, στα οποία έχω ήδη αναφερθεί - οι ιστορικές του μελέτες, πραγματείες. Οι δημοσιευμένες ξεπερνούν τις 200 (Ενώ, όπως μου είτε ο ίδιος, υπάρχουν ακόμη και άλλες αδημοσίευτες).

Έχει δημοσιεύσει λοιπόν σε πολλά έντυπα κατά καιρούς πολλές ιστορικές μελέτες που είναι μια σημαντική συμβολή στην Ιστορία των Ιωαννίνων, της Κόνιτσας, των περισσότερων χωριών της επαρχίας. (Πάδων, Διστράτου, Στράτσιανης, Καβασιλών, Πηγής, Αγίας Βαρβάρας, Κερασόβου, Παλαιοσελίου, Αμαράντου, Κλειδονιάβιστας, Βούρμπιανης) αλλά και της γειτονικής Β. Ηλείου (περιοχή Λεσκοβικίου και Κορυτσάς).

Άλλη εργασία:

"Πώς απελευθερώθηκε η Κόνιτσα και η επαρχία της από τον Τουρκικό ζυγό". Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό "Κόνιτσα" στα 1963.

Ασχολείται διεξοδικά, εμπειριστικωμένα και επιστημονικά με τους Μουσουλιμάνους της Κόνιτσας σε 2 εργασίες του με τίτλο: "Μνημεία



και ιδρύματα Μουσουλμανικής λατρείας και Μουσουλμάνοι ιερωμένοι στην Κόνιτσα”, Πρωϊνός Λόγος, 1969 και “οι Μουσουλμάνοι της Κονίτσης”, Πρωϊνά Νέα, 1973. Ένα σπάνιο υλικό, μοναδικό, παντοτινά χαμένο αν η ευαισθησία του κ. Ευθυμίου δε το διέσωζε.

Είναι οι Μουσουλμάνοι και τα μουσουλμανικά μνημεία, ένα κομμάτι της Ιστορίας της Κόνιτσας, που εύκολα οι σωβινιστικές διαθέσεις των πολλών απορρίπτουν. Όμως εκείνος βλέπει πάνω από μισαλλοδοξίες, γιατί εκείνος γράφει ιστορία.

Με την ίδια αγάπη συγκέντρωσε τουρκικές επιγραφές τις οποίες αποκρυπτογράφησε μαθαίνοντας την αραβική γραφή της παλαιοτουρκικής.

Υπάρχει στην “Ηπειρωτική Εστία” του 1980 μια εργασία του για τις τουρκικές επιγραφές της Κόνιτσας. Ενώ στον τόμο Μ του 1991, του ίδιου περιοδικού, μια με τίτλο: “Τουρκικές επιγραφές Ιωαννίνων και Κονίτσης”.

Το Φεβρουάριο του 1995 εξέδωσε στον Πρωϊνό Λόγο, τρίτη εργασία με τίτλο: “Τουρκικές επιγραφές των Ιωαννίνων”.

Όπως σημειώνει στην πρώτη από τις 3 αυτές εργασίες, χρειάστηκε να ασχοληθεί με τα τουρκο-αραβο-περσικά. “Να προμηθευτεί λεξικά και γραμματικές και να εκμάθει το αραβικό αλφάβητο μέχρι του σημείου, όχι μόνο να διορθώνει τις ασυμφωνίες των μεταφράσεων των κειμένων, αλλά και μόνος του να μεταφράσει τις ευκολότερες και μικρότερες επιγραφές. Τις παραδίνει λοιπόν στο φως της δημοσιότητας, πιστεύοντας ότι θα είναι χρήσιμες τόσο σ’ εκείνους που θα ασχοληθούν με την ιστορία της περιοχής όσο και στους ειδικούς ερευνητές”.

Στο ιστορικό έργο ο κ. Τάσος Ευθυμίου δίνει τη μεγαλύτερη βαρύτητα. Είναι ο τομέας που τον ενδιαφέρει πιο πολύ.

Πάντα αναζητά την αλήθεια, βασανίζει τις πληροφορίες του, ψάχνει και ζητά την τεκμηρίωση μέσα από έγγραφα, και όταν τη βρίσκει αναφωνεί ενθουσιασμένος “και εγένετο φως”.

Όπως όταν βρήκε τον ιδρυτή του τζαμιού της Κάτω Κόνιτσας, τον Σουλεϊμάν τον Μεγαλοπρεπή, και διόρθωσε όλες τις προηγούμενες εικασίες.

Όπως μας είπε ο ίδιος: “ακόμη και οι εγκυ-

κλοπαίδειες τα είχαν λανθασμένα”.

“Διόρθωσα αρκετά από τα κακώς κείμενα γύρω από την Ιστορία της Κόνιτσας, για τον εξισλαμισμό μέρους των κατοίκων της, (εδώ αντικρούει την άποψη που ο Χριστοβασίλης αναφέρει στο διήγημά του “Το αμάρτημα του Παπαγιώργη” (1918) ότι δεν υπήρχε πριν 200 χρόνια από τότε, ούτε ένα ς τούρκος στην Κόνιτσα), για τα τζαμιά της, για το κάστρο της, για τον χασεκή... κλπ”.

Στο “Νεώτερον Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν Ηλίου” (έκδοση 1975) το λήμμα “Κόνιτσα” το συνέταξε ο κ. Τάσος Ευθυμίου.

Σημαντική εργασία του είναι “οι Αναδρομές στα περασμένα από το έτος 1913 και εξής”, που δημοσιεύει στην εφημερίδα “Πρωϊνός Λόγος” από το 1987-1989. Σ’ αυτήν αντιγράφει, σταχυολογεί και παρουσιάζει πληροφορίες σημαντικές για το Νομό Ιωαννίνων από παλιές εφημερίδες και από παλιά έγγραφα.

Για τα “Κονιτσιώτικα Χρονικά” και το “Ιστορικό Αρχείο της Κόνιτσας” που δημοσιεύει στο περιοδικό “Κόνιτσα” την “Ηπειρωτική Εστία” και αλλού, αναφέρει: “Το υλικό αυτό πάρθηκε κατά ελάχιστο μέρος από ιστορικά βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες και κατά το μέγιστο από διάφορα αρχεία, Μητροπόλεως, Ρούβαλη, Γκότζου, Δήμου Κονίτσης, του άλλοτε Μουφτή Κονίτσης Σαλή Ομέρ από τουρκικές ενεπίγραφες πλάκες, από επιγραφές και ενθυμήσεις παλαιών εκκλησιαστικών βιβλίων, από διάφορα παλαιά χειρόγραφα και τέλος από αφηγήσεις πολλών αιμνήστων καθώς και επιζώντων γερόντων”, (Ηπειρωτ. Εστία, 1979).

Στον ιστορικό τομέα αναφέρουμε ακόμη, τις ιστορίες προσώπων όπως ο λήσταρχος Νταβέλης, οι Γκαρελαίοι, οι Φορφόληδες κ.α.

Υπάρχουν ακόμη οι ιστορικές ενθυμήσεις και τα βιώματα του ίδιου του συγγραφέα από τον πόλεμο του ’40-’41 και από τη Μάχη της Κόνιτσας.

### **Περνάμε στη Λαογραφία**

Το Λαογραφικό υλικό που συγκέντρωσε ο Τ. Ευθυμίου και δημοσίευσε είναι ανεξάντλητο.

- \* Λαογραφικό αρχείο Κόνιτσας
- \* Λαογραφικά της Επαρχίας Κονίτσης
- \* Κονιτσιώτικα Λαογραφικά
- \* Παλιές ιστορίες Κόνιτσας και των χωριών.

φή του νεκρού, φάνταζαν σαν κάτι το μυθικό, το απόκοσμο, το βγαλμένο μέσα από τον κόσμο των ονείρων και το μη αληθινό. Και όμως, όλα έγιναν αληθινά, και εντυπώθηκαν άσβυστα στη μνήμη της μικρής τότε παιδούλας - γειτόνισσας της Πέπως - της Φροσύνης του Γιάννη Λιάκου, της γιαγιάς μας, που κατόπι, γριά πλέον, ύστερα από πολλά χρόνια τα αφηγήθηκε”.

Έτσι γράφει ο Τ. Ευθυμίου, απλά και απέρριπτα και στα διηγήματά του και σε όλα τα γραπτά του. Οι ιδιοματισμοί και οι τούρκικες ή αρβανίτικες λέξεις που παρεμβάλλονται σε πολλά, ηχούν ως εκφραστικά σχήματα. Είναι η κουβέντα των λαϊκών ανθρώπων του τόπου μας και των δημοτικών μας τραγουδιών που διαμορφώνουν ένα τέτοιο γλωσσικό όργανο.

Όμως δε θέλω να κάνω ψυχρή αποτίμηση, με φιλολογικούς, λογοτεχνικούς όρους, του έργου του Τ. Ευθυμίου, όπως δε θα ταίριαζε να κάνω κάτι τέτοιο στο Μακρυγιάννη ή στον Παπαδιαμάντη.

Αυτοί γράφουν με την καρδιά τους.

Ολόκληρο το έργο του κ. Τάσου Ευθυμίου είναι ένα σεμνό ξέσπασμα των μυστικών κραδασμών της ψυχής του.

Γράφει συνεπαρμένος.

Στρέφεται με απεριόριστη αγάπη στην παρατήρηση της ζωής των συντοπιτών του, στην καταγραφή των ηθών και της ψυχολογίας τους. Μόνιμο σκηνικό η όμορφη Κονιτσιώτικη γη που τόσο καλά γνωρίζει. Μετέχει σ’ αυτή την ομορφιά και το μυστήριο που αποπνέει η ζωή των περασμένων χρόνων και ένα ρίγος τον διαπερνάει.

Όλα ξέρει να τ’ αγκαλιάζει. Είναι ζυμωμένος με τον τόπο του, είναι ο άνθρωπος λαός, ο ζωντανός φορέας της λαϊκής παράδοσης. Από τα καλύτερα διηγήματά του είναι “Η παντρεία και η πρώτη νύχτα του γάμου της μάνα τρανής μου”, που περιλαμβάνεται στη συλλογή “Ηπειρώτικα Διηγήματα”.

Ένα ακόμη μικρό μέρος των διηγημάτων του συμπεριλαμβάνεται στο βιβλίο “Μνήμη της Πολιτείας” που εξέδωσε στην Αθήνα, το 1968, ο Σύνδεσμος Κονιτσιωτών ο “Αώος”. Πρόκειται για μια συλλογή αφηγήσεων από την παλιά Κόνιτσα.

Μόνο αυτά λοιπόν κατάφερε να εκδώσει:

Τον Α΄ τόμο της “Βούρμπιανης της Ηπείρου” και κάποια από τα Ηπειρώτικα Διηγήματα.

Το μεγάλο μέρος όμως του έργου του είναι δημοσιευμένο σε διάφορες εφημερίδες και περιοδικά, όπως είπαμε.

Γράφει από το 1953 στην “Ηπειρωτική Εστία”, ως το 1992, που σταμάτησε η κυκλοφορία της.

Από το 1957 στον πρωινό Λόγο, ως σήμερα.

Στα Πρωινά Νέα, στο Ηπειρωτικό Μέλλον, στο Δελτίο Ηπειρωτικής Εταιρείας Αθηνών, στο Ηπειρωτικό Ημερολόγιο της Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών, στο Περιοδικό Κόνιτσα, του οποίου ήταν μόνιμος ανταποκριτής την 1η περίοδο (1962-73) και τη δεύτερη από το 1980 ως τα 1983-84, που έφυγε από την Κόνιτσα και εγκαταστάθηκε στα Γιάννενα.

Στο περιοδικό “Αρμολόι”. Στο Ετήσιο Δελτίο της Ηπειρωτικής Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών, στο περιοδικό “Επικοινωνία”.

Αφού αναζήτησα αυτό το υλικό σε εφημερίδες και περιοδικά θα προσπαθήσω να σας δώσω τους άξονες του έργου του.

### Ιστορία

Ένα μεγάλο μέρος του καταλαμβάνουν - εκτός από τα διηγήματα, στα οποία έχω ήδη αναφερθεί - οι ιστορικές του μελέτες, πραγματείες. Οι δημοσιευμένες ξεπερνούν τις 200 (Ενώ, όπως μου είπε ο ίδιος, υπάρχουν ακόμη και άλλες αδημοσίευτες).

Έχει δημοσιεύσει λοιπόν σε πολλά έντυπα κατά καιρούς πολλές ιστορικές μελέτες που είναι μια σημαντική συμβολή στην Ιστορία των Ιωαννίνων, της Κόνιτσας, των περισσότερων χωριών της επαρχίας. (Πάδων, Διστράτου, Στράτσιανης, Καβασίλων, Πηγής, Αγίας Βαρβάρας, Κερασόβου, Παλαιοσελίου, Αμαράντου, Κλειδονιάβιστας, Βούρμπιανης) αλλά και της γειτονικής Β. Ηπείρου (περιοχή Λεσκοβικίου και Κορυτσάς).

Άλλη εργασία:

“Πώς απελευθερώθηκε η Κόνιτσα και η επαρχία της από τον Τουρκικόν ζυγόν”. Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό “Κόνιτσα” στα 1963.

Ασχολείται διεξοδικά, εμπειριστατωμένα και επιστημονικά με τους Μουσουλμάνους της Κόνιτσας σε 2 εργασίες του με τίτλο: “Μνημεία

και ιδρύματα Μουσουλμανικής λατρείας και Μουσουλμάνοι ιερωμένοι στην Κόνιτσα”, Πρωϊνός Λόγος, 1969 και “οι Μουσουλμάνοι της Κονίτσης”, Πρωϊνά Νέα, 1973. Ένα σπάνιο υλικό, μοναδικό, παντοτινά χαμένο αν η ευαισθησία του κ. Ευθυμίου δε το διέσωζε.

Είναι οι Μουσουλμάνοι και τα μουσουλμανικά μνημεία, ένα κομμάτι της Ιστορίας της Κόνιτσας, που εύκολα οι σωβινιστικές διαθέσεις των πολλών απορρίπτουν. Όμως εκείνος βλέπει πάνω από μισαλλοδοξίες, γιατί εκείνος γράφει ιστορία.

Με την ίδια αγάπη συγκέντρωσε τουρκικές επιγραφές τις οποίες αποκρυπτογράφησε μαθαίνοντας την αραβική γραφή της παλαιοτουρκικής.

Υπάρχει στην “Ηπειρωτική Εστία” του 1980 μια εργασία του για τις τουρκικές επιγραφές της Κόνιτσας. Ενώ στον τόμο Μ του 1991, του ίδιου περιοδικού, μια με τίτλο: “Τουρκικές επιγραφές Ιωαννίνων και Κονίτσης”.

Το Φεβρουάριο του 1995 εξέδωσε στον Πρωϊνό Λόγο, τρίτη εργασία με τίτλο: “Τουρκικές επιγραφές των Ιωαννίνων”.

Όπως σημειώνει στην πρώτη από τις 3 αυτές εργασίες, χρειάστηκε να ασχοληθεί με τα τουρκο-αραβο-περσικά. “Να προμηθευτεί λεξικά και γραμματικές και να εκμάθει το αραβικό αλφάβητο μέχρι του σημείου, όχι μόνο να διορθώνει τις ασυμφωνίες των μεταφράσεων των κειμένων, αλλά και μόνος του να μεταφράσει τις ευκολότερες και μικρότερες επιγραφές. Τις παραδίνει λοιπόν στο φως της δημοσιότητας, πιστεύοντας ότι θα είναι χρήσιμες τόσο σ’ εκείνους που θα ασχοληθούν με την ιστορία της περιοχής όσο και στους ειδικούς ερευνητές”.

Στο ιστορικό έργο ο κ. Τάσος Ευθυμίου δίνει τη μεγαλύτερη βαρύτητα. Είναι ο τομέας που τον ενδιαφέρει πιο πολύ.

Πάντα αναζητά την αλήθεια, βασανίζει τις πληροφορίες του, ψάχνει και ζητά την τεκμηρίωση μέσα από έγγραφα, και όταν τη βρίσκει αναφωνεί ενθουσιασμένος “και εγένετο φως”.

Όπως όταν βρήκε τον ιδρυτή του τζαμιού της Κάτω Κόνιτσας, τον Σουλεϊμάν τον Μεγαλοπρεπή, και διόρθωσε όλες τις προηγούμενες εικασίες.

Όπως μας είπε ο ίδιος: “ακόμη και οι εγκυ-

κλοπαίδειες τα είχαν λανθασμένα”.

“Διόρθωσα αρκετά από τα κακώς κείμενα γύρω από την Ιστορία της Κόνιτσας, για τον εξισλαμισμό μέρους των κατοίκων της, (εδώ αντικρούει την άποψη που ο Χριστοβασίλης αναφέρει στο διήγημά του “Το αμάρτημα του Παπαγιώργη” (1918) ότι δεν υπήρχε πριν 200 χρόνια από τότε, ούτε ένα ς τούρκος στην Κόνιτσα), για τα τζαμιά της, για το κάστρο της, για τον χασεκή... κλπ”.

Στο “Νεώτερον Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν Ηλίου” (έκδοση 1975) το λήμμα “Κόνιτσα” το συνέταξε ο κ. Τάσος Ευθυμίου.

Σημαντική εργασία του είναι “οι Αναδρομές στα περασμένα από το έτος 1913 και εξής”, που δημοσιεύει στην εφημερίδα “Πρωϊνός Λόγος” από το 1987-1989. Σ’ αυτήν αντιγράφει, σταχυολογεί και παρουσιάζει πληροφορίες σημαντικές για το Νομό Ιωαννίνων από παλιές εφημερίδες και από παλιά έγγραφα.

Για τα “Κονιτσιώτικα Χρονικά” και το “Ιστορικό Αρχείο της Κόνιτσας” που δημοσιεύει στο περιοδικό “Κόνιτσα” την “Ηπειρωτική Εστία” και αλλού, αναφέρει: “Το υλικό αυτό πάρθηκε κατά ελάχιστο μέρος από ιστορικά βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες και κατά το μέγιστο από διάφορα αρχεία, Μητροπόλεως, Ρούβαλη, Γκότζου, Δήμου Κονίτσης, του άλλοτε Μουφτή Κονίτσης Σαλή Ομέρ από τουρκικές ενεπίγραφες πλάκες, από επιγραφές και ενθυμήσεις παλαιών εκκλησιαστικών βιβλίων, από διάφορα παλαιά χειρόγραφα και τέλος από αφηγήσεις πολλών αιμνήστων καθώς και επιζώντων γερόντων”, (Ηπειρωτ. Εστία, 1979).

Στον ιστορικό τομέα αναφέρουμε ακόμη, τις ιστορίες προσώπων όπως ο λήσταρχος Νταβέλης, οι Γκαρελαίοι, οι Φορφόληδες κ.α.

Υπάρχουν ακόμη οι ιστορικές ενθυμήσεις και τα βιώματα του ίδιου του συγγραφέα από τον πόλεμο του ’40-’41 και από τη Μάχη της Κόνιτσας.

#### Περνάμε στη Λαογραφία

Το Λαογραφικό υλικό που συγκέντρωσε ο Τ. Ευθυμίου και δημοσίευσε είναι ανεξάντλητο.

- \* Λαογραφικό αρχείο Κόνιτσας
- \* Λαογραφικά της Επαρχίας Κονίτσης
- \* Κονιτσιώτικα Λαογραφικά
- \* Παλιές ιστορίες Κόνιτσας και των χωριών.

\* Κονιτωίτικα ανέκδοτα

\* Λαϊκά ανέκδοτα

\* Μαστορικά ανέκδοτα και μαστορικές ιστορίες.

Πρωτομάστοροι και Λαϊκοί αρχιτέκτονες, μαστόροι και μαστορόπουλα, δουλευτάδες της πέτρας συνθέτουν το πατρογονικό παρελθόν και δίνουν το στίγμα της Επαρχίας Κόνιτσας.

Καμαρώνει ιδιαίτερα ο μάστορ Τάσος τους μαστόρους της Βούρμπιανης και των άλλων μαστοροχωριών που έχτισαν σαραγιά και αρχοντικά, εκκλησίες και γεφύρια.

Πολλές είναι οι διηγήσεις του για τη δύσκολη ζωή και τα βάσανα των παλιών μαστόρων, για τα κατορθώματά τους, τη γλώσσα και τα καμώματά τους. Βρίσκονται δημοσιευμένα στο περιοδ. "Αρμολοί", περ. "Κόνιτσα" και αλλού.

\* Δεν παραλείπει να καταγράψει και τα λεγόμενα "προσφυγικά ανέκδοτα".

Σ' αυτά σατιρίζονται η αφέλεια και η ντομπροσύνη ορισμένων μικρασιατών της Κόνιτσας.

\* "Τύποι της παλιάς Κόνιτσας" ζωντανεύουν σε πολλά περιοδικά και εφημερίδες.

\* Ρίχνει στοργική ματιά στους Ρώμηδες (γύφτους) της Επαρχίας. Μιλά για τη ζωή τους, τα χούγια τους, τις δεξιότητές τους, τη συνθηματική τους γλώσσα, τα Ρώμ'κα. Σχετική εργασία του υπάρχει στην "Ηπειρωτική Εστία" του 1954.

Διασώζει έθιμα: Χριστουγεννιάτικα, Πρωτοχρονιάτικα, των Φώτων, του Λαζάρου κλπ.

Δημοτικά τραγούδια δικά μας αλλά και των Τουρκαλβανών.

Ειδικά αναφέρομαι σε μια εργασία με τίτλο: "Συμβολή στην ιστορία των Ιωαννίνων. Δημοτικά τραγούδια Τουρκαλβανών που αναφέρονται στην πολιορκία των Ιωαννίνων" περιοδ. "Ηπειρωτική Εταιρεία", 1988.

Όμως ο Τάσος Ευθυμίου ξέρει να δέχεται και το σοβαρό και το αστείο.

Εκφέρει ιστορικές κρίσεις αλλά και χωρατεύει.

Ξέρει να χαίρεται τις απλές χαριτωμένες και γιατί όχι "πονηρές", καταστάσεις της ζωής, αυτές που σε κάνουν να κλείνεις το μάτι πονηρά, να γελάς και να χαίρεσαι τα πειραχτήρια που σκαρώνουν ιστορίες.

Η επαρχία μας είναι γεμάτη από πιπεράτες διηγήσεις, είτε αυτές αφορούν τους μαστόρους

είτε άλλους γραφικούς τύπους.

Δεν είναι και λίγες οι αστείες ιστορίες που σατιρίζουν και καυτηριάζουν τις κρυφές επιθυμίες των ανθρώπων και αλίμονο αν αυτές τις κρυφές επιθυμίες των ανθρώπων τύχαινε να τις έχουν γυναίκες.

Δημοσιεύει ο συγγραφέας μας πολλές τέτοιες κυρίως στον "Πρωινό Λόγο" με τίτλο: "Πικάντικες" λαϊκές ιστορίες.

Πριν ολοκληρώσουμε την αναφορά στα Λαογραφικά του Τ. Ευθυμίου ας μην ξεχάσουμε τα "Λαογραφικά Ερανόσημα", (από ανέκδοτη Λαογραφική του Συλλογή) που δημοσιεύτηκαν στο "Ηπειρωτικό Ημερολόγιο" της ΕΗΜ το 1989 και 1991.

Περιέχουν εξορκισμούς, συνταγές και τρόπους λαϊκής ιατρικής με τους οποίους οι αυτοδίδακτοι γιατροί, τζιεράχηδες και κοιμπογιαννίτες καθώς και οι αυτοδίδακτες γιάτρισσες και μαμές θεραπεύανε "πάσαν νόσον και πάσαν ασθένειαν".

### Ταξιδιωτικές εντυπώσεις

Ο κ. Τ. Ευθυμίου αγαπά την Ήπειρο και την Κονιτωίτικη γη. Οι γνώσεις του όμως εκτείνονται πολύ μακριά μέσα και έξω απ' την Ελλάδα. Πάντα γνώστης των ελληνικών και παγκοσμίων συμβάντων.

Ταξίδεψε στην Κρήτη, στη Μακεδονία, στο Άγιο Όρος, σ' όλη την Πελοπόννησο, στον Όλυμπο (πολλοί βέβαια θυμόμαστε πως υπήρξε δεινός ορειβάτης και πεζοπόρος). Για τα ταξίδια του έγραψε ωραίες εντυπώσεις.

Το ταξίδι όμως που τον σημάδεψε και που το διηγείται σε 23 φύλλα του "Πρωινού Λόγου" (από τον Ιούνιο ως τον Οκτώβριο του 1990) ήταν το ταξίδι του στην Κωνσταντινούπολη.

Η διήγησή του είναι ένας θαυμάσιος οδηγός για όποιον επισκεφτεί την Πόλη και μια ευκαιρία για όσους δεν ασχολήθηκαν με το Χρονικό της Άλωσης. Έχει γνώση του χώρου, γνώση των μνημείων, γνώση της ιστορίας, γνώση της τουρκικής γλώσσας, γερή μνήμη, τις καλύτερες δηλ. προϋποθέσεις για μια σωστή ξενάγηση. Περιγράφει την Πόλη και τις σύγχρονες συνθήκες ζωής στην Τουρκία και το έμπειρο μάτι του ξεφεύγει από τα "χτυπητά" και πέφτει σε λεπτομέρειες που μόνο ένας δεινός παρατηρητής, ερευνητής μπορεί να συγκρατήσει.

Αποθαυμάζει την Αγια-Σοφιά και τα άλλα μνημεία κάνοντας πάντα αναφορές στην Ιστορία.

Τονίζει τα ιστορικά λάθη, πονά για τα αποτελέσματα των λανθασμένων χειρισμών σε θέματα εθνικής πολιτικής και για την εγκατάλειψη του Ελληνισμού της Πόλης και της Μικράς Ασίας.

**Δημοσιογραφία:**

Ως δημοσιογράφος, ανταποκριτής στο Περ. “Κόνιτσα” και τον “Πρωινό Λόγο” των Ιωαννίνων, μας έδωσε ένα πλήθος από άρθρα, ανταποκρίσεις, κρίσεις και σχόλια.

Μια λαμπρή λοιπόν πορεία στο χώρο των Γραμμάτων διέγραψε ο κ. Τάσος Ευθυμίου. Το έργο του εκτιμάται σήμερα από τους ανθρώπους που το γνώρισαν.

Επίσημοι φορείς δεν έστρεψαν τα βλέμματά τους και τον αγνόησαν, όπως αγνοούν όλους τους αθόρυβους και σεμνούς.

Η Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών του απένειμε το 1979 έπαινο για το διήγημά του “ο Ξορκισμένος” και η Ηπειρωτική Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, το 1977 για το διήγημά του “Του άξιζε για καπετάνιος”.

Η Ηπειρωτική Εταιρεία βράβευσε με το Τσουμάνειο βραβείο το 1975 την εργασία με τίτλο: “Συμβολή εις την Ιστορίαν του χωριού Πάδες Κονίτσης”.

Σήμερα ο κ. Τ. Ευθυμίου, στα 75 του χρόνια, ζει μαζί με τη σύζυγό του κ. Χρυσάνθη το χειμώνα στα Γιάννενα και το καλοκαίρι στη Βούρμπιανη. Μολονότι η αρρώστεια “Πάρκινσον” τον έχει πλήξει, εξακολουθεί να είναι δημιουργικός. “Όταν είμαι καλά σηκώνομαι, τη νύχτα και γράφω”.

Με ακμαίες πνευματικές δυνάμεις εξακολουθεί να γράφει και να δημοσιεύει Κονιτσιώτικες ιστορίες στο περιοδικό “Κόνιτσα”, στον “Πρωινό Λόγο”, “Ηπειρωτικό Μέλλον” κ.α. Συνεχίζει την ιστορία της Βούρμπιανης.

Μέσα στο 1995 δημοσίευσε τη 2η εργασία του για τις “Τουρκικές επιγραφές των Ιωαννίνων”.

Το 1993, στον Πρωινό Λόγο γράφει παρατηρήσεις, σημειώσεις και σχόλια στην Ελληνική Γλώσσα.

Ενώ το 1994 με αφορμή την επέτειο της 28ης

Οκτωβρίου 1940, δημοσιεύει. “Τα Μεγάλα σφάλματα στον πόλεμο του 1940-41” σε 8 φύλλα του “Πρωινού Λόγου”.

Στο έργο αυτό ψάχνει πέρα από τις πανηγυρικές εξάρσεις, τους θριάμβους, τους επαίνους και τα ζήτω, να βρει την ιστορική αλήθεια και να δώσει την πραγματική διάσταση των γεγονότων.

Με ντοκουμέντα, αφηγήσεις επιζώντων μαχητών, τις δικές τους μνήμες και τα γραπτά των διαφόρων ηγητόρων του Ελληνικού Στρατού την εποχή εκείνη, αποδείχνει τα σφάλματα που διεπράχθησαν από την ανάξια ηγεσία του Ελληνικού κράτους και οδήγησαν την Ελλάδα από το στρατόπεδο των νικητών στο στρατόπεδο των νικημένων.

**Κυρίες και Κύριοι**

Προσπάθησα να σκιαγραφήσω το έργο της ωριμότητας του κ. Τ. Ευθυμίου δηλ. από το 1953 ως σήμερα και να δώσω ερεθίσματα για την αναζήτηση, τη συγκέντρωση, την ταξινόμηση ολόκληρου του έργου, ώστε αυτό να εκδοθεί, γιατί είναι, ιστορία της επαρχίας μας, οι ρίζες μας, η πολιτισμική μας κληρονομιά.

Οι πηγές που χρησιμοποίησα για την εκπόνηση αυτής της εργασίας ήταν:

1. Τα βιβλία του κ. Ευθυμίου τα οποία εκδόθηκαν.
2. Οι αυτοβιογραφικές του σημειώσεις.
3. Οι διάσπαρτες δημοσιεύσεις του σε εφημερίδες και περιοδικά.
4. Οι δύο συναντήσεις μου μαζί του στη Βούρμπιανη τον Οκτώβρη και τον Νοέμβρη του 1995.

Τελειώνοντας θα ήταν παράλειψη να μη γίνει αναφορά στη στοργική σύζυγό του την κυρία Χρυσάνθη. Γλυκιά παρουσία, σεμνή μορφή, προσωποποίηση της εγκαρτέρησης της ηπειρώτισσας γυναίκας.

Χωρίς τη δική της συμπαράσταση, την πρακτική βοήθεια, την υπομονή, να δέχεται τις παραξενιές, που είναι φυσικό να έχει ένα τόσο δημιουργικό και ανήσυχο άτομο, δε θα ήταν εύκολο να συγκεντρωθεί τόσο υλικό και να γραφτεί τόσο έργο.

## Παλιές Ιστορίες

### Ο πιστός και αδιάφθορος σύζυγος

Ανατ. Ευθυμίου

Καθισμένοι στο πεζούλι της Αγοράς οι απόμαχοι γέροντες του χωριού, απολάμβαναν την ανοιξιιάτικη λιακάδα που ζέσταινε τα κοκκαλά τους και μολογούσαν παλιές ιστορίες και γεγονότα που είχαν συμβεί στο χωριό τους, στη γύρω περιοχή ή στους τόπους που ταξίδευαν όταν ήταν νέοι. Μερικοί αφηγούνται και διάφορους ερωτικούς των άθλους πραγματικούς ή φανταστικούς από την ξενιτιά.

Απέναντί τους μια παρέα από νεαρούς αφουγκραζόταν.

Ανάμεσα στους γέροντες ήταν κι ο μπάρμπα Κήτος. Μπακατίσιος (μόνιμος κάτοικος) αυτός δεν είχε ταξιδέψει ποτέ του. Όλη τη ζωή του την είχε περάσει σαν τσομπάνος βόσκοντας τα μπραβάρια (οικόσιτα) γιδοπρόβατα του χωριού και κάπου-κάπου ρογιάζονταν και σε κανένα γειτονικό χωριό. Τον προτιμούσαν γιατί ήταν ντόμπρος, αγαθός και τίμιος χαρακτήρας. Οι άλλοι συνάδελφοί του, όταν δεν έβρισκαν να κλέψουν κανένα σφαχτό από ξένο κοπάδι, έκλεβαν από το κοπάδι του χωριού απ' αυτό που οι ίδιοι βοσκούσαν. Τα σφάζανε τα περνούσαν στο σουβλί και τα ψαίναν και δίναν το τομάρι και το δαγκώναν τα σκυλιά, για να το δείξουν κατόπι στο αφεντικό και να δικαιολογηθούν πως το έφαγε το ζουλάπι (ο λύκος).

Αυτός ο μπάρμπα Κήτος ποτέ του δεν έκανε τέτοιο πράμα.

Απάνω στην κουβέντα τον ρώτησαν. "Εσύ Κήτο κανά κλεμμένο σφαχτό δεν έφαγες, γυναίκα ξένη δεν τήραξες;"

- Ποτέ.

- Καλά εδώ στο χωριό, αλλά ούτε στα άλλα χωριά που έκανες Τζοπάνος;

- Ούτε, και να σας πω ένα περιστατικό που μου συνέβηκε δεν θα με πιστέψετε.

- Για μολόγα μας ν' ακούσομε. Και ο μπάρμπα Κήτος άρχισε.

"Ήμουν που λέτε τζομπάνος στο Λισκάτσι και μούχαν κι ένα δωμάτιο το χωριό για να κοιμούμαι. Τη φαμπίλια μου την είχα εδώ κι ερχόμουν μια - δυό φορές την εβδομάδα για να παίρνω ψωμί και ν' αλλάζω τα σκουτιά μου.

Ένα βραδάκι, αφού είχα φέρει το κοπάδι και συμμαζώθηκα στο κονάκι μου, νάσου και μόρχεται μια γυναίκα. Ας μη πούμε τ' όνομά της, νιώτερ' από τ' εμένα και μου φωνάζει.

- Κήτο, Κήτο.

- Τ' είναι μώρ' κυρά;

- Η γίδα η σιούτα η Σκουλαρίκω δε μούρθε.

- Τι λες; εγώ την είδα ήρθε μέσα στο χωριό, για τήραξε μη πήγε τίποτε σε κανένα άλλο σπίτι;

- Τήραξα, ρώτησα ολούθε, δε φάνηκε πθενά. Σιαπέρα θ' απόμεινε, θα μου τη φάει το ζουλάπι κ' είναι κρίμα, είναι η καλύτερή μου γίδα. Έλα να βγούμε να γυρέψομε.

- Μα τι στο μπελιά, είπα εγώ, με γέλασαν τα μάτια μου; εγώ την είδα.

- Θα σε γέλασαν, μου απάντησ' εκείνη, άιντε να βγούμε να τηράξουμε.

Μια και επέμενε κινήσαμεν. Όσο να βγούμε παραόξ' απ' το χωριό ζαντούριασε, νύχτωσε. Και τότες άξαφνα με κοντοζυγώνει, με πιάν' από το μπράτσο

και μου λέει.

“Αμάν Κήτο μου, στ’ εσένα και στον Θεό. Πέντε χρόνια έχ’ ο άντρας μου στην Αμερική, δεν αντέχω άλλο έλα να σμίξωμε τα δυό μας”.

Αξαφνιάστηκα και μούρθ’ ο ουρανός σφουντύλι.

- Όστε γι’ αυτό μ’ έφερες εδώ της είπα, και όχι για τη γίδα;

- Η γίδα ήρθε αλλά εμένα τι θα με κάμεις;

Και λέγοντας αυτά, ρίχτηκε και μ’ αγκάλιασε. Εγώ, ξεμολοημέν’ αμαρτία δεν είχα ζυγώσει ξένη γυναίκα εξόν από τη δική μου και αναταράχτηκα

Αποτραβήχτηκα λίγο και της είπα “είν’ αμαρτία αυτό πο μου ζητάς και για τους δυό μας εγώ όμως δεν πατώ το στεφάνι μου. Ύστερα δε λογαριάζεις αν μαθευτεί με τι μούτρα θα βγούμε στο χωριό, αν το μάθ’ ο άντρας σου”;

“Κανένας δεν το μαθαίνει, μου απάντησε. Όσο για τον άντρα μου νομίζεις πως κάθεται έτσι και δεν πάει με ξένες γυναίκες”;

- Σύρε βρες κανέναν άλλο, της είπα εγώ, με φύλαξ’ ο θεός ως τα τώρα δεν πήγα με ξένη γυναίκα, δεν πατώ το στεφάνι μου.

Μπρέ αμάν, μπρέ ντερμάν, δεν με κατάφερε.

- Και την άφηκες έτσι; κρίμα
- Την άφησα.
- Ήταν όμορφη ή καμιά ασχημομούρα;
- Ήταν να την πιείς στο ποτήρι.
- Αμ’ ήσουν ντίπ χαμένος ωρέ Κήτο αφήνοντας τέτοιο κελεπούρι;

“Χαμένος ξεχαμένος δεν πάτησα το στεφάνι μου, είπε ο αγαθός γέροντας και να σας πω και τη συνέχεια.

- Α! έχει και συνέχεια;
- Και βέβαια έχει. Σε κανένα ενάμιση χρόνο ήρθε ο άντρας της από την Αμερική. Πήγαν όλοι τον καλωσόρισαν, πήγα κι εγώ.

Μόλις μπήκα στην αυλή αυτή ήταν στο μπαλκόνι και όταν με είδε ροβόλησε τη σκάλα, αρπηδιούνται δυό και τρία αντάμα τα σκαλοπάτια κι ήρθε να μ’ ανταμώσει.

- Για τ’ όνομα του θεού, μου είπε, να χαρείς τη φαμπίλια σου, μη πεις κουβέντα για το τι είπαμαν τη βραδιά που βγήκαμαν να γυρέψουμε τη γίδα

- Μη φοβάσαι, της απάντησα, δεν είμαι κακός άνθρωπος για να χαλάσω σπίτια.

Και μπήκα, καλωσόρισα το αφεντικό και έφυγα.

Σε κάμποσες μέρες που ο άντρας της είχε κατεβεί στα Γιάννενα για δουλειές του. Έρχεται αυτή ένα βραδάκι στο κονάκι μου και μου φέρνει για δώρα μια πίτα ζεστή, μια κόφα κρασί, ένα ζευγάρι πατούνες κι ένα καινούργιο ποκάμ’σο αμερκάνικο

Και μούειπε και δέκα φορές “ευχαριστώ”.

- Ζει τώρα αυτή; ρώτησε κάποιος.
- “Ζει δε ζει, δεν μπορώ να σας πω τίποτα, απάντησε ο γερο-Κήτος. Αν είχα τα μυαλά τα δικά σας μπορεί και να την αγγάστρωνα κιόλας και νάμπαινα σε τρανούς μπελάδες, συμπλήρωσε τελειώνοντας.

---

**ΠΩΛΕΙΤΑΙ** στην Κόνιτσα (δίπλα από το Ασπ. Τμήμα διώροφο - λιθόχτιστο σπίτι με οικόπεδο.

Πληροφορίες:

**Τηλ. 0651-21002**

**ΠΩΛΕΙΤΑΙ**

Οικόπεδο 5.138 τ.μ. στην Κόνιτσα, 70 μ. από το πρατ. βεντζίνης ΑΦΩΝ Λώλου. Πληροφορίες: τηλ. (0655) 22277 & (0651) 77376.

## Το "τρανό" Πηγάδι της Ζέρμας

(συνέχεια από το προηγούμενο)

2

Ιωάννη Β. Τσάγκα

## V) Ο ΓΑΜΟΣ ΜΕ ΤΟ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΟ ΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΤΡΑΝΟ ΠΗΓΑΔΙ ΤΗΣ ΖΕΡΜΑΣ

A. Το λούσιμο της νύφης και το πάριμο του νερού<sup>11</sup>.

Τη νύχτα του Σαββάτου προς Κυριακή και αργά προς το πρωί κορίτσια συνόδευαν με πομπή τη νύφη στο Πηγάδι να φέρουν το νερό για το λούσιμό της. Οι γεροντότερες Ζερματινές διηγούνται:

"Όταν γέγονταν οι γάμοι (ύ)παιρναν νερό από το Πηγάδι. Ξεκινούσαν από το σπίτι της κοπέλας οι συντρόφισσες με τη νύφη. Η νύφη έπαιρνε το "γκιούμι" ή το "μπρίκι" ή το "μαστραπά" στολισμένο με λουλούδια και πήγαιναν μαζί και το γιόμναν στο πηγάδ'. Η νύφη έριχνι ένα δαχτυλίδι μέσα στο νερό της βρύσης. Οι άλλες κοπέλες πασπάτευαν να βρουν το δαχτυλίδι για να βρουν κι αυτές γαμπρό γλήγορα". Τραγουδούσαν.

## 1

- Ας τη συντρόφισσες να πάμε για νερό  
- Σύρτε δεν έρχουμε είμι μικρή κι αντρέπομαι  
Γιατί μ' αρραβώνιασαν προχτές την Κυριακή  
Σαν ετούτη τη σημερινή. Δαχτυλίδι μόριξαν  
στο Πηγάδι να μην πάω.

Θέλω ν' ανέβω σε βουνό  
να πελεκήσω μάρμαρο  
να βγάλω βρύσικο νερό  
Μέσα σε τούτη την αυλή  
ήταν μια πέτρα σταυρωτή  
κι η πέτρα έβγαζε νερό.  
Πάησιν η κόρη κι έκατσε,  
κανένας δεν τη λό(γ)ιαξε.  
Κι η μάνα της τη λό(γ)ιαξε  
Σήκω μωρ' κόρη που τ' αυτού.  
Να μη λερώισ' τ' άρματα.  
Δε φεύγω μάνα απ' τι δω.  
Εδώ πιάσα τον τόπο μου.  
Μαζί με το λεβέντη μου.

## 3

Τρεις βρυσούλες αράδα, αράδα  
η μια μέλι κι άλλη γάλα.  
Τρίτη μαρμαρένια βρύση  
Πάει κι νια για να γεμίσει  
κι έλαμψε κι αυτή κι η βρύση<sup>12</sup>

## B. Το λούσιμο του γαμβρού και το πηγάδι.

Το πρωί της Κυριακής οι καλεσμένοι του γαμβρού μαζί με το νουνό και το βλάμη (=μπράτιμο) πήγαιναν με πομπή στο τρανό πηγάδι να πάρουν το νερό για το λούσιμο του γαμπρού. Ο μπράτιμος κρατούσε το "γκιούμι" και έπαιρνε νερό από τις τρεις βρύσες (=κρήνες) του πηγαδιού. Στο δρόμο τραγουδούσαν.

11. Βλ. Ιωάννη Β. Τσάγκα. Ο Γάμος στην Πλαγιά (Ζέρμα) Κόνιτσας τα παλιά χρόνια. Ανάτυπο από το "Ηπειρ. Ημερολόγιο" Ιωάννινα 1986, σ. 165.
12. Τη τρίτη βρύση (=κρήνη) παρομοιάζεται σ' αυτό το τραγούδι με την υποψήφια νύφη να λαμποκοπάει. Είναι μαρμαρένια δείγμα σταθερότητας, λάμψης και ομορφιάς σε αντίθεση με τη ρευστότητα του γάλακτος και του μελιού που συμβολίζουν όμως κι αυτά τη γλυκύτητα της αγάπης και την αγνότητα. Το τραγούδι αυτό το τραγουδούσε η Ουρανία Παπαθανασίου γεν. το έτος 1956 στην Πλαγιά, γραμ. γνώσεις Δημοτικού η οποία ζει στο χωριό και φαίνεται να διασώζει αρκετά στοιχεία από τη λαϊκή παράδοση του χωριού.



**1**

Κίνησα το δρόμο, δρόμο  
το στενό το μονοπάτι.

Βρίσκω μια μηλιά στο δρόμο  
με τα μήλα φορτωμένη  
και με τ' άνθη στολισμένη.

Άπλωσα να πάρω ένα  
κι η μηλιά μ' αντιλοήθη:

- Μη μ' τα παίρνεις μην τ' αφήνεις

τάχ' αφέντης μετρημένα

κι η κυρά λογαριασμένα

με το πέπλο σκεπασμένα.

**2**

Λουλουδάκι απ' το λιβάδι  
και νερό που το πηγάδι.

Ποιόν να στείλω να το φέρει

Στέλνω το 'να στέλνω τ' άλλο στέλνω το  
χελιδονάκι<sup>13</sup>

Πούναι αγλήγορο πουλάκι.

Πάει κι έρχεται ως το βράδυ.

**3**

Να 'χα ένα μήλο Ροϊδω μου

Να 'χα ένα μήλο να 'ριχνα

Στο Ροϊδω μου, στο πέρα παραθύρι

Και μέσα η κόρη κάθονταν

κεντάει Ροϊδω μ' χρυσό μαντήλι

Το μαντηλάκι (Ροϊδω μου) από κεντώ

Το μαντηλάκι από κεντάς

ν' εμένα να το στείλεις

Να μη το Ροϊδω μ' δώσεις μοναχό

Να μη το στείλεις μοναχό

Παρά με την αγάπη.

Κι εκείνη το παράκουσε  
και μόναχο το στέλνει<sup>14</sup>

### Γ. Στο γυρισμό από το τρανό Πηγάδι τραγουδούσαν.

Νάξερε η δική μου μάνα

πώρχομαι απ' το πηγάδι

κρυωμένη/ος μαργωμένη/ος.

νάβρισκα φωτιά αναμμένη

και την κλούρα ζυμωμένη.

### Δ. Το λούσιμο και το ξύρισμα του γαμβρού

Το νερό που πήραν από το πηγάδι με  
πομπή θα χρησιμοποιηθεί για το συμβο-  
λικό λούσιμο και ξύρισμα του γαμβρού.

Εδώ επιβεβαιώνεται η άποψη ότι "μέ-  
σα στα γαμήλια έθιμα του ελληνικού  
λαού θα προσθέταμε εμείς του Κονι-  
τσιώτικου λαού - αρχαίου και νεώτερου  
η "επιχώρεια κρήνη παίζει σημαντικό  
ρόλο τόσο στο στερνό παρθενικό λου-  
τρό της νύφης όσο και στο λουτρό του  
γαμπρού".

Τώρα πρωτοστατεί ο μπράτιμος ενώ  
οι παρευρισκόμενες γυναίκες συνο-  
δεύουν το κλαρίνο και τραγουδούν.<sup>15</sup>

**1**

Λούζεται τ' αρχοντόπουλο

13. Το χελιδόνι έχει στη λαϊκή αντίληψη σε σχέση με όλα τα πουλιά τη θέση του εαρινού συμβόλου. Είναι το πρώτο και κύριο σύμβολο της Άνοιξης που είναι άγγελος καλών ελπιδοφόρων ειδήσεων. Σύμφωνα με τους μελετητές τα νεοελληνικά χελιδονίσματα σχετίζονται με τα "χελιδονίσματα" των αρχαίων και είναι ειδική λαογραφική εκδήλωση του ελληνικού έθνους. Ο Tom masco στη συλλογή του 1842 δημοσιεύει ένα 5στιχο δημοτικό τραγούδι σπουδαίο για το περιεχόμενό του:

Χελιδόνι μου γοργό  
πούρθες απ' την έρημο...

14. Το τραγούδι αυτό το τραγούδησε ο αγροφύλακας Θωμάς Παγούνης του Ηλία (Παπα-Ηλία) γεν. 1931, τον Ιουλ. του 95. Το καταγράφουμε και το σχολιάζουμε. Το μήλο ήταν από τα χρόνια του Ομήρου σύμβολο, συμπάθειας, εκλογής, αγάπης. Ας θυμηθούμε "το μήλο της έριδος" που θα το χάριζε ο Πάρις "τη καλλίστη" στην ομορφότερη απ' όλες. Στο νεοελληνικό αυτό αγαπητικό τραγούδι φαίνεται να επιζεί στην ψυχή του νεοέλληνα και μάλιστα σ' ένα απομακρυσμένο χωριό της Επ. Κονίτσης, τη Ζέρμα το μήλο ως σύμβολο αγαπητικής σχέσης. Το μήλο σύμφωνα με το τραγούδι θα έπεφτε στο πέρα παραθύρι και θα πήγαινε στην αγκαλιά της κόρης που κεντούσε χρυσό μαντήλι για ν' ανταποκριθεί στην τρελή αγάπη του αγαπημένου της.

15. Κ. Ρωμαίου, ό.π., σ. 429.

## Προκήρυξη

Πανελληνίου Διαγωνισμού Διηγήματος

Η Ηπειρωτική Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών προκηρύσσει Πανελλήνιο Λογοτεχνικό Διαγωνισμό Διηγήματος στη μνήμη του Σπύρου Χ. Δαφνή. Αθλοθετεί η σύζυγος του αειμνήστου, κ. Βάσω Τζιάλλα - Δάφνη.

Το θέμα του διηγήματος πρέπει να αναφέρεται στην Κέρκυρα ή στα νησιά του Ιονίου.

Το κείμενο πρέπει να είναι ανέκδοτο, δακτυλογραφημένο και μέχρι οχτώ, το πολύ σελίδες. Να ταχυδρομηθεί σε τρία αντίτυπ με συστημένη επιστολή στη διεύθυνση: Ηπειρωτική Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών Ζυγομάλλη 16, Ιωάννινα 45332. Το κείμενο θα φέρει ψευδώνυμο. Το πραγματικό όνομα του συγγραφέα, το τηλέφωνο και η διεύθυνσή του θα τοποθετηθούν σε ξεχωριστό σφραγισμένο φάκελλο, ο οποίος θα σταλεί συνημμένα με το κείμενο. Τελευταία ημερομηνία αποστολής από το ταχυδρομείο (με συστημένη επιστολή) ορίζεται η 29 Ιουνίου 1996.

Θα απονεμηθούν πρώτο και δεύτερο βραβείο με χρηματικά έπαθλα πενήντα και τριάντα χιλιάδων δραχμών αντίστοιχα και δύο έπαινοι. Τα αποτελέσματα θα ανακοινωθούν δια του τύπου, οι δε βραβευθέντες θα ενημερωθούν και με συστημένη επιστολή.

Η απονομή των βραβείων θα γίνει σε ειδική εκδήλωση της Ηπειρωτικής Στέγης, η ημερομηνία της οποίας θα γνωστοποιηθεί στους ενδιαφερόμενους. Πληροφορίες στο τηλ. (0651) 22979.



**ΓΕΩΡΓΙΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ-ΤΣΙΒΙΛΗ**  
Δικηγόρος

Παρνασσού 32-36  
163 45 ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ-ΑΘΗΝΑ

Τηλ. Γρ. : 9255742  
οικία: 9716539

## VI. ΤΟ ΠΛΥΣΙΜΟ ΣΤΟ ΠΗΓΑΔΙ ΤΗΣ ΖΕΡΜΑΣ.

Όταν οι γυναίκες κοπάνιζαν λιά στο γ' διάζωμα της βρύσης ναν ή έβαφαν τραγουδούσαν:

**1**

Βλάχα πλένει στο ποτάμι  
κι άλλη Βλάχα τη ρωτάει.  
Βλάχαμ' τι είσαι σκουμπωμένη  
και βαριά βαλαντωμένη  
Τι να κάμω η κακομοίρα  
με τον άνδρα από πήρα  
Αγαπάει τις παντρεμένες  
χήρες κι αρραβωνιασμένες.

**2**

Κάτω στο ρέμα το βαθύ  
πλένει η Ρηνούλα μοναχή / Ρηνούλα  
Κι ανάμεσα στα γόνατα  
βόσκουν τα λάγια πρόβατα.

σ' ένα χρυσό λιγένη  
Η πάπια φέρνει το νερό  
κι η χήνα το σαπούνη  
κι η αδερφή η αγγλήγορη  
φέρνει χρυσό μαντήλι.  
ή φέρνει χρυσή πετσέτα.

**2**

Κύργιε μ' και ποιός τον κάνει  
του νιόγαμπρου το γάμο.  
Αφέντης του τον κάνει  
με μόσχο, με σταφύλι  
με μόσχο, με σταφύλι  
με της δροσιάς τα χείλη.  
Η μάνα του, τ' αδέρφια του.

Στο ξύρισμα πρωτοστατεί ο νουν  
ενώ τραγουδιούνται τα παρακάτω τ  
γούδια.

Αργυρό μου παληκάρη  
αργυρή κόρη θα πάρεις  
αργυρό ξυράφι βάνεις  
Συνάγκασε κυρ' νουνέ μου  
γιατί η ώρα πέρασε  
νύφη να πα να πάρωμε.

# ΝΙΚΟΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

## Ο Ηπειρώτης Κλαρινίστας-μουσικός

Συνέντευξη στο ΛΕΥΤΕΡΗ Β. ΤΖΟΚΑ

**Σ**ΤΑ ΟΝΟΜΑΣΤΑ πανηγύρια της χώρας μας αλλά και στις διάφορες εκδηλώσεις του εσωτερικού και του εξωτερικού, μέσα από πληθωρική ζωή και μουσική ευφορία, εμφανίζεται με την ορχήστρα του, ο δεξιοτέχνης ηπειρώτης κλαρινίστας - μουσικός ΝΙΚΟΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ.

ΑΝΗΚΕΙ στους λαϊκούς οργανοπαίχτες με τη μεγάλη γκάμα και τους αναρίθμητους φίλους και θαυμαστές. Γεννήθηκε στο Κεράσοβο Κόνιτσας - Ιωαννίνων. Είναι το πρώτο παιδί μια πολυμελούς οικογένειας, γιός του γνωστού κλαρινοπαίχτη Φίλιππα Φιλίππιδη. Αξίζει να σημειωθεί ότι όλο το γενεαλογικό του δέντρο από πάππου προς πάππου υπήρξαν και είναι μουσικοί. Έτσι ο ίδιος ο καλλιτέχνης μεγάλωσε σε μουσικό περιβάλλον.

ΘΥΜΑΤΑΙ με νοσταλγία τα παιδικά του χρόνια, στο χωριό, που σε ηλικία έξι χρόνων, οι γονείς του, έκαναν δώρο στο μικρό Νίκο μια τενεκεδένια φλογέρα που είχαν αγοράσει στο παζάρι στην ακριτική Κόνιτσα. Με πόση αγάπη δέχτηκε το δώρο! Μαγεύτηκε και ονειρεύτηκε. Άρχισε να το σκαλίζει από εδώ, να το επεξεργάζεται από εκεί και ν' ακούει την ηχώ του μέσα απ' τον "μαγικό αυλό" του. Άρχισαν να βγαίνουν νότες.

ΣΕ ΗΛΙΚΙΑ οχτώ χρόνων, που όλα παιδιά παίζουν στις αλλάνες, αυτός αφροσύνητα ολοκληρωτικά στα λαϊκά όργανα. Σήμερα, φτασμένος καλλιτέχνης, κάνει αναδρομή στα χρόνια εκείνα και στη ζωή του, τον ρωτήσαμε για τη μεγάλη αγάπη του, στην τέχνη που διακονεί. Δεν έχει την έπαρση του φτασμένου, αλλά είναι ταπεινή η παρουσία του, καθώς, "που μαθήτεψε το βλογημένο όργανο που κρατάει με χάρη, το τιμάει χρόνια τώρα και μαγεύει τον κόσμο με το παίξιμό του".

- Πρώτα άρχισα με το σαντούρι και ύστερα ως δεύτερο κλαρίνο δίπλα στον πατέρα μου, που τον συνόδευα στα διάφορα πανηγύρια και τους γάμους της επαρχίας μου.

ΜΙΛΑΝΕ με θαυμασμό οι παλιότεροι που τον γνώρισαν και τον άκουσαν. Το μικρό, αμούστακο παληκαρόπουλο, έπαιξε μ' εκπληκτική δεξιοτεχνία, γνώση και αισθαντικότητα, όλα τα όργανα και σταδιακά σε βάθος τα κατέκτησε. Το γεγονός ήταν ότι οι μουσικοί τότε άλλαζαν μεταξύ τους όργανα για να ξεκουράζονται, γιατί στα γλέντοκοπια με τους μερακλοχορευταράδες, ακολουθούσαν "κατά πόδας" ώστε να μη χάνουν το ρυθμό τους και διαρκούσαν πολλές ώρες. Έτσι λοιπόν ο Νίκος Φιλίππιδης φανερώνει τα μουσικά του προσόντα με παίξιμο σωστό από παραδοσιακή παιδεία, που διατηρεί απόφαση την ελληνικότητα και την επιβλητικότητα.

ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ εκείνη αρχίζει η αστυφιλία. Ένα σημαντικό μέρος του τότε επαρχιώτικου πληθυσμού, μετακινούνταν προς την πρωτεύουσα. Φεύγει και ο Νίκος, το δεκαεξάχρονο παληκαράκι κι εγκαθίσταται στην Αθήνα. Ακολουθεί το δρόμο που είναι τόσο γνωστός σε μας τους Ηπειρώτες. Δουλειά το πρωί και σπουδές το βράδυ. Το ταλέντο και η αγάπη του, τον ώθησε ν' ασχοληθεί με το πολιτιστικό επίπεδο της Ηπείρου. Παίρνει μέρος σε όλες τις εκδηλώσεις των Κονιτσιωτών και άλλων Ηπειρωτικών Συλλόγων. Γίνεται το απαραίτητο και κύριο πρόσωπο στα γλέντια, των συμπατριωτών του, χωρίς να χάνει ποτέ την επαφή μαζί τους. Το παίξιμό του σκορπάει παντού το κέφι, τη νοσταλγία για την πατρίδα και την ψυχική ανάταση. Έτσι διαφαίνεται περίτρανα η μουσική του κατάρτιση.

- Πότε έγινε, Νίκο, κύρια ενασχόλησή σου η καλλιτεχνική, του μουσικού - κλαρινοπαίχτη;

"Αποκλειστική απασχόληση είχα με την Τέχνη μετά την στρατιωτική θητεία μου. Ανταποκρινόμουν στις όλο και επιτακτικότερες αλλά και συχνότερες απαιτήσεις του κοινού".

ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΙΡΟ γίνεται απόλυτος κάτοχος των μυστικών του κλαρίνου και αναδεικνύεται

**Προκήρυξη**

**Πανελληνίου Διαγωνισμού Διηγήματος**

Η Ηπειρωτική Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών προκηρύσσει Πανελλήνιο Λογοτεχνικό Διαγωνισμό Διηγήματος στη μνήμη του Σπύρου Χ. Δαφνή. Αθλοθετεί η σύζυγος του αειμνήστου, κ. Βάσω Τζιάλλα - Δάφνη.

Το θέμα του διηγήματος πρέπει να αναφέρεται στην Κέρκυρα ή στα νησιά του Ιονίου.

Το κείμενο πρέπει να είναι ανέκδοτο, δακτυλογραφημένο και μέχρι οχτώ, το πολύ σελίδες. Να ταχυδρομηθεί σε τρία αντίτυπ με συστημένη επιστολή στη διεύθυνση: Ηπειρωτική Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών Ζυγομάλλη 16, Ιωάννινα 45332. Το κείμενο θα φέρει ψευδώνυμο. Το πραγματικό όνομα του συγγραφέα, το τηλέφωνο και η διεύθυνσή του θα τοποθετηθούν σε ξεχωριστό σφραγισμένο φάκελλο, ο οποίος θα σταλεί συνημμένα με το κείμενο. Τελευταία ημερομηνία αποστολής από το ταχυδρομείο (με συστημένη επιστολή) ορίζεται η 29 Ιουνίου 1996.

Θα απονεμηθούν πρώτο και δεύτερο βραβείο με χρηματικά έπαθλα πενήντα και τριάντα χιλιάδων δραχμών αντίστοιχα και δύο έπαινοι. Τα αποτελέσματα θα ανακοινωθούν δια του τύπου, οι δε βραβευθέντες θα ενημερωθούν και με συστημένη επιστολή.

Η απονομή των βραβείων θα γίνει σε ειδική εκδήλωση της Ηπειρωτικής Στέγης, η ημερομηνία της οποίας θα γνωστοποιηθεί στους ενδιαφερόμενους. Πληροφορίες στο τηλ. (0651) 22979.

**Σολόχοπια**  
**Βοζαρτινής & Λαϊκής Τέχνης**  
**Γιάννης Σινάνης**  
Επταχώρι  
Τηλ. 0467-84137 & 84127

**ΓΕΩΡΓΙΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ-ΤΣΙΒΙΛΗ**  
Δικηγόρος

Παρνασσού 32-36  
163 45 ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ- ΑΘΗΝΑ

Τηλ. Γρ. : 9255742  
οικία: 9716539

**VI. ΤΟ ΠΛΥΣΙΜΟ ΣΤΟ ΤΡΑΝΟ ΠΗΓΑΔΙ ΤΗΣ ΖΕΡΜΑΣ.**

Όταν οι γυναίκες κοπάνιζαν τα μαλλιά στο γ' διάζωμα της βρύσης ή έπλεναν ή έβαφαν τραγουδούσαν:

**1**

Βλάχα πλένει στο ποτάμι  
κι άλλη Βλάχα τη ρωτάει.  
Βλάχαμ' τι είσαι σκουμπωμένη  
και βαριά βαλαντωμένη  
Τι να κάμω η κακομοίρα  
με τον άνδρα από πήρα  
Αγαπάει τις παντρεμένες  
χήρες κι αρραβωνιασμένες.

**2**

Κάτω στο ρέμα το βαθύ  
πλένει η Ρηνούλα μοναχή / Ρηνούλα  
Κι ανάμεσα στα γόνата  
βόσκουν τα λάγια πρόβατα.

σ' ένα χρυσό λιγένη  
Η πάπια φέρνει το νερό  
κι η χήνα το σαπούνη  
κι η αδερφή η αγλήγορη  
φέρνει χρυσό μαντήλι.  
ή φέρνει χρυσή πετσέτα.

**2**

Κύργιε μ' και ποιός τον κάνει  
του νιόγαμπρου το γάμο.  
Αφέντης του τον κάνει  
με μόσχο, με σταφύλι  
με μόσχο, με σταφύλι  
με της δροσιάς τα χείλη.  
Η μάνα του, τ' αδέρφια του.

Στο ξύρισμα πρωτοστατεί ο νουνός,  
ενώ τραγουδιούνται τα παρακάτω τραγούδια.

Αργυρό μου παληκάρη  
αργυρή κόρη θα πάρεις  
αργυρό ξυράφι βάνεις  
Συνάγκασε κυρ' νουνέ μου  
γιατί η ώρα πέρασε  
νύφη να πα να πάρωμε.

# ΝΙΚΟΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

## Ο Ηπειρώτης Κλαρινίστας-μουσικός

Συνέντευξη στο ΛΕΥΤΕΡΗ Β. ΤΖΟΚΑ

**Σ**ΤΑ ΟΝΟΜΑΣΤΑ πανηγύρια της χώρας μας αλλά και στις διάφορες εκδηλώσεις του εσωτερικού και του εξωτερικού, μέσα από πληθωρική ζωή και μουσική ευφορία, εμφανίζεται με την ορχήστρα του, ο δεξιότηχνης ηπειρώτης κλαρινίστας - μουσικός ΝΙΚΟΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ.

ΑΝΗΚΕΙ στους λαϊκούς οργανοπαίχτες με τη μεγάλη γκάμα και τους αναρίθμητους φίλους και θαυμαστές. Γεννήθηκε στο Κεράσοβο Κόνιτσας - Ιωαννίνων. Είναι το πρώτο παιδί μια πολυμελούς οικογένειας, γιός του γνωστού κλαρινοπαίχτη Φίλιππα Φιλιππίδη. Αξίζει να σημειωθεί ότι όλο το γενεαλογικό του δέντρο από πάππου προς πάππου υπήρξαν και είναι μουσικοί. Έτσι ο ίδιος ο καλλιτέχνης μεγάλωσε σε μουσικό περιβάλλον.

ΘΥΜΑΤΑΙ με νοσταλγία τα παιδικά του χρόνια, στο χωριό, που σε ηλικία έξι χρόνων, οι γονείς του, έκαναν δώρο στο μικρό Νίκο μια τενεκεδένια φλογέρα που είχαν αγοράσει στο παζάρι στην ακριτική Κόνιτσα. Με πόση αγάπη δέχτηκε το δώρο! Μαγεύτηκε και ονειρεύτηκε. Άρχισε να το σκαλίζει από εδώ, να το επεξεργάζεται από εκεί και ν' ακούει την πνοή του μέσα απ' τον "μαγικό αυλό" του. Άρχισαν να βγαίνουν νότες.

ΣΕ ΗΛΙΚΙΑ οχτώ χρόνων, που όλα παιδιά παίζουν στις αλλάνες, αυτός αφοσιώνεται ολοκληρωτικά στα λαϊκά όργανα. Σήμερα, φτασμένος καλλιτέχνης, κάνει αναδρομή στα χρόνια εκείνα και στη ζωή του, τον ρωτήσαμε για τη μεγάλη αγάπη του, στην τέχνη που διακονεί. Δεν έχει την έπαρση του φτασμένου, αλλά είναι ταπεινή η παρουσία του, καθώς, "που μαθήτευσε το βλογημένο όργανο που κρατάει με χάρη, το τιμάει χρόνια τώρα και μαγεύει τον κόσμο με το παίξιμό του".

- Πρώτα άρχισα με το σαντούρι και ύστερα ως δεύτερο κλαρίνο δίπλα στον πατέρα μου, που τον συνόδευα στα διάφορα πανηγύρια και τους γάμους της επαρχίας μου.

ΜΙΛΑΝΕ με θαυμασμό οι παλιότεροι που τον γνώρισαν και τον άκουσαν. Το μικρό, αμούστακο παληκαρόπουλο, έπαιξε μ' εκπληκτική δεξιοτεχνία, γνώση και αισθαντικότητα, όλα τα όργανα και σταδιακά σε βάθος τα κατέκτησε. Το γεγονός ήταν ότι οι μουσικοί τότε άλλαζαν μεταξύ τους όργανα για να ξεκουράζονται, γιατί στα γλεντοκοπία με τους μερακλοχορευταράδες, ακολουθούσαν "κατά πόδας" ώστε να μη χάνουν το ρυθμό τους και διαρκούσαν πολλές ώρες. Έτσι λοιπόν ο Νίκος Φιλιππίδης φανερώνει τα μουσικά του προσόντα με παίξιμο σωστό από παραδοσιακή παιδεία, που διατηρεί απόφαση την ελληνικότητα και την επιβλητικότητα.

ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ εκείνη αρχίζει η αστυφιλία. Ένα σημαντικό μέρος του τότε επαρχιώτικου πληθυσμού, μετακινούνταν προς την πρωτεύουσα. Φεύγει και ο Νίκος, το δεκαεξάχρονο παληκαράκι κι εγκαθίσταται στην Αθήνα. Ακολουθεί το δρόμο που είναι τόσο γνωστός σε μας τους Ηπειρώτες. Δουλειά το πρωί και σπουδές το βράδυ. Το ταλέντο και η αγάπη του, τον ώθησε ν' ασχοληθεί με το πολιτιστικό επίπεδο της Ηπείρου. Παίρνει μέρος σε όλες τις εκδηλώσεις των Κονιτσιωτών και άλλων Ηπειρωτικών Συλλόγων. Γίνεται το απαραίτητο και κύριο πρόσωπο στα γλέντια, των συμπατριωτών του, χωρίς να χάνει ποτέ την επαφή μαζί τους. Το παίξιμό του σκορπάει παντού το κέφι, τη νοσταλγία για την πατρίδα και την ψυχική ανάταση. Έτσι διαφαίνεται περίτρανα η μουσική του κατάρτιση.

- Πότε έγινε, Νίκο, κύρια ενασχόλησή σου η καλλιτεχνική, του μουσικού - κλαρινοπαίχτη;

"Αποκλειστική απασχόληση είχα με την Τέχνη μετά την στρατιωτική θητεία μου. Ανταποκρινόμουν στις όλο και επιτακτικότερες αλλά και συχνότερες απαιτήσεις του κοινού".

ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΙΡΟ γίνεται απόλυτος κάτοχος των μυστικών του κλαρίνου και αναδεικνύεται

μουσική ιδιοφυΐα και μάγος του λαϊκού κλαρίνου. Η ικανότητά του ως ξεχωριστού οργανοπαίκτη διαδίδεται γρήγορα τόσο σ' όλη την Αθήνα, όσο και στην επαρχία. Σεμνός, δημιουργικός, πρωτότυπος, ακούραστος αξιοθαύμαστος και ανεξάντλητος στις εμπνεύσεις.

Δέχεται μια πρόσκληση το 1970, από το Δήμο Ρόδου. Εκεί μένει τελικά δέκα χρόνια. Σ' αυτό το διάστημα απασχολήθηκε στο Θέατρο λαϊκών χορών και συνεργάζεται επιτυχημένα με τη χορογράφο Νέλλη Δημόγλου. Εκείνη την περίοδο μαζί με το ζεύγος Τάκη και Νέλη Δημόγλου, απασχολείται με την εμβρυθέστερη έρευνα της παραδοσιακής μας μουσικής.

Η ΦΗΜΗ του ξεπερνάει τα όρια της χώρας μας. Ταξιδεύει συχνά - πυκνά στο εξωτερικό, όπου και διακρίνεται. Η εμπειρία που αποκτά σ' αυτό το διάστημα τον προτρέπει να επεκτείνει τις γνώσεις του, σ' ένα ευρύτερο πλέον φάσμα σκοπών και τραγουδιών απ' όλη την Ελλάδα. Ύστερα από παρακλήσεις πολιτιστικών φορέων και πνευματικών ανθρώπων, αναγκάζεται να επιστρέψει στην Αθήνα. Με την επάνοδό του αρχίζει η στενή συνεργασία με το Θέατρο ΔΩΡΑΣ ΣΤΡΑΤΟΥ. Εκεί του δίνεται η ευκαιρία να έρθει σε επαφή με τους καλύτερους μουσικούς και τραγουδιστές της χώρας μας. Στοχεύει αλλά και κατορθώνει ν' αφοσιωθεί αποκλειστικά με την ποιοτική δισκογραφία. Δεν μπορεί ν' αντισταθεί στην επίμονη πρόσκληση μουσικών κέντρων και συμμετέχει σε συναυλίες και εκδηλώσεις στο εξωτερικό.

Ο ΝΙΚΟΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ ανήκει στην κατηγορία των μουσικών που γνωρίζει όλους τους σκοπούς της χώρας μας. Η Ήπειρος, Ρούμελη, Μακεδονία, Θεσσαλία, Θράκη και ο Μοριάς, προβάλλονται μπροστά μας με την παράδοσή τους. Έχει βαθιά Παιδεία και καταπιάνεται με όλα.

ΘΥΜΑΤΑΙ τη μεγάλη δικαίωση που ήρθε στις 31 Μαρτίου 1994 στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών. Το βράδυ εκείνο υποδέχτηκε το κοινό τέσσερις κορυφαίους Ηπειρώτες κλαρινίστες-μουσικούς. Ήταν ο Γρηγόρης Καιψάλης που έπαιξε την μουσική παράδοση των Γιαννίνων και Ζαγορίου. Ο Πέτρος Λούκας, από το Πωγώνι - Β. Ήπειρο. Ο Βαγγέλης Σούκας, Άρτα και Ξηρόμερο. Ο Νίκος Φιλίππιδης, τρα-

γούδια απ' τη Στεριανή Ελλάδα. Ο κόσμος χειροκροτούσε και παραλληλούσε ώρα πολλή. Ο Νίκος Φιλίππιδης ασυγκράτητος ανεμοστρόβιλος, με το κλαρίνο του, ο ιδρώτας του να τρέχει, κεφάλτος, συνεπαρμένος από ένθεο εκβαγχισμό, να βγάζει μουσική και να χορταίνει ο κόσμος. Ακόμα κρατούσε πρωταγωνιστικό ρόλο με τη μουσική του, άλλες δύο φορές, στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, συνοδεύοντας τον εθνικό τραγουδιστή Γιώργο Νταλάρα.

ΛΑΜΠΡΗ πάλι ήταν η παρουσία του, στη Δημοτική Βραδιά 19 και 20 Σεπτεμβρίου 1995 στο Ηρώδειο Αθηνών. Σ' εκείνο το συναρπαστικό αντάμωμα των εκλεκτών καλλιτεχνών τραγουδιστών Χρόνη Αηδονίδα, Δόμνας Σαμίου και ο Νίκος Φιλίππιδης με το συγκρότημά του έπαιξε τραγούδια απ' όλη την Ελλάδα.

Ο ΝΙΚΟΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ δεν περιορίστηκε ουδέποτε στο ρόλο του εκτελεστή μόνον. Τα ενδιαφέροντά του επεκτάθηκαν συν το χρόνο και στην οργανολογία του είδους που επέλεξε να αφιερωθεί, κατασκευάζοντας ο ίδιος με ειδικό μάλιστα τρόπο το κλαρίνο του. Το κλαρίνο άλλωστε γι' αυτόν είναι προέκταση του ψυχισμού και της προσωπικότητάς του, έχοντας κατορθώσει να μεταβιβάσει σ' αυτό και στον τρόπο παιξίματός του τη μοναδική αγάπη του και την ξεχωριστή του, όσο και ανεπανάληπτη αισθαντικότητα της αφομοιωμένης του γνώσης.

ΣΗΜΕΡΑ ο Νίκος Φιλίππιδης είναι πασίγνωστος στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό. Συμμετέχει πρωταγωνιστικά σε δισκογραφίες, συναυλίες, ενώ συνεργάζεται με πολλά χορευτικά συγκροτήματα. Ανακαλύψαμε πόση Ήπειρο κουβαλάει μέσα του. Αλλά τον ρωτήσαμε: "Πως θα εκπληρώσει το χρέος του μουσικά για την Ήπειρο";

- Βαθύτερη επιθυμία μου είναι να μπορέσω να παρουσιάσω κάποτε στο κοινό, την πολυμορφία και την ποικιλοτροπία των ήχων, αλλά και των ρυθμών της γενέτειράς μου Κόνιτσας. Μαζί μ' αυτήν, ολόκληρη την Ήπειρο, εμφανίζοντας την μουσική της περιοχής ως μία σύγχρονη όπερα, αποτελούμενη εξ' ολοκλήρου από παραδοσιακά ξεναζωνταμένα στοιχεία.

Λευτέρης Β. Τζόκας

Όπως μαρτυρεί η εθνική μας ιστορία και είναι γεγονός αδιαμφισβήτητο, τα κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα του Ελληνισμού στη διάρκεια της μακράς ιστορικής του πορείας είναι η δημιουργικότητα, η αγωνιστικότητα και η πολύμορφη προσφορά προς τους λαούς της Ευρώπης, ανεξάρτητα από τις εθνικές μας περιπέτειες και τις δυσμενείς συγκυρίες, που κατά καιρούς επέδρασαν αρνητικά σ' αυτή την εθνική μας εξέλιξη.

Στη διάρκεια αυτής της ιστορικής πορείας διαγράφονται οι επίμονες προσπάθειες και οι σκληροί α-

γώνες της φυλής μας να επιβιώσει και να προοδεύσει. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο διαφαίνεται το δημιουργικό της έργο στους τομείς του πολιτισμού: "πολιτική, θρησκεία, γράμματα, τέχνες, οικονομία" και η συνεχής προσπάθειά της για τη διατήρηση της ελευθερίας και ανεξαρτησίας της, των εθνικών και λαϊκών της παραδόσεων και γενικά της ιστορικής της φυσιογνωμίας.

Όλα αυτά αντανακλούν το ελληνικό πνεύμα, που σφυρηλατεί την εθνική μας συνείδηση και τροφοδοτεί την εθνική δράση και δημιουργικότητα όλων των ελληνικών γενεών από τότε που η φυλή μας παρουσιάστηκε στο προσκήνιο της ιστορίας και αποτελεί τον παράγοντα της ιστορικής μας συνέχειας και της εθνικής μας ταυτότητας.

Σπουδάζοντας αυτή τη δυναμικότητα και δράση του λαού μας στη ροή του χρόνου, γνωρίζουμε την ιστορία του. Η γνώση

## Η σημασία της εθνικής μας ιστορίας για τον εθνικό φρονηματισμό των νέων μας

*Του Χρήστου Δούσμπη*

και η σπουδή της εθνικής μας ιστορίας από τους νέους μας - μαθητές όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης αποτελεί το βασικότερο παράγοντα της ιστορικής μας συνέχειας και της εθνικής μας ταυτότητας.

Σπουδάζοντας αυτή τη δυναμικότητα και δράση του λαού μας στη ροή του χρόνου, γνωρίζουμε την ιστορία του. Η γνώση και η σπουδή της εθνικής μας ιστορίας από τους νέους μας - μαθητές όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης - αποτελεί το βασικότερο παράγοντα της εθνικής τους διαπαιδαγώγησης, γιατί προβάλλει πρό-

τυπα προσώπων και πράξεων για μίμηση.

Η αξία της ιστορικής γνώσης θα ήταν περιορισμένη, αν δεν είχε σχέση με το έργο των μεγάλων ιστορικών προσωπικοτήτων, των ηγετικών μορφών του πνεύματος και των δημιουργών της τέχνης.

Η ιστορική ύλη περικλείει σπουδαία ηθοπλαστική δύναμη, γιατί έχει άμεση σχέση με τις αξίες της ζωής του ανθρώπου: "Ελευθερία, Δημοκρατία, Θρησκεία, ηθική, δικαιοσύνη, πολιτισμός" και αποτελεί βασικό παράγοντα για την ανάπτυξη και καλλιέργεια στις ψυχές των νέων μας του πατριωτικού, του κοινωνικού, του θρησκευτικού και ηθικού συναισθήματος.

Η εκπαιδευτική μας λειτουργία, στο πλαίσιο των σκοπών και επιδιώξεών της, έχει την ευθύνη να φέρει με τον πιο κατάλληλο και αποδοτικό τρόπο τους μαθητές των σχολείων μας γενικά και ιδιαίτερα αυτούς που ανήκουν στις μεγαλύτερες σχολι-

κές βαθμίδες σε συστηματική επαφή με την ιστορική γνώση, που προέρχεται απ' όλους τους τομείς του εθνικού μας βίου και ειδικότερα: α) από τους εθνικούς μας αγώνες κατά την ιστορική πορεία της φυλής μας για την προάσπιση της ελευθερίας μας, της εθνικής μας ανεξαρτησίας και ακεραιότητας. β) από την πολιτική κατάσταση που διαμορφώθηκε και ίσχυσε κατά τις διάφορες περιόδους της ιστορίας μας σε σχέση κυρίως με τους τρόπους διακυβέρνησης της χώρας μας και τις συνέπειές της στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη του έθνους μας. γ) από τη δημιουργική προσπάθεια του λαού μας στην επιστήμη, στα γράμματα, στις τέχνες, στο εμπόριο, στο δίκαιο, στην προστασία και εδραίωση της ορθοδοξίας. Αυτή η ιστορική γνώση είναι σκόπιμο να εκτίθεται και να προσφέρεται αντικειμενικά, χωρίς υπερβολές και παραποιήσεις κι ακόμα όλοι οι τομείς των ιστορικών γεγονότων - πολιτικά και πολιτιστικά - να προβάλλονται ισότιμα.

Τα προτερήματα της φυλής μας και οι εθνικές μας επιτυχίες γενικά κατά την ιστορική μας διαδρομή, αλλά παράλληλα και οι αδυναμίες μας, τα λάθη μας και οι εθνικές μας αποτυχίες πρέπει να επισημαίνονται, να αιτιολογούνται και να αναφέρονται οι συνέπειές τους, έτσι ώστε οι μαθητές και οι νέοι μας να έχουν τη δυνατότητα να σχηματίζουν αντικειμενική εικόνα της ιστορικής μας πορείας και να εκτιμούν σωστά τις εθνικές μας επιτυχίες και γενικότερα τις προόδους μας, καθώς και τις αποτυχίες μας και τις οπισθοδρομήσεις μας.

Η συνειδητοποίηση αυτής της εικόνας από τους νέους μας είναι αρκετά διδακτική γι' αυτούς και θα συμβάλλει στον ορθό εθνικό τους προσανατολισμό, στη διόρθωση των εθνικών μας αδυναμιών και την καλύτερη και αποτελεσματικότερη μελλοντι-

κή μας πορεία.

Η γνώση και κριτική ανάλυση των γεγονότων της εθνικής μας ιστορίας στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής λειτουργίας και ο κατάλληλος τρόπος προσφοράς τους, που πρέπει να αντανακλά και την πίστη των εκπαιδευτικών μας προς το ιστορικό παρελθόν και το μέλλον της φυλής μας, βοηθούν τους νέους μας - μαθητές και σπουδαστές - να αξιολογήσουν σωστά την ιστορική μας πραγματικότητα, τη θέση και τη στάση της χώρας μας μεταξύ των άλλων λαών και ειδικότερα να συνειδητοποιήσουν ότι η Ελλάδα είναι ειρηνική χώρα, επιδιώκει να διατηρεί σχέσεις καλής γειτονιάς και συνεργασίας με τους γειτονικούς λαούς, σέβεται τα κυριαρχικά εθνικά τους δικαιώματα και απαιτεί από αυτούς τον ίδιο σεβασμό προς τα δικά της εθνικά κυριαρχικά δικαιώματα. Κι ακόμα να γνωρίζουν τις εχθρικές διαθέσεις και τους πραγματικούς κινδύνους που υπάρχουν σήμερα για τη χώρα μας και την πραγματικότητα σχετικά με τα εθνικά προβλήματα, που αντιμετωπίζουμε σαν έθνος, τα οποία απαιτούν τους δικούς μας κατάλληλους χειρισμούς, για να μη ζημιωθούν τα εθνικά μας συμφέροντα.

Επίσης σημαντικό θέμα για τη χώρα μας αποτελεί η ορθή αξιολόγηση της έννοιας και της αποστολής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της συμμετοχής της χώρας μας σ' αυτή.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, όπως είναι γνωστό, στο πλαίσιο της υλοποίησης της συνεργασίας των λαών της Ευρώπης και της κατοχύρωσης της ειρήνης, επιδιώκει την οικονομική και πολιτική ενοποίηση των χωρών - μελών της, την ειρηνική τους συνύπαρξη και την οικονομική και πολιτιστική τους ανάπτυξη. Για την πραγματοποίηση αυτών των στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν υποτιμούνται οι δυσχέρειες



και τα σοβαρά εμπόδια, που υπάρχουν, καθώς και οι δυσαρμονίες που προκύπτουν στις σχέσεις μεταξύ των χωρών - μελών, εξαιτίας των διαφορών τους στο επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης, στις κοινωνικές δομές και στις εθνικολαϊκές και θρησκευτικές τους παραδόσεις. Αυτή την αντίληψη οφείλουμε να καλλιεργήσουμε κι ακόμα είναι σκόπιμο να επισημάνουμε και τα μειονεκτήματα της συμμετοχής μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία μπορεί να επιδράσει ως ένα βαθμό αρνητικά στο να διατηρηθεί το ίδιο ζωντανή η ιστορική μας μνήμη και το ίδιο έντονη η πίστη μας προς την εθνική, τη λαϊκή και την ορθόδοξη χριστιανική μας παράδοση.

Σαν έθνος και σαν λαός αναγνωρίζουμε ότι από τη συμμετοχή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση απορρέουν για τη χώρα μας ορισμένα οφέλη στο πλαίσιο κυρίως της διασφάλισης των εθνικών μας δικαιών και της οικονομικής και κοινωνικής μας ανάπτυξης, τα οποία προσπαθούμε να αξιοποιήσουμε. Παραμένει όμως ακέραιο το χρέος μας να διατηρήσουμε ακέραια την πίστη μας προς την εθνική, τη λαϊκή και θρησκευτική μας παράδοση και να ενισχύσουμε τις δυνάμεις του έθνους μας, γιατί, όπως είναι ιστορικά διαπιστωμένο, σε κρίσιμες ιστορικές περιόδους για τη χώρα μας οι μεγάλες δυνάμεις της Ευρώπης με τη στάση τους δεν προστάτευσαν και μάλλον έβλαψαν τα εθνικά μας συμφέροντα.

Αυτό το γεγονός μας πείθει ότι για τη διαφύλαξη της εθνικής μας οντότητας και την προάσπιση των εθνικών μας δικαιών πρέπει να στηριζόμαστε πρώτα και κύρια στις δικές μας δυνάμεις.

Η γεωγραφική μας θέση και η πολιτιστική μας συγγένεια με τις χώρες της Ευρώπης αποτέλεσε έναν επιπρόσθετο λόγο, ο οποίος επηρέασε την απόφασή μας να οδηγηθούμε στους κόλπους της

Ευρωπαϊκής οικογένειας.

Όμως δεν είναι ούτε σκόπιμο, ούτε ωφέλιμο στο βωμό της οικονομικής και πολιτικής ενοποίησής μας με τους εταίρους μας της Ευρώπης να απεμπολήσουμε την εθνική μας κληρονομιά και ιδιαιτερότητα.

Ακόμα αποτελεί σήμερα εθνικό καθήκον για την Πολιτεία μας να στρέψει αμέριστο το ενδιαφέρον της προς τους νέους μας, που έχουν ανάγκη από κοινωνικά και ηθικά ερείσματα, ασκώντας πολιτική στον κοινωνικό, τον οικονομικό και εθνικό τομέα που δεν αντιστρατεύεται στις ανάγκες και τα οράματά τους, που τους δημιουργεί εμπιστοσύνη για το μέλλον τους, τους προφυλάσσει από τον κίνδυνο να αναπτύξουν αντικοινωνικό και αντεθνικό πνεύμα, να διολισθήσουν και να βρεθούν εγκλωβισμένοι σε καταστάσεις, που καταστρέφουν τη σωματική και ψυχική τους υγεία, που τραυματίζουν και παραλύουν την εξελισσόμενη προσωπικότητά τους και τους καλλιεργεί τη συναίσθηση του κοινωνικού και ηθικού καθήκοντος και το σεβασμό προς το ιστορικό μας παρελθόν και την αγάπη προς την Ελλάδα.

Ούτε το πνεύμα του σωβινισμού, αλλ' ούτε και το συναίσθημα της εθνικής μειονεξίας πρέπει να καλλιεργούμε στους νέους μας.

Η εθνική διαπαιδαγώγηση οφείλει να αποβλέπει στο να καταστήσει το νέο Έλληνα ικανό να αντιμετωπίζει κάθε απειλή κατά της ελευθερίας του λαού μας και της ακεραιότητας του έθνους μας και να είναι πρόθυμος να ζήσει ειρηνικά να συνεργάζεται με τους λαούς που επιθυμούν την ειρήνη και την πρόοδο.

# ΤΟΠΩΝΥΜΙΕΣ ΠΑΛΑΙΟΣΕΛΛΙΟΥ

(συνέχεια προηγούμενων)

του Ηλία Ε. Παπαζήση

## Λα Γι-Γεώργη.

**Τ**οποθεσία στην οποία υπάρχει ο Ναός του Αγίου Γεωργίου του Τροπαιοφόρου και πήρε τ' όνομά του.

Βρίσκεται Ν.Δ. του χωριού και απέχει απ' αυτό 20 (είκοσι) περίπου λεπτά της ώρας. Είναι τοπίο με πολλά δέντρα δρυός, εξοχικό, και προσελκύει, ευχαριστεί τον επισκέπτη.

Κατά την παράδοση ο Ναός αυτός του Αγίου Γεωργίου του Τροπαιοφόρου, ανεγέρθη σε μνήμη του Ναού του ίδιου Αγίου, που βρισκόταν στη σημερινή τοπωνυμία του χωριού "Παλιομονάστηρο" αλλά ως λέγεται καταστράφηκε με όλο το μοναστηριακό οικοδομικό συγκρότημα που υπήρχε εκεί. Του Ναού του Αγίου Γεωργίου, που υπάρχει σήμερα στην περιφέρεια του χωριού, χρόνια τη φροντίδα του είχε ο ιερομόναχος Ιωακείμ Παπαχατζής και ύστερα απ' αυτόν συνέχισαν μέχρι του θανάτου τους, οι ανεψιοί αυτού Ιωάννης και Αναστάσης Παπαευθυμίου.

Μπροστά από πολλά χρόνια, η ανατολική πλευρά του Ναού τούτου, όπου και το ιερό, από καθίζηση του εδάφους, ρήγματα σοβαρά, επικίνδυνα παρουσίασε, αναγκαία τότε κρίθηκε η ανακατασκευή της και για να θεμελιωθεί αυτή σε έδαφος στερεό, υποχρεωτική σμίκρυνση του μεγάλου μήκους του Ναού έγινε και ρυθμίστηκε, όπως έχει σήμερα.

Ο εορτασμός του Αγίου Γεωργίου του Τροπαιοφόρου 23 Απριλίου ή τη Δεύτερη μέρα του Πάσχα σ' εποχή ανοιξιάτικη, στο χωριό, έχει κάτι το εξαιρετικό, κάτι το μαγευτικό. Μαζί με τον Άγιο, γιορτάζει και η φύση, ντύνεται κι αυτή στα γιορτινά της. Ο τόπος μοσχοβολά απ' τα αγριολούλουδα, τα δένδρα ανθισμένα, σκορπίζουν χαρά, αισιοδοξία, τα πουλιά αδιάκοπα κελαηδούν, υμνούν, δοξάζουν, ευχαριστούν τον Πλάστη, για τα τόσα αγαθά του.

Το σύγχρονο κελήδημα του κότσυφα, τ' αηδονιού, του σπίνου, του κούκου και των άλλων πουλιών, εναρμονίζεται με τα χαρμόσινα τροπάρια που στο Ναό του εορτάζοντα Αγίου ψάλλονται, δημιουργούν μια εξαιρετή, θεική μελωδία, που εξυψώνει, αφαιρεί απ' τον εκκλησιαζόμενο κάθε άλλη σκέψη και κατανυκτικά και προσηλωμένα παρακολουθεί τη Θεία Λειτουργία.

Κι όταν άλλοτε η Θεία αυτή Λειτουργία τελείωνε, στην καταπράσινη αυλή του Ναού, χορός με όργανα στήνονταν, άνδρες, γυναίκες και ανύπαντρα κορίτσια μ' ενθουσιασμό, ευθυμία και χάρη χόρευαν. Τα δε παιδιά χαρούμενα κι αυτά, τα χρωματιστά κόκκινα αυγά (τις περδίκες) στις καταπράσινες πλαγιές κυλούσαν, με χαρά και γέλια τα τσούγκριζαν και με μεγάλη όρεξη τα έτρωγαν.

Αλλά και με άλλες εκδηλώσεις των κατοίκων του χωριού συνδέεται η τοποθεσία του Αγίου Γεωργίου του Τροπαιοφόρου. Το Παλαιοσέλλι κατ' εξοχήν αμπελοχώρι, τον Άγιο Τρύφωνα, προστάτη των κηπουρών, αμπελουργών και γενικά των αγροτών, ιδιαίτερα τιμούσε, γιόρταζε και πανηγύριζε. Την πρώτη Φεβρουαρίου ανήμερα της μνήμης του, οι κάτοικοι εκκλησιάζονταν, τη Θεία Λειτουργία και τον Πρωτομηνιάτικο Αγιασμό με κατάνυξη και ευλάβεια παρακολουθούσαν, Αγίασμα με μικροδοχεία έπαιρναν και κατόπιν τρέχοντας με φαγητά και την απαραίτητη πίττα τη λεγόμενη (Αμβαλήτα) στ' αμπέλια σκόρπιζαν, με το Αγίασμα τα ράντιζαν, αχυρένιους Σταυρούς απ' την ημέρα των Θεοφανείων καμωμένους, στα κλήματα έδεναν, και τον Άγιο Τρύφωνα θερμά παρακαλούσαν τ' αμπέλια τους να προστατέψει, και πολλά πολλά σταφύλια να φέρουν.

Και κατά το μεσημέρι, σιγά σιγά, ανάλογα με την απόσταση, στο σιάδι του Άϊ Γιώργη συγκεντρώνονταν, χορό με όργανα έστηναν, με χαρά και κέφι ως το σού-

ρουπο χόρευαν, πολλές δε φορές οι άνδρες και ολόνουχτα συνέχιζαν το γλέντι.

Κι όταν πάλι αρχές Μαρτίου, η εκκλησιαστική επιτροπή καλούσε τους κατοίκους, εθελοντικά να σκάψουν τα βακούφικα αμπέλια (δωρεές ευσεβών κατοίκων) η προσέλευση αυτών ήταν πρόθυμη, αθρόα. Απ' τον Άϊ Γιώργη ήταν το ξεκίνημα για τη δουλειά και το δειλινό, όταν τελείωναν, πάλι στην αυλή του Άϊ Γιώργη μαζεύονταν. Κούραση δεν ένιωθαν, ευχαριστημένοι ήταν γιατί υπηρεσία στην εκκλησία πρόσφεραν, το τραγούδι άρχιζαν και όλοι μαζί τραγουδώντας στο χωριό έφθαναν, σαν να γύριζαν από γαμήλια πιστρόφια.

Τι τάξη, τι σεβασμός, τι πειθαρχία, τι ομοφωνία! Τώρα δεν υπάρχει τίποτε. Όλα τα κατάπιε ο μοντερνισμός, ο ψευτοπολιτισμός με το άγχος και τον ατομικισμό του.

### **Λα Κοστινίκε**

Εννοεί τοπίο περιορισμένο, συρρικνωμένο και αναφέρεται στην περιοχή που βρίσκεται κοντά στον Άϊ Γιώργη μεταξύ του κεντρικού λάκκου και της δυτικής λοφοσειράς. Αμπέλι είχε εκεί ο Ηλίας Ιωάννου Μίστος και ο Γεώργιος Γρέντζος που το διατηρεί ακόμη. Η λέξη κοστινίκε χρησιμοποιείται και στα καρύδια όταν αυτά είναι μικρά, σκληρά, συρρικνωμένα.

### **Λα Κεάτρα αλ. Θύμια.**

Θα πει στην πέτρα του Θύμιου. Κατά την παράδοση στην πέτρα αυτή που βρίσκεται στις αρχές του βατού δρόμου προς Μικρή Βωβούσα και αλλαχού, είχε το στέκι του, αγροφύλακας στο όνομα Θύμιος και κατά πάσα πιθανότητα, ήταν ο Θύμιος Ζήκου ή Τζίκας, γιατί εκείνος εχρημάτισε πολλά χρόνια αγροφύλαξ στο χωριό. Εκεί πάνω από το βατό δρόμο υπάρχει και το εικόνισμα του Αγίου Ευθυμίου.

### **Ντι Π. Κόντρου**

Ονομασία που στην κουτσοβλάχικη διάλεκτο εννοεί "πίσω στον τεμαχισμένο από κατολισθήσεις τόπο". Βρίσκεται κάτω από

τον Άγιο Δημήτριο και δεξιά του διερχόμενου επαρχιακού δρόμου. Εκλεκτά ήταν εδώ άλλοτε τα χωράφια του κατοίκου του χωριού Λαφαλάνη.

### **Λα Τσιηρέσλιου αλ πέτρα.**

Η ονομασία είναι στην κουτσοβλάχικη διάλεκτο και ερμηνεύεται στη "Κερασιά του Πέτρου". Συμπεραίνουμε, ότι κάτοικος του χωριού στο όνομα Πέτρος, άγνωστο πότε, κερασιά είχε φυτέψει, η οποία σήμερα δεν υπάρχει, αλλά η ονομασία παραμένει. Βρίσκεται η τοποθεσία αυτή κοντά στο χωριό προς νότο, είναι επίκεντρο και όταν άλλοτε ο τρύγος στα αμπέλια κρατούσε μέρες, είχε μεγάλη κίνηση. Κάθε χρόνο την περίοδο του τρυγητού ήταν το στέκι των εκάστοτε δεκατιστών (ενοικιαστών φόρου), οι οποίοι για να ελέγχουν αποτελεσματικά την παραγωγή των κατοίκων σε σταφύλια τους ανάγκαζαν να περάσουν με τα φορτία τους απ' εκεί και για την καλύτερη παρακολούθηση, εκείνοι, ξύλινη παράγκα έστηναν να μένουν και να διανυκτερεύουν. Τότε μερικοί κάτοικοι για να εξυπηρετήσουν εκείνους που πηγαινοέρχονταν στον τρύγο, αλλά και αυτοί κάτι να κερδίσουν, τη δική τους ξύλινη παράγκα έστηναν και με το τσιπουράδικο, χασάπικο και τα εκλεκτά κουκουρέτσια που η τσίκνα τους κόσμο συγκέντρωνε, ζωή και χάρη έδιδαν όλο το χρονικό διάστημα του τρύγου.

Το 1940, Νοέμβριο μήνα, στη θέση αυτή σκοτώθηκε ιππέας λοχίας του Ελληνικού στρατού μαχόμενος κατά των υποχωρούντων φασιστών Ιταλών. Και για να μην ξεχασθεί το ιστορικό για το χωριό αυτό γεγονός, η τοποθέτηση αναμνηστικής πλάκας είναι απαραίτητη, ο δε Εκπολιτιστικός Σύλλογος, ας μεριμνήσει για την τοποθέτησή της.

Σήμερα και αυτή η τοποθεσία είναι έρημη. Όρθιο στέκεται μόνο το εικόνισμα των Γενεθλίων της Θεοτόκου για παρηγοριά και ελπίδα, ότι θα ξαναζωντανέψει κάποτε...

(συνεχίζεται)

## Η ΝΟΜΑΔΙΚΗ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ ΜΑΣ ΚΙΝΔΥΝΕΥΕΙ ΜΕ ΑΦΑΝΙΣΜΟ

Του Νικ. Βασ. Φασούλη

(Γραμματέα Δροσοπηγής και Κεφαλοχωρίου)

**Η** κτηνοτροφία και η γεωργία για την επαρχία Κόνιτσας ήταν από παράδοση το κυρίως επάγγελμα της πλειονότητας των κατοίκων της σ' όλη την διαδρομή των αιώνων από τη μακρινή αρχαιότητα. Ιδιαίτερα οι κτηνοτρόφοι μας υπήρξαν το στήριγμα όλων των εθνικών αγώνων, γιατί στα απρόσιτα βουνά που είχαν τα τσελιγκάτα, έδρασαν ως οι κυρίως δυνάμεις ενάντια στους κατά καιρούς επιδρομείς. Οι κτηνοτρόφοι, όπως και όλοι οι αγρότες της επαρχίας μας, πρόσφεραν στους μαχητές της υπεράσπισης του τόπου μας τα μέσα διατροφής των αγωνιστών της.

Η νομαδική κτηνοτροφία αποτελεί μέρος, όχι μόνο της φυσικής μας κληρονομιάς, αλλά και της πολιτιστικής μας φυσιογνωμίας και δεν θα ήταν υπερβολή τα νομαδικά αιγοπρόβατα να ανακηρυχθούν "προστατευόμενο είδος" στην επαρχία μας, για να μη σβήσει ο πατροπαράδοτος νομαδισμός, που έχει τις ρίζες του στην εποχή του Ομηρικού Οδυσσέα, του Βασιλιά Πύρρου και των Σαρακατσαναίων.

Οι μεταπολεμικές κυβερνήσεις με την ολέθρια αντιαγροτική πολιτική οδήγησαν τους αγρότες μας στα μεγάλα αστικά κέντρα και τη μετανάστευση. Έτσι σήμερα με συνδυασμό της υπογεννητικότητας της επαρχίας μας, την εγκατάλειψη λόγω παραμεθορίου και την έλλειψη κοινωνικής υποδομής το θέμα παίρνει εθνικοτραγικές διαστάσεις. Αν λάβουμε υπόψη μας ότι η χώρα μας έχει ενταχθεί από τους Ευρωπαίους εταίρους μας ως χώρα του τομέα της παροχής υπηρεσιών, αφού επί σειρά δεκαετιών φροντίσαμε οι ίδιοι για αυτό παραμελώντας την εκβιομηχάνισή μας, είναι ανάγκη να στηριχθεί η κτηνο-

τροφία. Οι υπηρεσίες που μπορούμε να προσφέρουμε είναι ο τουρισμός και για την επαρχία μας ο αγροτουρισμός. Είναι βέβαια



Κερασορίτες στο άρμεγμα.

αδύνατο να μιλάμε για ανάπτυξη του αγροτουρισμού όταν δεν υπάρχει η υποδομή και η στήριξη του ανθρώπινου παράγοντα, του αγρότη.

Με τα σημερινά δεδομένα, οικονομικά είναι αδύνατο να επιβιώσει η επαρχία μας, αφού εξαρτώμαστε από την εισροή αγαθών μέσω των αστικών κέντρων. Οι τιμές των εμπορικών και αγροτικών προϊόντων είναι ακριβότερες κατά 20 με 30% από τις άλλες κεντρικότερες περιοχές της χώρας μας, αν και οι εμποροί μας διαθέτουν κατά πλειοψηφία τα ίδια προϊόντα. Βασικές αιτίες είναι η μικρή κατανάλωση και το κόστος μεταφοράς.

Οι κτηνοτρόφοι της επαρχίας μας σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να συγκριθούν με τους κτηνοτρόφους των πεδινών περιοχών. Εκεί υπάρχουν νέοι που έχουν στραφεί στη συστηματική κτηνοτροφική εκμετάλλευση και οι περισσότεροι διαθέτουν ιδιόκτητες εκτάσεις καλλιέργειας κτηνοτροφικών προϊόντων. Στην επαρχία Κόνιτσας το επάγγελμα είναι για "λίγους". Ο κτηνοτρόφος είναι καταδικασμένος

στην “αιχμαλωσία” του κοπαδιού του σε 24ωρη βάση. Δεν μπορεί να βρεθεί αντικαστάτης του, όπως συμβαίνει με τα άλλα επαγγέλματα. Αν προκύψουν για μέλος της οικογένειας λόγοι υγείας, η μονάδα είναι καταδικασμένη. Νέοι άνθρωποι δεν υπάρχουν πλέον να ασχοληθούν, αφού η ζωή του κτηνοτρόφου μας είναι τέτοια που δεν αφήνει περιθώρια για κοινωνικές συναναστροφές, διακοπές ή ψυχαγωγία. Δεν υπάρχουν περιθώρια στοιχειώδους μόρφωσης των παιδιών τους. Τα δημοτικά σχολεία στα χωριά μας, εκτός από δύο-τρεις περιπτώσεις έχουν κλείσει. Το εισόδημα των κτηνοτρόφων μας, μιλάμε για μια καθαρά οικογενειακή επιχείρηση, που απασχολούνται από δύο μέχρι τέσσερα άτομα, δεν ξεπερνούν το σύνολο των αποδοχών ενός δημοσίου υπαλλήλου μεσαίας εισοδηματικής κατηγορίας. Εισοδήματα που δεν φτάνουν για την επιβίωσή τους. Στα περισσότερα χωριά μας οι κτηνοτρόφοι ταΐζουν τα ζώα τους πέντε και έξι μήνες, αφού τόσο διαρκεί ο χειμώνας. Οι ζωοτροφές φτάνουν υπερτιμολογημένες, λόγω κόστους μεταφοράς και ολιγοπωλιακής οργάνωσης. Η μορφολογία του εδάφους δεν επιτρέπει καλλιέργειες. Οι γραφειοκρατικές, οι νομοθετικές ρυθμίσεις και η απόσταση από την έδρα του νομού επιδεινώνουν τα προβλήματα συμμετοχής των κτηνοτρόφων μας στα προγράμματα ανάπτυξης της κτηνοτροφίας. Παράδειγμα, η έκδοση άδειας κατασκευής νέων σταυλικών εγκαταστάσεων αντικειμενικά είναι αδύνατη, αφού απαγορεύεται στα χωριά μας η κατασκευή σταυλικών εγκαταστάσεων σε απόσταση 500 μ. από εθνικό και επαρχιακό δρόμο ή ποτάμι και παραπόταμο. Δεν είναι δυνατόν λοιπόν να επιβαρυνθεί κάποιος κτηνοτρόφος της περιοχής μας το κόστος της διάνοιξης ενός τέτοιου αμαξιτού δρόμου, έστω και αν δεν υπάρξουν επεμβάσεις από το Δασαρχείο, ούτε είναι οικονομικά δυνατή, λόγω απόστασης, η ηλεκτροδότηση. Ακόμα δεν υπάρχει ανεγνωρισμένη ιδιόκτητη επίπεδη έκταση μακριά από ποτάμια ή παραπόταμους (ρέματα), αφού η περιοχή μας είναι ορεινή και πυκνοδιασχίζεται από αυτά.

Ένα άλλο σοβαρό θέμα είναι αυτό της φύλαξης των συνόρων μας με τη γειτονική Αλβανία και της λαθροεξαγωγής ζώων και γαλακτομικών προϊόντων. Τους θερινούς μήνες οι κτηνοτρόφοι μας αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα από τους διερχόμενους λαθρομετανάστες. Οι εγκαταστάσεις τους και τα υπαρχοντά τους καταστρέφονται, μεταφέρονται στην Αλβανία ή ακόμα καίγονται. Η αγρότισσα, η γυναίκα του τσομπάνη μας, σταμάτησε σχεδόν να συμμετέχει και να προσφέρει, ό,τι από παράδοση γνωρίζουμε στην αγροτική κοινωνία μας. Περιορίστηκε αμήχανη στο σπίτι, λόγω του φόβου των Αλβανών φυγάδων που περιφέρονται ανεξέλεγκτοι σ' όλες τις αγροτικές και ορεινές περιοχές της επαρχίας μας.

Είναι φανερό ότι η κτηνοτροφία μας και οι κτηνοτρόφοι μας βρίσκονται άμεσα “υπό διωγμό”. Οι νομάδες μας οδηγούνται σε αφανισμό, από την έλλειψη πολιτικής από τις κατά καιρούς κυβερνήσεις μας και αφετέρου από την εις βάρος μας πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την εφαρμογή της περίφημης συμφωνίας της GATT. Η εγχώρια κτηνοτροφική παραγωγή και το γάλα δέχεται πολύπλευρες επιθέσεις, οι τιμές μειώνονται και το εισόδημα των κτηνοτρόφων μας γίνεται χαμηλότερο. Οι κτηνοτρόφοι μας διαθέτουν πρόβειο νομαδικό γάλα από φυσικό χόρτο των βουνών μας με πολλά βότανα, από κοπάδια που ζουν σε υψόμετρο 2.000 μ. σε ημιάγρια κατάσταση, σε αξία ανά κιλό όσο ένα μπουκάλι χημικής προέλευσης πορτοκαλάδας.

Χρειάζεται η Πολιτεία να πάρει επιγόντως μέτρα, αν θέλει να ακούγεται το βέλασμα και η φλογέρα του τσομπάνη μας στα βουνά μας, αν θέλει καπνίζει κτηνοτροφικό σπίτι στα χωριά μας. Τα αιτήματα των κτηνοτρόφων μας είναι άμεσα και κατεπείγοντα. Τα βασικότερα είναι:

Η τιμή του πρόβειου γάλατος, που καθορίστηκε από την εταιρεία “Δωδώνη” στις 215, να αυξηθεί στις 300 δραχμές, με αντίστοιχη αύξηση και στα άλλα γάλατα. Δεν μπορούμε να πα-

ραβλέψουμε βέβαια ότι η τιμή της φέτας έπεσε, λόγω του μεγάλου ανταγωνισμού και τη νοθευσή της με υποκατάστατα, ούτε ότι η παραπάνω εταιρεία έχει προσφέρει κοινωνικά μέχρι σήμερα στους κτηνοτρόφους της περιοχής μας. Προτείνουμε να επιδοτηθεί η εταιρεία αυτή ή άλλοι ιδιώτες, που παίρνουν γάλα από την επαρχία μας, αλλά παράγουν προϊόντα αρίστης ποιότητας, οικολογικά λόγω του ορεινού της περιοχής και του φυσικού περιβάλλοντος.

Να φυλαχτούν τα σύνορα με την γειτονική Αλβανία, ώστε να ασθάνονται ασφαλείς οι κτηνοτρόφοι μας και να περιορισθεί η λαθροεισαγωγή ζώων και γαλακτομικών προϊόντων.

Να επανδρωθεί με κτηνιάτρους, άλλο προσωπικό και απαραίτητο κτηνιατρικό εξοπλισμό το Κτηνιατρείο Κόνιτσας. Να παρέχονται δωρεάν κτηνιατρικά φάρμακα και εμβολιασμοί στα ζώα τους. Οι κτηνοτρόφοι των απομακρυσμένων χωριών βρίσκονται σε απόγνωση για κτηνιατρικά θέματα, γιατί εμφανίζονται καθημερινά, πάλι λόγω γειτόνων μας, πρωτόγνωρες αρρώστιες ή αρρώστιες που είχαν εξαλειφθεί από τα κοπάδια μας εδώ και μισό αιώνα. Οι Γεωπόνοι, που τα τελευταία χρόνια τους περιόρισαν στην γραφειοκρατική διαδικασία των επιδοτήσεων, να επαναδραστηροποιηθούν στα χωριά μας, να βρεθούν δίπλα στους κτηνοτρόφους μας και τα προβλήματά τους, να γίνουν οι άμεσοι φορείς των στόχων της Πολιτείας για τη σωτηρία της κτηνοτροφίας στην περιοχή μας.

Να δοθούν πραγματικά κίνητρα στους νέους που ζουν και απασχολούνται με τη νομαδική κτηνοτροφία, τα κίνητρα στους νέους που ζουν και απασχολούνται με τη νομαδική κτηνοτροφία, τα κίνητρα αυτά πρέπει να είναι οικονομικά και κοινωνικά με γενικότερη αναβάθμιση της επαρχίας μας σε θέματα υγείας, παιδείας κ.α.

Να συνεχιστούν τα έργα βελτίωσης βοσκοτόπων και να παρθούν ειδικά μέτρα επιδοτήσεων και χρηματοδοτήσεων των κτηνοτρόφων της επαρχίας μας για την κατασκευή ή ανακατασκευή και εκσυγχρονισμό των σταυλικών εγκαταστάσεων με χαλαρά κριτή-

ρια στην έκδοση των αδειών.

Να υπάρξει μελλοντικός σχεδιασμός της κτηνοτροφίας για την επαρχία μας αφού τίθεται ευθέως το ερώτημα αν υπάρχουν μελλοντικές πλέον δυνατότητες της νομαδικής εκμετάλλευσης. Εάν όχι, σε ποιο είδος κτηνοτροφίας πρέπει να στραφούν οι κτηνοτρόφοι μας για να νάναι ανταγωνιστικοί, στην γαλακτοπαραγωγική ή στην κρεατοπαραγωγική εκμετάλλευση;

Να σταματήσει η εισαγωγή φέτας και άλλων προϊόντων “άγνωστης υποβαθμισμένης προέλευσης φέτας”, που παράγεται από προσμίξεις διαφόρων κατηγοριών γάλατος ακόμα και σκόνης. Αυτό δημιουργεί άνισους ανταγωνισμούς για τη φέτα της περιοχής μας, αφού παράγεται από αμιγές γάλα.

Να επιδοτηθεί η προμήθεια ζωοτροφών ή να απαλλαγούν οι αγορές τους από το Φ.Π.Α.

Να σταματήσουν οι ποσοτικοί περιορισμοί που επιβάλλει η Ε.Ε. στην αύξηση του ζωϊκού κεφαλαίου για τις επιδοτήσεις, αφού αυτοί καθηλώθηκαν στα επίπεδα του έτους 1991, ώστε να σταματήσει και το περίφημο “εμπόριο των δικαιωμάτων”.

Αυτά και άλλα πολλά είναι τα αιτήματα της κτηνοτροφίας μας. Η Πολιτεία πρέπει να σταθεί συμπαραστάτης, να αναγνωρίσει το γεγονός ότι οι κτηνοτρόφοι μας τα τελευταία χρόνια πλήρωσαν το τίμημα της μείωσης του πληθωρισμού σχεδόν αδιαμαρτύρητα με αισθητή μείωση του εισοδήματός τους, εισόδημα που για τη νομαδική κτηνοτροφία της επαρχίας μας έφθασε στο οριακό στάδιο του “οικονομικά ασύμφορο”, με έντονο μελλοντικό υπαρκτικό προβληματισμό.

Τέλος θάταν χρήσιμο να γίνει και σύγκριση για το πόσες ομάδες των γνωστών μας “αποσπασμάτων” φύλαξης των συνόρων μας της Αστυνομίας μας χρειάζεται να αντικαταστήσουν ένα κοπάδι από γιδοπρόβατα, που βρίσκονται χειμώνα-καλοκαίρι, μέρα νύχτα σ' αυτά. Να τεθεί το εθνικό και οικονομικό μέγεθος της προσφοράς αυτού του ενεργού κτηνοτροφικού πληθυσμού της Επαρχίας Κόνιτσας.

## Το χωριό της Επαρχίας Κόνιτσας (Πλεκάτιον - Πληκάδες - Πληκάτιον) ΠΛΗΚΑΤΙ

**Τ**ο χωριό Πληκάτι ήταν και είναι χτισμένο στις υπερώρειες του συγκροτήματος βουνού Γράμμου. Έχει υψόμετρο 1.200 μέτρα. Ανατολικά υψώνεται το ήμερο και δασωμένο με οξυές και βελανιδιές βουνό Καρδάρι-Σταυρός, Βορείως και συνεχόμενο με καρδάρι το βουνό Σκάλα-Σκίρτζι-Στεφάνι, με ψηλή κορυφή το 2.520 υψ. με πλούσια βλάστηση σε χόρτα και αραιές συστάδες δέντρων οξυάς, Β.Δ. το ωραίο βουνό Ρασδόλι-Λιανούρι με πυκνό δάσος οξυάς και Δυτικά συνέχεια το Ρασδόλι-Μαύρη Πέτρα κατάφυτο από πεδινά, έλατα, άγρια πλατάνια, ένθα ο δρυμός "Σκοτάδι".

Ανάμεσα από τα βουνά, που έχουν άνοιγμα προς Νότον απλώνεται μια αρκετά μεγάλη και γόνιμη κοιλάδα, την οποία διαρρέει τρία ποτάμια (το μικρό - το μεσαίο - το πέρα) που πηγάζουν από τις πολυάριθμες πηγές των γύρω βουνών. Τα δροσερά νερά ποτίζουν την περισσότερη έκταση της κοιλάδας και παλαιότερα τροφοδοτούν σαν τους τρεις υδρόμυλους τα πέντε, μπαντάνια και τις τρεις νεροτριβές. Σε όλη σχεδόν την έκταση του χωριού οργιάζει το πράσινο, από άλλα δασικά δέντρα, άγρια πλατάνια, σφενδάνια, γαύρους κέδρα, κρانيές, αγριοκερασιές, αγριογκορτσιές, αγριομηλιές όλα τα είδη των αγκαθιών από το μικρότερο, ως το μεγαλύτερο από αγριολούλουδα ως αγράμπελη.

Υπάρχει τόση αφθονία Άνοιξη, Καλοκαίρι, ώστε η φύση να μοιάζει και να είναι ένας απέραντος ανθόκηπος.

Ξεχωρίζουμε το μυρωδάτο τσάϊ του βουνού μας, το άγριο θυμάρι, το σαλέπι.... Όλα τα παραγόμενα προϊόντα είναι εκλεκτά.

Εδώ βρίσκουν καταφύγιο τα αγριόγιδα, τα ελάφια, οι αρκούδες, οι λαγοί, τα ζαρκάδια, λύκοι, αλεπούδες, τα κουνάβια, οι φάσες και όλα τα άγρια πουλιά του κλίματος. Έτσι: Ο καταγάλανος ουρανός, τα χιονισμένα το χειμώνα και ολάνθιστα την Άνοιξη βουνά, η αφθονία του πρασίνου, τα γάργαρα νερά, η ποικίλη πανίδα, η ημερότητα και η εναλλαγή με τη μεγαλοπρέπεια των διαφόρων τοπίων και φυσικών καλλονών, οι κυματοειδείς βουνοπλαγιές, οι κατάφυτοι λόφοι, τα μυριάδες πουλιά, που με το γλυκό κελάηδημά τους αναπέμπουν ύμνους στον Πάνσοφο Δημιουργό, συνθέτουν ένα μεγαλειώδες και σπάνιο τοπίο της Πατρίδος μας, το οποίο προσφέρεται για Τουρισμό καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς.

Και συνέχεια ύστερα από την τοπογραφική θέση του χωριού μας, κρίνω απαραίτητο, διευρύνοντας το σχόλιό μου, να ασχοληθώ σε γενικές γραμμές και ακροθιγώς, με το δύσκολο θέμα: "Ποιές είναι οι ρίζες, η καταγωγή, η προέλευση των κατοίκων του χωριού μας". Ύστερα από έρευνες, μελέτες, αποδεικτικά στοιχεία, παραδόσεις, αφηγήσεις από γενιά σε γενιά, μαρτυρίες, ονόματα εκκλησιών, εικόνες, τεκμηριώνουν και εδραιώνουν την ιστορική αλήθεια ότι η καταγωγή μας και προέλευσή των σημερινών ανάγεται, οφείλεται και προέρχεται α-

πό τη μεγάλη πόλη Μοσχόπολη της Β. Ηπείρου και των γύρω της οικισμών Νίτσα, Λινοτόπι, Φράσαρι και αλλού. Μετά την αποτυχία της επανάστασης του Έλληνα Χριστιανού ήρωα Γεωργίου Καστριώτη από τη Χειμάρα, (ο οποίος υποστήριξε τους βορειοηπειρώτες Έλληνες, βλάχους και αλβανούς Χριστιανούς και πολεμώντας τους Τούρκους της Αλβανίας ίδρυσε Χριστιανικόν Κράτος) οι Τούρκοι με τους εξισλαμισμένους Αλβανούς για να εδραιώσουν την κυριαρχία τους οργισμένοι διέταξαν, απηνή διωγμόν, και καταστροφών στον βίαιο εξισλαμισμό όλων των χριστιανών και την μετατροπή των Εκκλησιών σε Τζαμιά. Η έκταση των σφαγών των εξανδραποδισμών, της μετακινήσεως των πληθυσμών υπήρξε μεγάλη και τρομερή.

Έτσι: το 1769 κατεστράφη η πόλη Μοσχόπολη από τους Τουρκαλβανούς και οι κάτοικοί της και άλλων περιοχών των βορείων περιοχών της Ηπείρου σκορπίστηκαν σε διάφορα μέρη της Ελλάδος και του εξωτερικού (Αυστροουγγαρία-Βουλγαρία). Έτσι οι σκορπισμένοι κάτοικοι περιπλανήθηκαν σε διάφορα μέρη της Ηπείρου, της Μακεδονίας, της Θεσσαλίας κ.α. Οι πρόγονοί μας που ακολούθησαν την περιοχή Κορυτσάς - Λεσκοβικίου (στην Κολώνια) εγκατεστάθηκαν στα χωριά Βάλιανη Μπέζανη και άλλα. Απ' εκεί πάλι μετακινήθηκαν και εγκατεστάθηκαν, στο χωριό μας, ιδίως από τα προαναφερόμενα χωριά.

(Μέχρι το 1840 το χωριό αριθμούσε 2.200 κατοίκους). Συγχωνεύτηκαν με τους παλιούς κατοίκους και συγκρότησαν ένα ζωντανό χωριό, με εκκλησίες, με εικόνες, με βιβλία.

Έτσι το χωριό μας έγινε το λίκνον, το ορμητήριο και η Μητρόπολη, πολλών αποικιών μας στη Δ. Μακεδονία, τη Θεσσαλία. Τα χωριά Δροσοπηγή (παλαιά Μπελκαμένη), Φλάμπουρο (π. Νεχοβάνι) Φλωρίνης και Αμπελώνας (π. Καζακλάρ) Θεσσαλίας, είναι αποικίες Πληκατιώτων κατά το πλείστον των κατοίκων.

Η ιστορική αυτή διαδρομή είναι συδυσασμένη και παράλληλη με την παράδοση της ευρέσεως της θαυματουργού. Εικόνας της Πληκατιώτισσας, της οποίας η επήσια Εορτή εορτάζεται πανηγυρικά και με κάθε λαμπρότητα στις 16 Φεβρουαρίου με προσέλευση και συμμετοχή όλων των γύρω χωριών και τώρα τα τελευταία χρόνια του ευρύτερου ορίζοντος της Επαρχίας μας.

Διατηρώ τις ελπίδες μου αγαπητοί μου αναγνώστες, ότι σε άλλο μου δημοσίευμα θέλω να παρουσιάσω πολλά στοιχεία επί του εν λόγω αντικειμένου της σημερινής καταστάσεως του χωριού μας.

Παύλος Δ. Τάπτης  
συν/χος Διδάσκαλος

**ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΡ. ΜΠΑΝΑΣ**  
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ  
ΠΑΡ' ΑΡΕΙΩ ΠΑΓΩ

Θέμιδος 2 - Α. όροφος - Τηλ. 22464  
Οικ. Ιουστινιανού 127 - Τηλ. 33147  
Δ Ρ Α Μ Α

**ΠΟΥΛΥΝΑ Γ. ΜΠΑΝΑ**  
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Θέμιδος 2 - Α. όροφος - Τηλ. 22464  
Οικ. Ιουστινιανού 127 - Τηλ. 33147  
Δ Ρ Α Μ Α



## ΤΟ ΧΡΕΟΣ

Ομιλία του Ανδρέα Αποστόλου στη συγκέντρωση Ορειβατικών Συλλόγων

Κύριε Δήμαρχε, Κύριε Γραμματέα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και Ηπείρου, αγαπητοί Ορειβάτες. Σύμφωνα με τους ορισμούς του Καταστατικού χάρτη του Συλλόγου μας, είμαστε υποχρεωμένοι να προστατεύουμε τον Φυσικό χώρο όπου διακινούμεθα πεζοπορούντες, και όχι με τροχοφόρα στον ορεινό όγκο της Τύμφης, και όταν λέμε Τύμφη εννοούμε γενικότερα τον ορεινό όγκο του Ζαγορίου, και ειδικότερα, τα βουνά του Παπίγκου, με ψηλότερες κορφές την Γκαμήλα, την Ασράκα, την Τσούκα Ρόσια, τον Πλόσκο, την Αδόβολη, το Λάπατο και άλλες. Είναι ένα παρακλάδι της μεγάλης οροσειράς της Πίνδου. Ένα βουνό, κάπως διαφορετικό από τα άλλα, με ποικίλες όψεις.

Άγριο, απότομο, απόκρημνο, αλλά και ομαλό. Γυμνό, αλλά και πυκνοδασωμένο.

Ξηρό, αλλά και γεμάτο πηγές.

Απέραντες ομαλές πλαγιές, αλλά και ζωηρά, (όπως τα λέμε στο Πάπιγκο, ή φρύδια), στο χείλος των γκρεμών.

Και συνεχώς εναλλασσόμενες οι όψεις αυτές όχι μόνον κάθε εποχή, αλλά και κάθε μήνα, για να μην πω κάθε μέρα και κάθε στιγμή.

Πλουσιωτάτη η χλωρίδα της, γι' αυτό και οι διάσημοι Ζαγορίσιοι Πρακτικοί γιατροί, οι λεγόμενοι και Βικογιατροί, εδώ εύρισκαν και μαζεύαν τα θεραπευτικά τους βότανα.

Πλούσια και η πανίδα. Πόσα δε διηγούνται οι παλιοί συνειδητοί κυνηγοί. Από τα σπλάχνα της αναβλύζει ο Βοϊδομάτης, ένα από τα λίγα ποτάμια στον κόσμο που έχει τα καθαρότερα νερά.

Εδώ, στην Τύμφη, είναι και η περίφημη χαράδρα του Βίκου και του Αώου.

Πολύ σωστά εκχαρκτηρίσθησαν "Εθνικός Δρυμός", και καλόν είναι να μην μένει μόνον "στα χαρτιά", αυτό όμως είναι ;ένα άλλο θέμα, το οποίον σε κάποια άλλη ευκαιρία, πρέπει να συζητηθεί.

Έτσι και αγνάντεψες την Τύμφη, μαγεύτηκες, έγινες για πάντα αιχμάλωτός της. Τούτη η σπάνια άγρια ομορφιά, ήταν γνωστή από τα πανάρχαια χρόνια, την αναφέρει ο Στράβων και κίνησε το ενδιαφέρον πολλών περιηγητών, επιστημόνων και ορειβατών, και πιο πολύ έγινε γνωστή, τα τελευταία χρόνια, καθώς οι πόλεις με τα τσιμεντοκούτια τους, έγιναν αποτρόπαιες και απάνθρωπες τρώγλες-φυλακές ζήλεψαν την ομορφιά της Τύμφης μας και βάλθηκαν, με ξένα κονδύλια, καλά και σώνει, "να την αξιοποιήσουν", πες καλύτερα, να την βεβηλώσουν, να την καταστρέψουν.

Μεγαλόπνοες μελέτες και σχέδια επί σχεδίων.

Εγκαταστάσεις τελεφερίκ από Κόνιτσα προς Αγκάθι και τα "Λ βαδάκια".

Εξομάλυνση των πλαγιών του Λάπατου και κατασκευή χιονοδρομικής πίστας. Κέντρα στην Αγία Κυριακή.

Ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι από Κλειδωνιά και από Πάπιγκο προς Αγίαν Κυριακή.

Και τις οίδε πόσα ακόμη παρόμοια έργα. Μα τι πράγματα είναι αυτά;

Μπορείτε να φανταστείτε, πόση μεγάλη ζημιά θα γίνει σε ολόκληρο το οικοσύστημα;

Ξεχνούν αυτοί οι κύριοι, ότι ο κάθε τόπος αξιοποιείται με ό,τι δικό του έχει να παρουσιάσει. Και η Τύμφη αξιοποιείται, όταν μείνει έτσι

στολισμένη, όπως είναι σήμερα, με τη δικιά της πρωτόγονη παρθενική ομορφιά της.

Χιλιάδες άνθρωποι, από την Ελλάδα και από όλες τις χώρες του κόσμου, έρχονται να θαυμάσουν το μεγαλείο της Τύμφης. Ενθουσιάζονται να περπατάνε στα στενά μονοπάτια της, στις πλαγιές της, στα δάση της.

Ν' ανεβαίνουν στις κορφές της.

Να σκαρφαλώνουν στα βράχια της, στους γκρεμούς της.

Βλέπετε, πρόλαβαν "ν' αξιοποιήσουν" τα δικά τους βουνά.

Με την επέμβαση των μηχανικών μέσων και κάνοντας δρόμους ως τις ψηλότερες κορφές τους "για να βλέπουν και να απολαμβάνουν όλοι", γέμισαν με κέντρα, σαλέ, ρύπανση και νχορύπανση.

Καταστράφηκε η κλωρίδα, χάθηκε η πανίδα.

Μπούχτησαν και απογοητεύτηκαν από όλα αυτά και έρχονται εδώ στην Τύμφη, για ν' απολαύσουν την πρωτόγονη κι απείραχτη άγρια ομορφιά της.

Φεύγουν γοητευμένοι, ξανάρχονται και φέρνουν και άλλους. Μα έλα που μερικοί, πως να τους χαρακτηρίσω, ανίδεους, απαίδευτους, άμουσους, πεζούς υπηρέτες του Κερδώου Ερμή;

Κύριε Δήμαρχε, Κύριε Γραμματέα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και Ηπείρου, αγαπητοί ορειβάτες, η τυχόν διάνοιξη δρόμων στον ορεινό όγκο της Τύμφης θα επιφέρει κάθετη μείωση του Τουριστικού ρεύματος τόσο των Ευρωπαίων, ιδίως Ορειβατών και Τουριστών, όσο και του Ελληνικού Στοιχείου, πράγμα που επανειλημμένως έχουν διατυπώσει αμφότερα τα μέρη, με δυσμενείς επιπτώσεις εις βάρος των μονίμων κατοίκων, των πέριξ της περιμέτρου του Εθνικού Δρυμού Βίκου-Αώου χωριών, ιδίως αυτών που ασχολούνται με την εξυπηρέτηση των διακινουμένων Τουριστών, με αποτέλεσμα να επέλθει ο μαρασμός και η ερήμωση της περιοχής.

Εμείς οι ορειβάτες του Ο.Σ. Παπίγκου και είμαι απολύτως βέβαιος ότι και σεις οι παρόντες, ως μέλη των ορειβατικών Συλλόγων Δυτικής Ελλάδας και Ηπείρου και οι φυσιολάτρες, δεν θα επιτρέψουμε ποτέ τις ιδιόκτητες εκτάσεις του Παπίγκου "Αγία Κυριακή - Αγκάθι - Μπάλεζο - Έλατα κλπ" να γίνουν χιονοδρομικές πίστες, ξενοδοχεία, δρόμοι και τις οίδη τι άλλο περιμένουν τα ήσυχά βουνά μας να γνωρίσουν στο άκουσμα "αξιοποίηση". Οι ξένοι και οι δικοί μας ορειβάτες προτιμούν να περπατήσουν και να φτάσουν στην κορυφή ιδρωμένοι και κουρασμένοι. Οι ξένοι "αξιοποίησαν" τα δικά τους βουνά και τώρα τα εγκαταλείπουν και έρχονται στα δικά μας, στην άγρια Τύμφη να χαρούν ότι είχαν και το έχασαν. Θέλουμε, όλοι μαζί, περπατώντας ν' ανεβαίνουμε στην Τύμφη.

Να μας καίει ο ήλιος το Καλοκαίρι. να μας τσούζει το κρύο το χειμώνα.

Να ιδρώνουμε. Να ξαποσταίνουμε. Και πάλι να ξεκινάμε.

Θέλουμε ν' ακούμε τα πουλιά να κελαϊδούν.

Ακόμη και τα ιζιζίκια, τα ζουζούνια και τις μύγες ν' ακούμε.

Θέλουμε ν' ακούμε την ψυχία. Θέλουμε να βλέπουμε τ' αγρίμια, άφοβα να ζούνε και να κινούνται στο περιβάλλον τους.

Θέλουμε, διψασμένοι, να πίνουμε νερό από τις πρόχειρα φτιαγμένες βρύσες.

Θέλουμε στη μπιστεριά, (τώρα ας πούμε στο καταφύγιο), κατάκοποι από την πορεία και με αναμένη στη μέση φωτιά, να κοιμόμαστε.

Θέλουμε, ήσυχά ν' απολαμβάνουμε τις ανατολές και τα βασιλέματα του ήλιου και του Φεγγαριού.

Σας ευχαριστώ

Γιάννενα 20-1-1996

# ΠΑΔΙΩΤΙΚΟ ΓΛΕΝΤΙ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ ΠΑΔΙΩΤΩΝ

Ο " Σ Μ Ο Λ Ι Κ Α Σ "



Με ξεχωριστή λαμπρότητα γιορτάστηκε το αποκριάτικο παδιώτικο γλέντι που οργάνωσε ο σύλλογος Παδιωτών στη Λάρισα στις 24 του Φλεβάρη ημέρα Σάββατο, στο κοσμικό κέντρο "ΚΙΒΩΤΟΣ".

Η προσέλευση των Παδιωτών και φιλοπαδιωτών υπήρξε μεγάλη. Κατάμεστη η μεγάλη αίθουσα του κέντρου, ήρθαν όλοι να γλεντήσουν και να συμφάγουν υπό τους ήχους των κλαρίνων των συμπατριωτών μας Νίκου Αλεξίου και Παύλου Λιούσκα που έπαιζαν ασταμάτητα γνήσια Ηπειρώτικα τραγούδια του χωριού μας.

Έτσι άρχισε ένα τρικούβερτο παδιώ-

τικο γλέντι και ο χορός συνεχίστηκε μέχρι τα ξημερώματα, για να χορέψουν όλοι, μεγάλοι και μικροί, από τον γέρο κυρ. -Ανέστη Τσιώτο (φωτογραφία) μέχρι τα δεκάχρονα παδιωτόπουλα, αντάξιοι των προγόνων των, πιστοί συνεχιστάι και λαμπροί δέκτες των αθανάτων ηθών και εθίμων του χωριού του Σμόλικα τις όμορφες ΠΑΔΕΣ.

Για την όλη άψογη οργάνωση αξίζουν θερμά συγχαρητήρια στο Δ.Σ. του Συλλόγου και κυρίως στον ακούραστο Πρόεδρο κ. Βασίλειο Μπέκο.

**ΜΑΚΥ-ΠΑΔΙΩΤΗΣ**

πό τη μεγάλη πόλη Μοσχόπολη της Β. Ηπείρου και των γύρω της οικισμών Νίτσα, Λινοτόπι, Φράσαρι και αλλού. Μετά την αποτυχία της επανάστασης του Έλληνα Χριστιανού ήρωα Γεωργίου Καστριώτη από τη Χειμάρα, (ο οποίος υποστήριξε τους βορειοηπειρώτες Έλληνες, βλάχους και αλβανούς Χριστιανούς και πολεμώντας τους Τούρκους της Αλβανίας ίδρυσε Χριστιανικόν Κράτος) οι Τούρκοι με τους εξισλαμισμένους Αλβανούς για να εδραιώσουν την κυριαρχία τους οργισμένοι διέταξαν, απηνή διωγμόν, και καταστροφών στον βίαιο εξισλαμισμό όλων των χριστιανών και την μετατροπή των Εκκλησιών σε Τζαμιά. Η έκταση των σφαγών των εξανδραποδισμών, της μετακινήσεως των πληθυσμών υπήρξε μεγάλη και τρομερή.

Έτσι: το 1769 κατεστράφη η πόλη Μοσχόπολη από τους Τουρκαλβανούς και οι κάτοικοί της και άλλων περιοχών των βορείων περιοχών της Ηπείρου σκορπίστηκαν σε διάφορα μέρη της Ελλάδος και του εξωτερικού (Αυστροουγγαρία-Βουλγαρία). Έτσι οι σκορπισμένοι κάτοικοι περιπλανήθηκαν σε διάφορα μέρη της Ηπείρου, της Μακεδονίας, της Θεσσαλίας κ.α. Οι πρόγονοί μας που ακολούθησαν την περιοχή Κορυτσάς - Λεσκοβικίου (στην Κολώνια) εγκατεστάθηκαν στα χωριά Βάλιανη Μπέζανη και άλλα. Απ' εκεί πάλι μετακινήθηκαν και εγκατεστάθηκαν, στο χωριό μας, ιδίως από τα προαναφερόμενα χωριά.

(Μέχρι το 1840 το χωριό αριθμούσε 2.200 κατοίκους). Συγχωνεύτηκαν με τους παλιούς κατοίκους και συγκρότησαν ένα ζωντανό χωριό, με εκκλησίες, με εικόνες, με βιβλία.

Έτσι το χωριό μας έγινε το λίκνον, το ορμητήριο και η Μητρόπολη, πολλών αποικιών μας στη Δ. Μακεδονία, τη Θεσσαλία. Τα χωριά Δροσοπηγή (παλαιά Μπελκαμένη), Φλάμπουρο (π. Νεχοβάνι) Φλωρίνης και Αμπελώνας (π. Καζακλάρ) Θεσσαλίας, είναι αποικίες Πληκατιωτών κατά το πλείστον των κατοίκων.

Η ιστορική αυτή διαδρομή είναι σπουδασμένη και παράλληλη με την παράδοση της ευρέσεως της θαυματουργού. Εικόνας της Πληκατιώτισσας, της οποίας η ετήσια Εορτή εορτάζεται πανηγυρικά και με κάθε λαμπρότητα στις 16 Φεβρουαρίου με προσέλευση και συμμετοχή όλων των γύρω χωριών και τώρα τα τελευταία χρόνια του ευρύτερου ορίζοντος της Επαρχίας μας.

Διατηρώ τις ελπίδες μου αγαπητοί μου αναγνώστες, ότι σε άλλο μου δημοσίευμα θέλω να παρουσιάσω πολλά στοιχεία επί του εν λόγω αντικειμένου της σημερινής καταστάσεως του χωριού μας.

Παύλος Δ. Τάπτης  
συν/χος Διδάσκαλος

**ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΡ. ΜΠΑΝΑΣ**  
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ  
ΠΑΡ' ΑΡΕΙΩ ΠΑΓΩ

Θέμιδος 2 - Α. όροφος - Τηλ. 22464  
Οικ. Ιουστινιανού 127 - Τηλ. 33147  
Δ Ρ Α Μ Α

**ΠΟΥΛΥΝΑ Γ. ΜΠΑΝΑ**  
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Θέμιδος 2 - Α. όροφος - Τηλ. 22464  
Οικ. Ιουστινιανού 127 - Τηλ. 33147  
Δ Ρ Α Μ Α

## ΤΟ ΧΡΕΟΣ

Ομιλία του Ανδρέα Αποστόλου στη συγκέντρωση Ορειβατικών Συλλόγων

**Κ**ύριε Δήμαρχε, Κύριε Γραμματέα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και Ηπείρου, αγαπητοί Ορειβάτες. Σύμφωνα με τους ορισμούς του Καταστατικού χάρτη του Συλλόγου μας, είμαστε υποχρεωμένοι να προστατεύουμε τον Φυσικό χώρο όπου διακινούμεθα πεζοπορούντες, και όχι με τροχοφόρα στον ορεινό όγκο της Τύμφης, και όταν λέμε Τύμφη εννοούμε γενικότερα τον ορεινό όγκο του Ζαγορίου, και ειδικότερα, τα βουνά του Παπίγκου, με ψηλότερες κορφές την Γκαμήλα, την Αστέρα, την Τσούκα Ρόσια, τον Πλόσκο, τη Ραδόβολη, το Λάπατο και άλλες. Είναι ένα παρακλάδι της μεγάλης οροσειράς της Πίνδου. Ένα βουνό, κάπως διαφορετικό από τα άλλα, με ποικίλες όψεις.

Άγριο, απότομο, απόκρημνο, αλλά και ομαλό.

Γυμνό, αλλά και πυκνοδασωμένο.

Ξηρό, αλλά και γεμάτο πηγές.

Απέραντες ομαλές πλαγιές, αλλά και ζωνάρια, (όπως τα λέμε στο Πάπιγκο, ή φρύδια), στο χείλος των γκρεμών.

Και συνεχώς εναλλασσόμενες οι όψεις αυτές όχι μόνον κάθε εποχή, αλλά και κάθε μήνα, για να μην πω κάθε μέρα και κάθε στιγμή.

Πλουσιωτάτη η χλωρίδα της, γι' αυτό και οι διάσημοι Ζαγορίσιοι Πρακτικοί γιατροί, οι λεγόμενοι και Βικογιατροί, εδώ εύρισκαν και μάζευαν τα θεραπευτικά τους βότανα.

Πλούσια και η πανίδα. Πόσα δε διηγούνται οι παλιοί συνειδητοί κυνηγοί. Από τα σπλάχνα της αναβλύζει ο Βοϊδομάτης, ένα από τα λίγα ποτάμια στον κόσμο που έχει τα καθαρότερα νερά.

Εδώ, στην Τύμφη, είναι και η περίφημη χαράδρα του Βίκου και του Αώου.

Πολύ σωστά εχαρακτηρίστησαν "Εθνικός Δρυμός", και καλόν είναι να μην μένει μόνον "στα χαρτιά", αυτό όμως είναι ένα άλλο θέμα, το οποίον σε κάποια άλλη ευκαιρία, πρέπει να συζητηθεί.

Έτσι και αγνάντεψες την Τύμφη, μαγεύτηκες, έγινες για πάντα αιχμάλωτός της. Τούτη η σπάνια άγρια ομορφιά, ήταν γνωστή από τα πανάρχαια χρόνια, την αναφέρει ο Στράβων και κίνησε το ενδιαφέρον πολλών περιηγητών, επιστημόνων και ορειβατών, και πιο πολύ έγινε γνωστή, τα τελευταία χρόνια, καθώς οι πόλεις με τα τιμεντοκούτια τους, έγιναν αποτρόπαιες και απάνθρωπες τρώγλες-φυλακές ζήλεψαν την ομορφιά της Τύμφης μας και βάλθηκαν, με ξένα κονδύλια, καλά και σώνει, "να την αξιοποιήσουν", πες καλύτερα, να την βεβηλώσουν, να την καταστρέψουν.

Μεγαλόπνοες μελέτες και σχέδια επί σχεδίων.

Εγκαταστάσεις τελεφερίκ από Κόνιτσα προς Αγκάθι και τα "Λ βαδάκια".

Εξομάλυνση των πλαγιών του Λάπατου και κατασκευή χιονοδρομικής πίστας. Κέντρα στην Αγία Κυριακή.

Ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι από Κλειδωνιά και από Πάπιγκο προς Αγίαν Κυριακή.

Και τις οΐδε πόσα ακόμη παρόμοια έργα.

Μα τι πράγματα είναι αυτά;

Μπορείτε να φανταστείτε, πόση μεγάλη ζημιά θα γίνει σε ολόκληρο το οικοσύστημα;

Ξεχνούν αυτοί οι κύριοι, ότι ο κάθε τόπος αξιοποιείται με ό,τι δικό του έχει να παρουσιάσει. Και η Τύμφη αξιοποιείται, όταν μένει έτσι

## ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΔΡΟΣΟΠΗΓΙΩΤΩΝ

Στις 27 Ιανουαρίου 1996 η Αδελφότητα των "Απανταχού Δροσπηγιωτών" πραγματοποίησε σε κέντρο διασκέδασης της Ν. Φιλαδέλφειας Αθηνών τον ετήσιο χορό.

Φέτος ο χορός είχε ιδιαίτερο εορταστικό χαρακτήρα, αφού η Αδελφότητα γιόρτασε τα είκοσι χρόνια από την ίδρυσή της. Ενδεικτικός είναι ο παρακάτω χαιρετισμός του Προέδρου της Κοινότητας Δροσπηγιής και Παπαδημητρίου Κων/νου:

*Αγαπητοί χωριανοί, αγαπητοί φίλοι.*

Η Κοινότητα Δροσπηγιής τιμά το εικοσαετές έργο και την προσφορά της Αδελφότητας Δροσπηγιωτών "Ο Άγιος Αθανάσιος" με την αποψινή τιμητική παρουσία μου σ' αυτήν την εκδήλωση.

Σας μεταφέρω τα χαιρετίσματα των χωριανών μας που ζουν στο χωριό. Η σκέψη τους απόψε είναι μαζί μας.

Προσωπικά είμαι συγκινημένος που βρίσκομαι αναμεσά σας. Εύχομαι στην Αδελφότητα "να τα εκατοστήσει" και νάχει επιτυχίες στο δύσκολο έργο της. Σε όλους εσάς εύχομαι Χρόνια Πολλά, καλή χρονιά, κάθε προσωπική και οικογενειακή ευτυχία.

Η Αδελφότητα Δροσπηγιωτών "Ο Άγιος Αθανάσιος", απόγονος της αδελφότητας "των εν Αθήναις Καντζιωτών", που ιδρύθηκε το 1898 στην Αθήνα, μέσα στην εκοσαετία 1976-1996, που πέρασε, άφησε σπουδαίο έργο. Θα αναφερθώ επιγραμματικά: α) Στην έκδοση του βιβλίου της ιστορίας του χωριού μας, μια προσπάθεια που είχε ίσως το καλύτερο αποτέλεσμα. β) Στη σύσφιξη των σχέσεων ανάμεσα στους απανταχού Καντσιώτες, με την διοργάνωση του πανηγυριού τον 15αύγουστο στο χωριό, με τη διοργάνωση εκδηλώσεων όπως η αποψινή, με την έκδοση ημερολογίων κ.τ.λ. γ) Στη βοήθεια για την ανάπτυξη του χωριού και τη σωτηρία της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Αυτό το έργο, ας το αφήσουμε κληρονομιά στα παιδιά μας και τα εγγόνια μας. Αξίζουν συγχαρητήρια σ' αυτούς που ίδρυσαν την Αδελφότητα, σ' αυτούς που συμμετείχαν στα μέχρι τώρα Δ.Σ. και σε όλα τα Μέλη που εργάστηκαν κι πρόσφεραν. Ίσως μερικοί, που συμμετείχαν στα Δ.Σ. ή άλλοι που πρόσφεραν πνευματικά ή υλικά να επικρίθηκαν, με αποτέλεσμα να πικραθούν. Πρέπει όμως να αισθάνονται περήφανοι ότι πρόσφεραν για τη Δροσπηγιή, και το Καντζικό. Τους καλώ να αφηφίσουν τους επικριτές και να συνεχίσουν να προσφέρουν.

Έχουμε στο μέλλον να αντιμετωπίσουμε "τις προκλήσεις των καιρών", πρέπει να ανπσταθούμε βάζοντας στόχους, όπως για τη σωτηρία της αρχι-

τεκτονικής ντόπιας παράδοσης των μαστόρων της πέτρας. Το γεφύρι πρέπει να γίνει το σύμβολό μας, το "σήμα κατατεθέν της Δροσπηγιής". Για τη σωτηρία του παραδοσιακού κτιρίου του πρώην Δημοτικού Σχολείου, για τη συντήρηση της Εκκλησίας μας και των Παρεκκλησίων μας, που είναι άμεσης προτεραιότητας. Για τη διατήρηση της έδρας του Αγροτικού μας ιατρείου, που το Κοιν. Συμβούλιο και εγώ αγωνιζόμαστε τελευταία. Για την απόκτηση τίτλων κυριότητας των χωραφιών μας, χωράφια που είναι ποτισμένα από τον ιδρώτα των πατεράδων μας και των παπούδων μας, κινδυνεύουν να γίνουν δημόσιο δάσος. Για την ασφαλτόστρωση του κοιν. δρόμου και άλλα πολλά.

Το Κοιν. Συμβούλιο του Χωριού μας είναι και θα παραμείνει πιστός συνεργάτης σ' όλες τις δημιουργικές πρωτοβουλίες της Αδελφότητας.

Κάνω έκκληση προς όλους τους επιστήμονες και μη, σε όλους τους Χωριανούς που αγαπάνε το Χωριό, ο καθένας ανάλογα με τις δυνατότητές του, να βοηθήσουν στην πρόοδο και τη προκοπή του τόπου μας.

Πολλοί από σας πρόσφεραν ήδη αρκετές υπηρεσίες και βοήθησαν την Κοινότητά, τους ευχαριστώ δημοσίως. Δε θεωρώ όμως σκόπιμο να αναφερθώ απόψε σε ονόματα.

Αγαπητοί Χωριανοί, η αδελφότητα πρέπει να συνεχίσει να προσφέρει δυναμικά. Προτρέπω τους νέους μας και τις νέες μας να πάρουν την υπόθεση της αδελφότητας στα χέρια τους. Με τη νεανική φλόγα που διαθέτουν, πρέπει να ηγηθούν και να αποτελέσουν τον κυρίως πυρήνα της. Τους θυμίζω ότι αρκετοί από τους ιδρυτές της ήταν τότε, πριν από είκοσι χρόνια εικοσάρηδες.

Κλείνοντας θα κάνω μια πρόταση στο Δ.Σ. για την τακτική έκδοση ενός εντύπου (φυλλαδίου) με στόχο την καλύτερη επικοινωνία των χωριανών, την προβολή των προβλημάτων και των δραστηριοτήτων της Κοινότητας και των φορέων της.

Φρονώ ότι έχουμε αυτή τη δυνατότητα, αφού υπάρχει ανάλογο ανθρώπινο "δημοσιογραφικό" δυναμικό. Είναι μια προσωπική πρόταση, που θα έχω την ευκαιρία να τη συζητήσουμε με το Δ.Σ.

Θάταν παράλειψη να μην ευχαριστήσω το Νίκο Φιλιππίδη και την ορχήστρα του, που θα μας διασκεδάσουν, καθώς και τον αγέραστο Ανδρέα που κάθε χρόνο, παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει, αναλαμβάνει να μας διασκεδάσει με το κλαρίνο του τον 15αύγουστο στην πλατεία του χωριού μας.

*Σας ευχαριστώ πολύ και εύχομαι  
καλή διασκέδαση*

## Μια αξιέπαινη και αξιόλογη ενέργεια του συλλόγου μας.

Τη θεωρώ αξιέπαινη και αξιόλογη τη χειρονομία αυτή του συλλόγου ΟΞΥΑΣ γιατί έχει σχέση με την ενθάρρυνση των παιδιών σχολικής ηλικίας για καλύτερες επιδόσεις στη μόρφωσή τους. Έτσι στις 14 του Γενάρη στο ξενοδοχείο STANLEY έγινε συγκέντρωση όλων των μαθητών του χωριού μας που ζουν σ' όλο το λεκανοπέδιο Αττικής, μια προσπάθεια που έγινε με επιτυχία γιατί δεν έλειπε κανένα παιδί, πράγμα που δείχνει ότι η ζωή των παιδιών το καλοκαίρι στο χωριό τους άφησε άσβηστες μνήμες και ψυχικούς δεσμούς.

Ακολούθησε το κόψιμο της πίττας, φτιαγμένη ειδικά για τα παιδιά. Ο πρόεδρος του Κ.Σ. του συλλόγου μας γιατρός Ευριπίδης Παπαχρήστος, ο οποίος ευχήθηκε καλή πρόοδο και δυνάμωμα της αγάπης προς το χωριουδάκι μας την ΟΞΥΑ.

Ιδιαίτερα συγχάρηκε τους μαθητές Καβαδία Σπύρο και Καρανίκα Σταυρούλα που χάρη στις φιλόπονες προσπάθειές τους πέτυχαν και μπήκαν στα Α.Ε.Ι. Στους δύο φοιτητές δόθηκε απ' το σύλλογο συμβολικό δώρο από μιά ανθολογία ποιημάτων. Συγκινημένος ο θείος της Σταυρούλας, Θανάσης Ευθυμίου πρόσφερε στο σύλλογο 50.000 δρχ. για τη συνέχιση έργων με τέτοιο περιεχόμενο.

Ακολούθησε ξεφάντωμα χορού απ' τα παιδιά και οι γονείς τα καμάρωναν με πλημυρισμένη καρδιά από χαρά αλλά και συγκίνηση.

Σε εμένα δε μένει τίποτε άλλο παρά να ευχηθώ στο Κ.Σ. του συλλόγου μας επιτυχίες σε όλους τους τομείς της πατριωτικής του δράσης.

*Θανάσης Πορφύρης*

## Εντυπώσεις απ' τη γενική συνέλευση του συλλόγου μας.

Στις 4 του Φλεβάρη πραγματοποιήθηκε η καθιερωμένη χρονιάτικη γενική συνέλευση του συλλόγου μας του χωριού ΟΞΥΑΣ "ο Άγιος Νικόλαος", με θέματα: Έκθεση δράσης του Κ.Σ. για το χρόνο που πέρασε και προοπτικές για το 1996. Εισηγητής ήταν ο πρόεδρος του Ευριπίδης Παπαχρήστος, γιατρός, ο οποίος στην ομιλία του αναφέρθηκε στις δραστηριότητες του Κ.Σ. σε όλους τους τομείς, τονίζοντας τις προσπάθειες που καταβάλλονται για το δυνάμωμα των δεσμών των μελών του τόσο με το σύλλογο, άλλο τόσο και με το χωριό.

Με ικανοποίηση αναφέρθηκε στην επιτυχία της εκδήλωσης που έγινε το καλοκαίρι απ' το σύλλογο στο χωριό με τη συμμετοχή όλων των χωριανών και ιδιαίτερα της νεολαίας. Επίσης τόνισε τις προσπάθειες που έγιναν απ' την πλευρά του Κ.Σ. προς του Υπουργείο Πολιτισμού για να ενισχυθεί Οικονομικά απ' την πλευρά του, γιατί ο σύλλογος

έχει χορευτικό συγκρότημα με τοπικές στολές, το οποίο στο παρελθόν είχε αξιόλογη δραστηριότητα παίρνοντας μέρος σε εκδηλώσεις που διοργάνωνε η πανηπειρωτική Συνομοσπονδία, το οποίο δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να αδρανοποιηθεί, αλλά για να δραστηριοποιηθεί και πάλι χρειάζεται οικονομική ενίσχυση, γιατί μετα οικονομικά που έχει ο σύλλογος και με τις πολύμορφες υποχρεώσεις που έχει δυσκολεύεται να ανταποκριθεί.

Επίσης αναφέρθηκε και στα έργα που έγιναν στο χωριό που με την τσιμεντόστρωση που έγινε στους δρόμους, άλλαξε κυριολεκτικά η όψη του χωριού.

Ο εισηγητής τόνισε ότι ένα απ' τα κύρια μέληματα του συλλόγου είναι ο διαχωρισμός του πόσιμου νερού απ' το νερό του ποτίσματος, κάτι που τόνισαν και πολλοί ομιλητές.

Διαπιστώθηκε επίσης η ανάγκη της απομάκρυνσης του σφαγείου μέσα απ' το χωριό. Σχετικά με την "παιδική χαρά", πολλοί ομιλητές είπαν ότι το έργο αυτό αν και άρχισε, όμως σταμάτησε γιατί λείπουν τα χρήματα, προοδευτικά όμως πρέπει να ολοκληρωθεί. Σχετικά με το "βρωμονέρι", έχει συγκεντρωθεί ένα αξιόλογο χρηματικό ποσό από προσφορές χωριανών, γιαυτό πρέπει να γίνει η διαμόρφωση και το "βρωμονέρι" πρέπει να γίνει μια πραγματική όαση.

Επίσης έγινε και οικονομικός απολογισμός απ' τον ταμιά του Κ.Σ. Χρήστο Ζούκη. Διαπιστώθηκε ότι η δραστηριότητα στον οικονομικό τομέα ήταν αρκετά θετική. Σε συνέχεια πήραν το λόγο τα μέλη του συλλόγου που με τις προτάσεις της θα βοηθήσουν στην παραπέρα ανάπτυξη της δραστηριότητας του συλλόγου. Μια απ' τις προτάσεις που έγιναν είναι και η καλύτερη αξιοποίηση της επιτροπής του συλλόγου στο χωριό, δηλ. να ενθαρυνθεί να αναπτύξει δική του πρωτοβουλία. Γενικά το πνεύμα που επεκράτησε ήταν επικοδομοϊτικό. Εκείνο που δεν ήταν ενθαρυντικό ήταν ή όχι αρκετή συμμετοχή των συγχωριανών μας στη συνέλευση. Πολλοί και κατά τη δική μου γνώμη ήταν αδικαιολόγητοι.

Κλείνοντας, εύχομαι ολόψυχα στο συλλογό μας ακόμα μεγαλύτερες επιτυχίες στο ευγενικό του έργο. Αυτό όμως είναι και δική μας υποχρέωση, να δυναμώσουμε όχι μόνον τη συμμετοχή, αλλά και τη δραστηριότητά μας στις δουλειές του συλλόγου μας. Να μη μας διαφεύγει απ' την προσοχή μας ότι κάθε επιτυχία του συλλόγου μας σε οποιανδήποτε τομέα κάνει καλό στο χωριό μας που είναι και καλό δικό μας. Ας μου επιτραπεί να συγχαρώ κι εγώ τη συγχωριανή μας Ανδρονιάδη Μάχη για την Ευγενική της χειρονομία να προσφέρει στο συλλογό μας 50.000 δρχ. για να προωθήσει το έργο της "παιδικής χαράς".

Μακάρι το παράδειγμά της να το μιμηθούν και άλλοι χωριανοί.

*Θανάσης Πορφύρης*

## Μικρά Ιστορικά αφηγήματα

Υστερα, από όσα ανέφερα στο Νο 36/1991 του περιοδικού Κόριτσα, με τον ίδιο τίτλο, κατά το διάστημα που μεσολάβησε έκτοτε, ήλθαν στη μνήμη μου, απ' τα παλιά, κάτι καινούργιες μικροιστορίες, για τον παπα Κολιό Καβασίλω.

Και τότε μεν, το 1991 δηλαδή, κάποιος αγαθούλης ξωμάχος από το Ελεύθερο, διαβάζοντάς τα, μου είπε μια μέρα που συγκατηθήκαμε τυχαίως στην αγορά: "Τι μπαλαμούτια" ήταν αυτά που έγραφες για το γέρο σου στην Κόριτσα;

Την απάντησή μου την εισέπραξε τότε αμέσως εκ μέρους μου και το θεωρώ αρόπτο να την επαναλάβω εδώ.

Ας είναι. Όταν ήταν συνταξιούχος το 1971 διέμενε στο Μολυβδοσκεπάστο, με την ευλογημένη πρεσβυτέρα του.

Συνήθιζε να κάνει περίπατο στον Αι Στάθη. Μια μέρα λοιπόν, βλέπει να έρχεται ένα τζίπ στρατιωτικό. Να σημειώσω εδώ, στις εξόδους του ήταν πάντα καλοτυμέτος.

Φθάγει λοιπόν το τζίπ και σταματάει εμπρός του. Κατεβαίνει ο Στρατηγός της 8ης Μεραρχίας, ο οποίος έκανε επισκέψεις στα ακριτικά φυλάκια. Να τώρα και η στιχομυ-

θία μεταξύ των: Είσθε ο εφημέριος της εγορίας πάτερ; Απάντηση: "ουχί-τογ^ ο εφημέριος μεριμνά και τυρβάζει περί πολλών... Εγώ είμαι συνταξιούχος και κατάγομαι από εδώ. Είμαι δε σε θέση να σας ενημερώσω για ό,τι με ερωτήσετε. Και ενώ βιάδιζα για το "Στήριγμα" (φυλάκιο) και συνομιλούσα για διάφορα, τον ερωτά ο Στρατηγός, τι γραμματικά προσόντα έχετε πάτερ; Απάντηση: "Δραπέτης Νεκροταφείου", μόλις Γ. Δημοτικού, και αυτό με άθλιες συνθήκες το 1909. Και αφού μίλησε προς τους οπλίτες ο Στρατηγός επικαίρως, έδωσε το λόγο στη συνέχεια στον πάτερ. Αρκετά απλά και επιδέξια τονδέτησε, με το κατά δύναμη, σε ηθικά διδάγματα.

Ανα άλλο τώρα. Κάποτε έκανε κήρυγμα στο Ελεύθερο (1969) και επειδή επιθυμούσε να τονίσει την ματαιότητα των εγκοσμίων, έφερε ένα παράδειγμα, το εξής: Όταν πέθανε ο Μέγας Αλέξανδρος, είχαν τοποθετήσει τα χέρια του ανοιχτά έξω από το φέρετρο, ενώ δίπλα του έκλαιγαν απαρηγόρητοι οι γονείς του Φίλιππος και Ξανθήπη. Όταν τον είδα, τον ρώτησα. Γιατί δεν είπες ότι ο Μ. Αλέξανδρος ήταν γιός Φιλίππου του Β' και της Ολυμπιάδος; Αλλά έκαρες λάθος. Απάντηση: Σάμπως



γνωρίζει καρένας από αυτούς που με άκουγαν, ποιοί ήταν οι γονείς του Αλεξάνδρου! Το περιστατικό που ήθελα να το ρίσω ήταν ότι αυτός ο Μέγας Αλέξανδρος έφυγε από τα μάτια του τούτου κόσμου με κενά τις χείρας". Ματαιότης ματαιότητων, τα πάντα ματαιότης". Του είπα στην συνέχεια, ότι οι γονείς του Μ. Αλεξάνδρου είχαν πεθάνει ενωρίτερα, πώς έκλαιγαν τότε δίπλα στο φέρετρό; Μου επαρέλαβε, ότι αυτά δεν τα γνώριζε καρένας από τους ακροατές μου.

Μα να και η πιο κάτω στιχομυθία, όπως μου την είχε διηγηθεί ο ίδιος. Κάποτε, τον "κάρφωσαν" στο Δεσπότη, ότι επειδή δεν βλέπει καλά, εξαιτίας των εγχειρίσεων που είχε κάνει στα μάτια του, αφήνει "μαργαρίτες" στο αντιμήνσιο και στη μούσα, και συνεπώς αμάρτανε, και καλύτερα θα ήταν να μην λειτουργεί. Τον κάλεσε λοιπόν ο προϊστάμενός του και του είπε να προσέχει πολύ, διότι κάνει μεγάλη αμαρτία και θα πάει στην Κόλαση.

Και ένα τρίτο τώρα. Όταν φοιτούσε στη Βελλιά το 1949 έτρωγαν το καλοκαίρι, που λαλούσε ο τζίτζικας, καιυτό "μπλιγούρι" και κάποιος παπάς διαμαρτυρήθηκε.

Συκοφαντήθηκαν για αυτό, ότι το έκαναν τρεις παπάδες. Ο Παπαβέργος, ο Παπακολιός και ο Παπακικολάου - Εξοχής.

Όλοι αείμνηστοι σήμερα. Τους κάλεσε σε απολογία ο αείμνηστος Σπυρίδων. Τους πέρασαν ένα-ένα στο γραφείο του και τους είπε: Ξέρεις μπρέ εγώ μπορώ να σε βγάλω λαικό από δω μέσα. Δεν φθάνει που σε επιμορφώνουμε και σε δρέφουμε, βγάζεις και γλώσσα από πάνω!!! Με τα ίδια λόγια τους αντιμετώπισε όλους. Ο κακομοίρης ο γέρος μου, είχε πουλήσει ένα βόδι, δαρείσθηκε ένα χιλιάρικο από κάποιον Τζέτη από το Αηδοτοχώρι και ένα ακόμη χιλιάρικο από το Γιώργο Φίλια, σύνολο τρία. Κι αν δεν τα πήγαινε όλα τα λεφτά στο χέρι, δεν τον χειροτονούσε. Φτωχός ήταν, δουλειά δεν είχε, ήταν αξιοθρήνητος. Αταν όμως αθώος από την κατηγορία αυτή. Τελικά να μη τα πολυλογούμε, αθώοι και οι τρεις.

Αργότερα, ο αοίδημος Γωάννης (Βασιλικός) καταδικάσθηκε από Συνοδικό Δικαστήριο "Επί Σιμωνία" και εγατεβίωσε σε μονή μεταοίας, όπου και απεβίωσε.

Σήμερα, γενικά, δεν μοιάζει η επικρατούσα κατάσταση με την τότε. Και μισθωτοί έγιναν οι κληρικοί μας και καλά περνούν. Αχει εξευγενισθεί το ήθος και το κύρος, έχει ανέβει η πνευματική στάθμη, υπάρχει η ανάλογη κατανόηση. Εξέλιπε ο κίνδυνος της Τεροκατηγορίας. Ο Κύριος να γένη Άλωος, για τις αμαρτίες μας.

**Αχιλ. Κολιός.**

## Το ξαναζωντάνεμα της Υπαίθρου

Όπως γνωρίζουμε όλοι μας, σύμφωνα με τις στατιστικές που κάνουν οι αρμόδιες υπηρεσίες, σχετικά με την αύξηση του πληθυσμού βλέπουμε πως η χώρα μας έχει μεγάλη μείωση πληθυσμού και συγχρόνως μεγάλη υπογεννητικότητα.

Όλα αυτά οφείλονται στις διάφορες κυβερνήσεις που δεν κάνανε καμιά προσπάθεια για να μπορέσουν να κρατήσουν τους κατοίκους στον τόπο τους. Έτσι βλέπουμε ξαφνικά την ύπαιθρο να έχει αδειάσει και να έχει νεκρωθεί, διότι όλα τα νέα άτομα φύγανε άλλοι στις μεγαλουπόλεις της Ελλάδος και άλλοι στο εξωτερικό αναζητώντας εργασία.

Είδαμε πρόσφατα στο μεγάλο συνέδριο αποδήμου Ελληνισμού που έγινε στην Θεσ/νίκη να δείχνει ο δείκτης πως η χώρα μας έχει εφτάμιση εκατομμύρια Έλληνες που εργάζονται στο Εξωτερικό επίσης βλέπουμε έναν σημαντικό αριθμό νέων μεταναστών από την ύπαιθρο στις μεγαλουπόλεις της Ελλάδος.

Οι άνθρωποι αυτοί φύγανε από τη χώρα μας, όχι πως δεν τους άρεσε να μείνουν, αλλά επειδή οι αρμόδιοι τους είχαν ξεχάσει και δεν μπορούσαν να ζήσουν.

Είμαι βέβαιος πως όλοι νοσταλγούν την όμορφη Ελλάδα μας και δεν την ξεχνούν ποτέ.

Θα πρέπει γρήγορα η Πολιτεία να τους αγκαλιάσει και να τους δώσει διάφορα κίνητρα να επιστρέψουν και να ζήσουν και αυτοί με αξιοπρέπεια στον τόπο τους.

Και τώρα θα ήθελα να αναφερθώ στο θέμα του επαναπατρισμού που καθημερινά το πιπιλίζουν όλοι οι πολιτικοί μας σαν καραμέλα.

Σ' αυτό το ζήτημα, δυστυχώς, εάν δεν διαμορφώσουν τις κατάλληλες συνθήκες, δεν γίνεται τίποτα. Θα πρέπει πρώτα το κράτος να ψηφίσει νόμο πως όσοι κάτοικοι ζουν σε χωριά που έχουν πληθυσμό κάτω των δυο χιλ. η άδεια οικοδομής να εκδίδεται πολύ μειωμένη, να τους επισκέπτεται τακτικά αγροτικός Ιατρός και να έχουν από όλους μας μια διαφορετική εξυπηρέτηση.

Όλοι αυτοί που ζουν στα χωριά της υπαίθρου είναι συγχρόνως και φρουροί της πατρίδας μας διότι κάθε χωριό είναι και ένα φυλάκιο.

Όσον αφορά για το θέμα των πολυτέκνων καλά είναι τα κίνητρα που τους δίνουν, αλλά θα πρέπει να λάβουν μέτρα ώστε αυτά τα παιδιά να μείνουν στον τόπο τους διότι ο κάθε πολύτεκνος κάνει την μεγαλύτερη επένδυση στο κράτος. Έχω την γνώμη πως αν δείξουν οι αρμόδιοι κάποια ευαισθησία στο θέμα αυτό τα χωριά της υπαίθρου θα μπορέσουν να ξαναζωντανέψουν όπως και πρώτα και να φύγει η σκιά του Γηροκομείου από την Ύπαιθρο.

Λουκάς Εξνεπίδης

### Π Ω Λ Ε Ι Τ Α Ι

Οικόπεδο, γωνιακό 1.300 τετρ. μέτρων με οικοδομή 380 τετρ. μέτρα. που στεγάζεται σήμερα το Αστυνομικό Τμήμα Κονίτσης, με μηνιαίο μίσθωμα 150.000 δρχ.

Οικοδομούνται συνολικά 1.040 τετρ. μέτρα σύν τα υπόγεια.

Πληροφορίες: 01 7517136 - 7525301

ΠΕΤΡΟΣ ΑΠ. ΠΑΠΑΝΩΤΗΣ  
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΣΤΟΝ ΑΡΕΙΟ ΠΑΓΟ

ΣΚΟΥΦΑ 64  
ΑΘΗΝΑ 106 80

ΤΗΛ. 36 32 977

## Επιμνημόσυνη δέηση για το ΝΙΚΟ ΚΙΑΜΟ

Με πρωτοβουλία συναδέλφων, φίλων και συμπατριωτών, του αλησμόνητου Νίκου Κιάμου, που ξαφνικά και απρόσμενα τόσο νέος έφυγε από κοντά μας, αντί στεφάνων, είχε συγκεντρωθεί ένα χρηματικό ποσό για την εκπλήρωση μιας ιερής υπόσχεσής μας. Την τέλεση ενός μνημοσύνου στην ιδιαίτερη πατρίδα του.

Την 18.11.1995, είκοσι περίπου συνάδελφοί του, με την σύζυγο, την κόρη και την αδελφή του, μεταβήκαμε στην ακριτική Κόνιτσα και την άλλη μέρα Κυριακή πρωϊ, με πολλές δυσκολίες, φθάσαμε στη γενέτειρά του, την Αγία Βαρβάρα.

Ένα χωριό μικρό σε πληθυσμό, αλλά μεγάλο σε στοργή και αγάπη. Βρίσκεται στις πλαγιές του Γράμμου και του Σμόλικα και αγγίζει τα χώματα της Βορείου Ηπείρου. Στη γραφική εκκλησία του μικρού αυτού χωριού, το οποίο ο άτυχος Νίκος αγαπούσε πολύ και στο οποίο είχε ξεκινήσει την ανακατασκευή του σπιτιού του, που δεν πρόλαβε όμως να χαρεί, στην μνήμη του τελέστηκε επιμνημόσυνη δέηση, στην οποία παραβρέθηκαν πολλοί συγγενείς, συγχωριανοί, φίλοι και συνάδελφοί του.

Για τον υπέροχο αυτό φίλο, συνάδελφο και συμπατριώτη, με σεβασμό και ευλάβεια, μίλησε ο ιερέας του χωριού, ο οποίος μεταξύ των άλλων, όπως είπε, ένοιωσε την υποχρέωση να μας ευχαριστήσει για τη μεγάλη τιμή και θυσία που κάναμε να βρεθούμε κοντά τους, στο ξεχασμένο αυτό κομμάτι της Ελληνικής γης και να τιμήσουμε το συγχωριανό τους και συνάδελφό μας Νίκο.

Από το χρηματικό ποσό που συγκεντρώθηκε, δραχ. διακόσιες χιλ. (200.000) δόθηκαν στην Κοινότητα της Αγίας Βαρβάρας και όπως μας διαβεβαίωσε ο

Πρόεδρος της θα καλυφθεί κάποια από τις πολλές ανάγκες της.

Επίσης ποσό δραχ. εκατό χιλ. (100.000) προσφέρθηκε στο Γηροκομείο της Κόνιτσας, το οποίο ιδρύθηκε από τον αείμνηστο, σεμνό, λαμπρό και συνάμα δυναμικό Ιεράρχη Σεβαστιανό, για την περίθαλψη των απόρων γερόντων της περιοχής.

Θα ήταν παράλειψή μου να μην επισημάνω ιδιαίτερα την υποδοχή και τις θερμές ευχαριστίες που δέχθηκε το κλιμάκιο το οποίο επισκέφθηκε το Γηροκομείο, από τον εκπρόσωπο της Ιεράς Μητρόπολης Δρυϊνουπόλεως - Πωγωνιανής και Κονίτσης.

Ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης κ. Ανδρέας, ένας αντάξιος διάδοχος και συνεχιστής του αείμνηστου Σεβαστιανού, μας έστειλε την παρακάτω ευχαριστήρια επιστολή:

“Αγαπητοί,

Σας ευχαριστώ θερμώς δια την αγάπην σας προς τα φιλανθρωπικά Ιδρύματα της ακριτικής Μητροπόλεώς μας. Η χειρονομία σας συγκινητική κυρίως, διότι γίνεται εις μνήμην του συναδέλφου σας Νικόλαου Κιάμου.

Και είναι ιδιαιτέρως τιμητική δια σας, αλλά και ελπιδοφόρος δι’ όλους μας, διότι φανερώνει ότι η χριστιανική αγάπη είναι βαθειά ριζωμένη εις τας ψυχάς των Ελλήνων.

Ο θεός να σας ευλογεί.

Ευχέτης υμών προς Κύριον.

Ο Δρυϊνουπόλεως Πωγωνιανής και Κονίτσης Ανδρέας”

Ο χαμός ο δικός σου Νίκο, του Γιάννη και του Γιώργου, που πρόσφατα έπληξε την μικρή οικογένεια του ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟΥ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΥ, εύχομαι να είναι το τελευταίο χτύπημά της.

Ας είναι αιώνια η μνήμη σας, με συντροφιά την αγάπη μας.

Γιώργος Δερμιτζάκης

## ΣΧΟΛΙΑ

Η ΛΙΡΟΜΑΝΙΑ που κόλλησε πολλούς νεοέλληνες τα τελευταία χρόνια δεν λείπει να καλμάρει.

Σκάψε δω και σκέψε κει, κατάσκαψαν βουνά και λαγκάδια.

Πρόσφατα για πολλοστή φορά, άγνωστοι άνοιξαν ολόκληρους λάκκους γύρω από τη γέφυρα της Πουρνιάς. Όπως πάνε, θα την ξεθεμελιώσουν τη γέφυρα.

\* Το ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ της Εταιρ. Λ. Βάσης, απέναντι από το Γυμνάσιο παραμένει γιαπύ αρκετά χρόνια. Ποιός και πότε θα ενημερώσει αυτούς που έδωσαν τα χρήματά τους για την αγορά μετοχών "τι μέλλει γενέσθαι";

\* ΓΙΑ ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ μιας γυναίκας στην Κεντρ. Πλατεία της Κόνιτσας έχουμε ξαναγράψει και στο παρελθόν. Το άγαλμα στήθηκε πριν από χρόνια, αλλά οι επισκέπτες δεν ξέρουν τι παριστάνει. Πότε τελικά θα τοποθετηθεί μια πλακέτα με γράμματα να εξηγεί τι παριστάνει το άγαλμα;



\* ΕΓΙΝΕ κι εφέτος το μνημόσυνο για τους νεκρούς στη μάχη της Κόνιτσας με πύρινο αντικομμουνιστικό κήρυγμα του νεου Μητροπολίτη μας.

Ας ελπίσουμε ότι κάποτε και οι εκκλησιαστικοί ηγέτες θα γίνουν ενωτικοί για το "ποίμνιο" και δε θα χωρίζουν "τους αμνούς από τα ερίφια".

Οι πολιτικοί το έκαναν προ πολλού δίνοντας τα χέρια! Ζούμε σε κρίσιμους καιρούς για την υπόσταση του Έθνους μας ώστε δεν μας χρειάζεται καθόλου η πολυτέλεια των διχαστικών κηρυγμάτων...

## ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Όπως και τα Χριστούγεννα, η Πρωτοχρονιά μας ήρθε φέτος χωρίς χιόνια.

\* Η είσοδος λαθρομεταναστών από τα αλβανικά σύνορα συνεχίζεται. Όπως δείχνουν τα πράγματα, η Αστυνομία αδυνατεί να αποτρέψει αυτή την κατάσταση και στα χωριά της μεθορίου έχουμε κρούσματα κλοπών.

\* Και μέσα στην Κόνιτσα κατά καιρούς αναζοπυρώνεται το φαινόμενο της ζωοκλοπής. Τελευταία είχαμε νέο κρούσμα.

Από το μαντρί του Ζεϊνέλ Κούλιου (δίπλα στον ξενώνα Γ. Χατζηρούμνη-Κ. Κόνιτσα) άγνωστοι έκλεψαν μια γίδα.

Πέρισυ είχαν κλέψει μερικά κατσίκια από το ίδιο μαντρί. Γι' αυτά ίσως να μην ευθύνονται Αλβανοί. Κάποιοι, φαίνεται θυμήθηκαν την παλιά τους τέχνη που ασκούσαν στη γερμανική κατοχή.

\* Εγκαινιάστηκε στον Αμάραντο ο Κοινοτικός Ξενώνας (μετατροπή του Σχολείου), ένα έργο πολύ χρήσιμο για το χωριό.

\* Με απόφαση του Αλβανού Προέδρου Σάλι Μπερίσα καταργήθηκε η βίζα για τους έλληνες που επισκέπτονται την Αλβανία. Ας ευχηθούμε γρήγορα να γίνει και το Τελωνείο Μέρτζανης.

\* Πυρκαγιά κατέστρεψε την αποθήκη του Σωτ. Νικολάου από τα Καβάσιλα. Η αποθήκη ήταν στον κάμπο της Κόνιτσας και η ζημιά είναι μεγάλη αφού μαζί με τα μικροπράγματα είχε και αρκετά γεωργικά μηχανήματα μέσα.

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε στην Ίνρσογιαννη η χρονιάτικη εκδήλωση της "Προοδευτικής ένωσης" στις 3-2-96. Πολύς ο κόσμος, καλός ο χορός και αρκετά τα χρήματα που συγκέντρωσε ο Σύλλογος από τους απανταχού χωριανούς και φίλους για το καλό του χωριού τους.

Αξίζει ένα μπράβο στους Ψυρσογιαννίτες και ας γίνουν παράδειγμα προς μίμηση και για τα άλλα χωριά....

\* Ο Δήμαρχος Κόνιτσας κ. Χατζηεφραιμίδης, σε συνάντηση με εκπροσώπους των Συλλόγων Κόνιτσας στο Δημαρχείο στις 9/2, τους ενημέρωσε για την πορεία των δημοτικών πραγμάτων σε όλους τους τομείς. Στη συζήτηση που επακολούθησε έγιναν διάφορες προτάσεις και τελικά αποφασίστηκε να γίνονται τακτικά τέτοιου είδους συναντήσεις ώστε με κατάλληλους χειρισμούς και τη βοήθεια όλων να επιτυγχάνονται καλύτερα αποτελέσματα για την προώθηση και επίλυση των προβλημάτων που απασχολούν την Κόνιτσα και την επαρχία μας γενικά. Είναι μια καλή ενέργεια που ελπίζουμε να έχει θετικά αποτελέσματα, γιατί χωρίς τη συμπαράταξη όλων των παραγόντων και του λαού δεν μπορεί κανένας φορέας να αποδώσει.

Η δύναμη βρίσκεται στην ενότητα, όπως έλεγαν και οι παλιότεροι.

\* Ανάβαση στο βουνό Νεμέρτσικα πραγματοποίησε η Ορειβ. Ομάδα Κόνιτσας στις 11/2.

\* Φοβερός αέρας στις 21/2 πήρε ακόμα και σκεπές από σταύλους και αποθήκες, ξερίζωσε δέντρα και έσπασε κλωνάρια σε διάφορα σημεία.

\* Παραμονή της Αποκριάς έπεσε ένα χιονάκι ως τα πεδινά, αλλά ο Νοτιάς το έλιωσε γρήγορα. Το πρωί έγινε η καθιερωμένη εμφάνιση των καρναβαλιστών στην αγορά με "τα όργανα και την Κυριακή το

απόγευμα το καρναβάλι εμφανίστηκε στην κεντρική Πλατεία όπου έγιναν τα διάφορα νούμερα και χορός. Το βράδυ άναψε ο "οφανός" και οι καρναβαλιστές γλέντησαν στο κέντρο "Πλατανάκια" με μεγάλο κέφι.

\* Την Καθαροδευτέρα με ωραία λιακάδα, αρκετός κόσμος βγήκε στο Βοϊδομάτη και στο Μπουραζάνι. Αρκετοί ήταν και οι επισκέπτες από τις πόλεις που φιλοξενήθηκαν στα ξενοδοχεία και στα νοικιαζόμενα της περιοχής.

## Συγχαρητήρια - Ευχές

1. Τον νεοπροαχθέντα στο βαθμό του Αρχιμανδρίτη Παπαβασίλη Καρανάσιο του Δημητρίου, που επί 50 ολόκληρα χρόνια (1938-1988), λειτούργησε στο χωριό Μεσόλογγο - Βοΐου του Ν. Κοζάνης, διανύει το 88ο έτος της ηλικίας του και για τον οποίο ο Μητροπολίτης Σισανίου και Σιατίστης κ.κ. Αντώνιος, εξυμνώντας τον για τις πάμπολλες αρετές του, είπε: "Ήταν πραγματικά και είναι Διδάσκαλος του Γένους και εργάστηκε σε όλους τους τομείς της Εκκλησίας με άριστα αποτελέσματα...", συγχαίρω θερμότατα και του εύχομαι μακροημέρευση.

2. Τον νεο χειροτονηθέντα ιερέα Παπακώστα Μόκα του Δημητρίου, συγχαίρω θερμότατα και του εύχομαι, ρόδινο μέλλον στο βαρύ και μεγάλο ιερό λειτούργημα, που ανέλαβε.

"Το συγχαίρειν αγγελικόν"

Γρηγόριος ο Θεολόγος

Σαλονίκη Φλεβάρης 96

Χρ. Εξάρχου

## ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

### Γεννήσεις:

Στις 5/1 ο Στέλιος Χατζηδάκης και η Μαρία Κήτα απόχτησαν κοριτσάκι στην Αθήνα.

\* Ο Γιώργος και η Αρετή Κατή, στην

Κόνιτσα, απόχτησαν στις 10/2 κοριτσάκι.

\* Στην Αθήνα, ο Δημήτριος Πιτιακούδης και η Πολυξένη Νικολάου, κόρη του Αλ. Νικολάου από το Ασημοχώρι, απόχτησαν στις 10/2 κοριτσάκι.

Ευχόμαστε ολόψυχα ο Παντοδύναμος και Πανάγαθος Θεός να δίνει στη νεογέννητη, φώτιση, υγεία, ευτυχία. Αλέξανδρος και Αντωνία Νικολάου.

## Βαπτίσεις:

Στις 2/1 ο Δημήτρης Νικολάτος και η Ελένη Κορέτση βάπτισαν στην Αθήνα την κορούλα τους. Όνομα Μαρία.

\* Ο Κώστας Λεοντής και η Σοφία Γαϊτανίδη βάπτισαν το αγοράκι τους στην Αθήνα στις 18.2. Όνομα: Δημήτρης.

## Αρραβώνες:

Αρραβωνιάστηκαν στην Κόνιτσα ο Θωμάς Χ. Βαγενάς και η Μαρία Πύρσου.

\* Επίσης στην Κόνιτσα αρραβωνιάστηκαν ο Θωμάς Κολακές από την Κλειδωνιά και η Έφη Γάκη.

## Θάνατοι

\* Στις 3/1 πέθανε στα Γιάννινα και κηδεύτηκε στην Κόνιτσα η Παρασκευή Κουζάρα ετών 88.

\* Στις 14/1 πέθανε στην Κόνιτσα ο Ευθύμιος Κυρτσόγλου ετών 78.

\* Πέθανε στην Κόνιτσα, στις 15/1, η Πολυξένη Σεφεροπούλου ετών 90.

\* Στις 18/1 πέθανε στα Γιάννινα και κηδεύτηκε στο χωριό της Ασημοχώρι η Ευανθία Στεργίου, ετών 93.

\* Στις 25/1 πέθανε στα Γιάννινα και κηδεύτηκε στο χωριό του Μελισσόπετρα ο Ηλίας Κατσούκης, ετών 69.

\* Πέθανε και κηδεύτηκε στην Πηγή στις 15/2 ο Νικόλαος Μπουζούλας.

## Ευχαριστήριο

Εκφράζουμε τα θερμά ευχαριστήριά μας σε όλους αυτούς που μας συμπαραστάθη-

καν στο βαρύ πένθος από το χαμό του αγαπημένου μας συζύγου και πατέρα Γιώργου Κίτσιου, που πέθανε στις 22/12/95.

Η σύζυγος Φωτεινή  
Τα παιδιά Μάρθα, Λευτέρης



\* Στις 5 Νοεμβρίου 1995 στη Θεσσαλονίκη μεγάλη συμφορά βρήκε την οικογένεια του συμπατριώτη και φίλου του περιοδικού μας Δημήτρη Λύρα από το Ελεύθερο Κόνιτσας.

Η χαριτωμένη κορούλα του Ιουλία που έκλεινε τα τρία και πήγαινε στα τέσσερά της χρόνια, έπεσε από το μπαλκόνι του σπιτιού τους (5ος όροφος) και σκοτώθηκε.

Με απέραντο πόνο για το μικρό αγγελούδι που χάθηκε τόσο πρόωρα, ο παππούς Ταξιάρχης, η γιαγιά Μαρία και ο θείος Χρήστος, στη ΜΝΗΜΗ του, προσφέρουν το ποσό των 15.000 δρχ., στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ".

Η Σ.Ε συλλυπάται βαθιά όλη την οικογένεια της αδικοχαμένης Ιουλίας.

**ΕΥΛΑΒΙΚΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ**

Θανόντων Βελλαϊτών 1ης μεταπολεμικής σειράς Χρονολογία εισαγωγής στη σχολή: 18.2.1947

Μπούρη Γεωργίου Βελλαϊτή, Συν./χου Εκπ/κού

Ένα μπουκέτο  
πό λουλούδια ευωδιαστά  
τη θύμησή μου πάνε...  
λυκιά ανάμνηση, καημός  
τα βήματά μου θα 'ναι...

ΑΛΕΚΟΣ ΚΟΡΑΚΗΣ - ΣΠΥΡΟΣ ΜΙΧΑΣ -  
ΘΕΟΦΑΝΗΣ ΤΖΟΥΜΑΣ - ΑΛΕΚΟΣ ΜΙΚΕ-  
ΛΗΣ - ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΛΕΣΙΔΗΣ - ΓΕΩΡΓΙΟΣ  
ΣΤΥΛΟΣ"

Γερπάτησαν καλόβουλα τη γη...

Μα βιάστηκαν να φύγουν...

Ν' ανέβουν,

ταρά την ώρα τους το Γολγοθά,

' αφήσουν πίσω τους

ότι καλό κι ωραίο...

Μεγαλωμένα στη φτωχολογιά!

Με την μπομπότα την πικρή, θρεμένα,

με το βυζί της μάνας

και της γιαγιάς το μάτσαλο"

σωστά αναστημένα...

Τρόφιμοι άξιοι της Σχολής,

καντήλια στη χλωμή αντάρα.

Θρεφτάρια ζωντανά και στιβαρά,

απ' την κουτάλα τη λιτή

του αείμνηστου μπάρομπα Ντάρρα.

Έλληνες!

Δάσκαλοι!

Σεμνοί οικογενειάρχες.

Αδέλφια!

Κοιμηθείτε ανάλαφρα

στο κοιμητήρι του χωριού!

Θα 'ρθει καιρός....

Κάπου θα σμίξουμε αυτού ψηλά,

να θυμηθούμε τα παλιά...

Ιωάννινα 8 Σεπτεμβρίου 1995.

Μάτσαλο = μασημένη τροφή

Ντάρρας = μάγειρας της Βελλάς.

**ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ**

	1995	1996		
	Νοέμβριος	Δεκέμβριος	Ιανουάριος	Φεβρουάριος
Ελάχ. θερμοκρ.	-6,2	-3,8	-6,6	4,2
Μεγ. θερμ.	18,8	17,8	13,2	13,8
Υψ. βροχής	79 m.m.	173	22,8	146,8 m.m
Σχετ. υγρασία	74%	76%	71%	69%



**ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ "Το Γεφύρι"** Με 40 κλίνες, εστιατόριο, μπάρ, θέρμανση, πάρκιγκ κλπ. Στην ειδυλλιακή τοποθεσία της γέφυρας Αώου στην Κόνιτσα. Τηλ. 0655-23780

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΥΠ/ΜΑ ΕΘΝ. ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ	15.600	Περλέρου Φωτεινή Λάρισα	1.500
Μήτσιου Μαρία Γερμανία	5.000	Γαζώνα - Κέφη Ερασμία Άρτα	1.500
Σπύρου Βασ. Γερμανία	5.000	Οικονόμου Σπ. Κόνιτσα	1.500
Λάππας Κων. Καλλιθέα	1.500	Λώτου Γλυκερία Κόνιτσα	1.500
Λάκκας Θεοφίλος Καλλιθέα	2.000	Στέφος Κων. Κόνιτσα	1.500
Ζούνης Ιωάν. Θεοτόκος	1.500	Κουρτίνος Γιάννης Κόνιτσα	2.000
Λέτσιος Στεφ. Πουρνιά	5.000	Πρίντζος Κων. Κόνιτσα	2.000
Μπουζούλας Γεώργ. Εξοχή	2.000	Τζίμας Ηλίας Κόνιτσα	3.000
Πρωτοσυγγέλου Χρυσάνθη Καλλιθέα	3.000	Παΐσιος Δημ. Κόνιτσα	3.000
ΑΦΟΙ ΤΑΣΣΙΟΥ ΜΠΟΥΡΑΖΑΝΙ	4.000	Ντεντόπουλος Παναγ. Κόνιτσα	2.000
Πασχάλης Χαρίσης Καλλιθέα	2.000	Κήτας Θεόδ. Κόνιτσα	1.500
Κουρτίνος Στεργ. Παλαιοσέλι	3.000	Αμπαζ Ισλάμ Κόνιτσα	5.000
Μάρραιη Γεωργ. Αθήνα	10.000	Τσούκας Κων. Κόνιτσα	2.000
Αρχιμανδρίτης Βασ. Αθήνα	5.000	Αθανασόπουλος Β. Κόνιτσα	2.500
Ζδράβος Χαραλ. Αθήνα	1.500	Παπαχρήστος Ανδρ. Κόνιτσα	1.500
Γεράσης Σπυρ. Αθήνα	1.500	Χατζής Παναγ. Κόνιτσα	2.000
Νάτσης Αχιλ. Αθήνα	2.000	Ζδράβος Δημ. Κόνιτσα	1.000
Ομοσπονδία Αδελφοτήτων Κόνιτσας	2.500	Καβελίδης Χρ. Κόνιτσα	2.000
Μαρτσέκης Μιχ. Αθήνα	2.500	Εξνεπίδη Αντωνία Κόνιτσα	2.000
Καρβούνης Θεοδ. Αθήνα	2.500	Ρεμπέλη Άννα Κόνιτσα	3.000
Κουτρούλη Ουρανία Αθήνα	1.500	Κουκέσης Παντ. Κόνιτσα	1.500
Παπανώτης Πέτρος Αθήνα	1.500	Κήτας Ευθύμιος Κόνιτσα	2.500
Βουρδούκας Στεφ. Αθήνα	5.000	Λώλου Ουρανία Κόνιτσα	2.500
Κουτσούκου Λίτσα Αθήνα	3.500	Σέρρας Ιωάν. Κόνιτσα	2.500
Σιακφά Λευκοθέα Αθήνα	2.000	Στεφάνου Δημ. Κόνιτσα	5.000
Πάικος Πέτρος Αθήνα	1.500	Γαργάλα Μαρίνα Κόνιτσα	2.000
Καλύνης Δημ. Αθήνα	1.500	Ιατρού Ιφιγένεια Κόνιτσα	1.500
Νάτσης Δημ. Αθήνα	2.000	Γλυκός Ιωαν. Κόνιτσα	1.500
Πετσίνης Γεώργ. Αθήνα	1.500	Μάλιακας Σταύρος Κόνιτσα	2.000
Παρασκευάς Γεώργ. Αθήνα	2.000	Βάρνας Νίκος Κόνιτσα	3.000
Ζάρου Ευγενία Αθήνα	2.000	Ζιακόπουλος Αποστ. Κόνιτσα	1.500
Ντίνος Παναγ. Αθήνα	2.000	Βαγενάς Α. Δημ. Κόνιτσα	1.500
Τζιάτζιος Γεώργ. Αθήνα	5.000	Χατζηεφραιμίδης Σ. Κόνιτσα	1.500
Μιχαλόπουλος Χαρ. Κόνιτσα	3.000	Μάκκας Γεώργ. Αμάραντος	3.000
Αδελφότητα Λαγκαδιωτών Αθήνα	1.500	Μάντζιος Παύλος Ηλιόρραχη	1.500
Αναγνώστου Ιωαν. Γιάννινα	1.500	Τζήμος Μηνάς Ελεύθερο	2.000
Ευαγγέλου Δημ. Γιάννινα	5.000	Παρασκευάς Αντ. Αετόπετρα	1.500
Παπανώτης Θωμάς Γιάννινα	4.000	Φασούλης Αριστ. Κεφαλοχώρι	1.500
Σπανός Γιάννης Γιάννινα	2.000	Μουλαΐδης Θωμάς Κόνιτσα	1.500
Ζήνδρος Βασ. Γιάννινα	5.000	Εξάρχου Νικόλ. Κόνιτσα	2.000
Τούσης Κων. Καμάρες Πατρών	2.000	Ζαχαράκης Λαζ. Κόνιτσα	2.000
Μπελθικιώτης Παναγ. Αμύνταιο	1.500	Βροΐκος Στεφ. Κόνιτσα	2.500
Μεσσής Αναστ. Δράμα	2.000	Μαλάμης Ιωάν. Κόνιτσα	2.000
Μεσσής Αναστ. Θεσ/νίκη	2.000	Ντελή Ουρανία Κόνιτσα	2.000
Παπακώστας Στεργ. Θεσ/νίκη	2.000	Ζδράβος Σπ. Κόνιτσα	1.500
Παπακώστας Αθαν. Θεσ/νίκη	2.000	Ζήδρος Βασ. Κόνιτσα	1.500
Παπαχρήστου Χρυσούλα Θεσ/νίκη	3.500	Ζήδρου Δήμητρα Κόνιτσα	1.500
Πανταζίδης Στάθης Θεσ/νίκη	2.000	Τσάγκας Βασ. Πλαγιά	2.500
Κουσιαφέ Θεοδώρα Μοσχάτο	1.500	Κωτσίνας Κων. Δροσοπηγή	1.500
Ντίνης Πασχ. Σέρρες	2.000	Ιερ. Σκίρτας Αγγ. Πάδες	2.000
Κώτσικου Αγλαΐα Εύβοια	5.000		



Ι. ΤΣΙΟΥΡΗΣ - Χ. ΕΞΑΡΧΟΥ Ο.Ε.  
Διαμερίσματα - Καταστήματα  
Αντιπαροχαί

άνη 4-6  
ίννινα

Τηλ. 32989-33207  
Fax 33207

HOTEL "ΑΩΟΣ,,  
RESTAURANT - BAR

ΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ· ΜΙΛΙΘΙΚΙΩΤΗΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ — ΚΟΖΑΝΗΣ  
ΚΟΝΙΤΣΑ — ΤΗΛ. (0655) 22079

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ. ΡΕΝΤΖΟΣ  
Χειρουργός Οδοντίατρος

ΚΟΡΑΗ 8 ΤΗΛ. ΙΑΤΡΕΙΟΥ 39817  
ΙΩΑΝΝΙΝΑ ΤΗΛ. ΣΠΙΤΙΟΥ 70153

Δέχεται καθημερινά: Πρωί 9.30 - 12 -- Απώγευμα 5.00 - 9.30  
και Σάββατο 8.30 π.μ. - 1.30 μ.μ. με ραντεβού

ΜΙΧΑΗΛ ΒΑΣ. ΡΕΒΑΣ  
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ 22  
ΤΗΛ. 426.951

ΠΑΤΡΑ

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ  
Δημήτριος Ν. Καζαμίας  
Εμ. Μπενάκη 24  
Τηλ. 3627 - 725

ΕΙΡΗΝΗ ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ - ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΣ  
ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤ. ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ  
ΕΠΙΣΤ. ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΤΟΥ "ΥΓΕΙΑ"

ΜΙΔΟΣ 4 - 151 24 ΜΑΡΟΥΣΙ  
ΛΟΙΑΣ 23 - 151 25 ΜΑΡΟΥΣΙ  
ΕΥΤ., ΤΕΤ., ΠΕΜΠ. 6 - 8 Μ.Μ.  
ΠΤΕΒΟΥ

ΤΗΛ. ΙΑΤΡ. 61 22 823  
ΤΗΛ. "ΥΓΕΙΑ" 68 27 940  
ΤΗΛ. ΑΝΑΓΚΗΣ 36 47 021  
ΟΙΚΙΑ - FAX 61 22 908  
ΤΗΛ. ΚΙΝΗΤΟ 094 392 273

Dr ΚΩΣΤΑΣ Β. ΝΟΥΤΣΗΣ  
ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ  
Τ. ΙΑΤΡΟΣ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ 'ΑΝΔΡΕΟΥ ΣΥΓΓΡΟΥ'  
ΕΠΙΜΕΛ. ΝΟΣΟΚ. "ΛΟΙΜΩΔΩΝ ΝΟΣΩΝ"

ΙΑΤΡΕΙΟ: ΣΟΛΩΝΟΣ 86  
(ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ)  
ΤΗΛ. 3602 966 (106 80)  
ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 5-8 Μ.Μ.  
ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΟΙΚΙΑ ΚΑΣΑΝΔΡΑΣ 10  
ΑΝΩ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ  
ΤΗΛ. 9701 285

ΠΑ-ΒΟ Ο.Ε.

ΠΙΠΗΑ ΚΟΥΖΙΝΑΣ

Αλίδης Ανδρέας - Βόσιος Μηνάς

Θεση: αρχ. μουσ. 17 (μπρούφα γωνία) τηλ. 816.304

κτήριο: Τριανταφυλλοπούλου 19α - Τούμπα τηλ. 932735

Θ Ε Σ Σ Α Λ Ο Ν Ι Κ Η

Ενοικιαζόμενα δωμάτια με ατομικά  
μπάνια και με ιδιωτικό πάρκιν

• Παραδοσιακό Στυλ

ΧΟΥΣΟΣ ΚΩΝ)ΝΟΣ

Τηλ. (0655) 23 2 88

Κόνιτσα

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ  
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΔΕΜΕΡΤΖΙΔΗΣ

ΚΟΝΙΤΣΑ

(Πάνω στον Εθνικό Δρόμο)

Τηλ. 0655/22867

«ΚΟΝΙΤΣΑ»  
ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ  
ΔΟΜΙΚΩΝ  
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ  
ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ



ΜΠΟΥΛΤΟΖΕΣ · ΦΟΡΤΩΤΕΣ ΤΣΑΠΕΣ  
ΚΟΜΠΡΕΣΕΡ · GRADAR · ΟΔΟΣΤΡΩΤΗΡΕΣ  
ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΛΑΤΟΜΕΙΟΥ  
ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ · ΣΥΓΚ/ΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΩΣ

ΣΩΤ. ΛΩΤΟΣ & Β. ΧΑΙΖΗΜΕΛΕΤΙΟΥ  
ΑΝΤΙΓΩΝΗΣ 10 · ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΤΩΝΟΣ  
ΤΗΛ. 51 3 8 3 1 5

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ  
ΚΟΥΤΟΦΑ 441 00  
Τηλ. 0655 - 22-464  
22.212 - 22.698

---

